

aglomeracja opolska

STRATEGIA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI

TERYTORIALNYCH AGLOMERACJI OPOLSKIEJ

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej opracowana została we współpracy ze wszystkimi członkami Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

W przygotowaniu dokumentu udział wzięli przedstawiciele gmin:

Chrzastowice
Dąbrowa
Dobrzeń Wielki
Gogolin
Izbicko
Komprachcice
Krapkowice
Lewin Brzeski
Łubniany
Murów
Niemodlin
Opole
Ozimek
Popielów
Prószków
Strzeleczyki
Tarnów Opolski
Tułowice
Turawa
Walce
Zdzieszowice

Opracowanie dokumentu:

Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska

Współpraca:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner

Spis treści

1. Wstęp	6
2. Podstawa prawna <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych</i>	10
3. Spójność <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej</i> z innymi dokumentami strategicznymi.....	12
4. Obszar wsparcia <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej</i>	20
5. Wnioski z diagnozy obszaru wsparcia	25
5.1 Demografia – wnioski z diagnozy	25
5.2 Gospodarka – wnioski z diagnozy.....	27
5.3 Rynek pracy – wnioski z diagnozy.....	29
5.4 Edukacja – wnioski z diagnozy.....	30
5.5 Infrastruktura techniczna – wnioski z diagnozy	31
5.6 Dostępność transportowa – wnioski z diagnozy	32
5.7 Środowisko – wnioski z diagnozy	33
5.8 Turystyka i dziedzictwo kulturowe - wnioski z diagnozy	34
5.9 Aglomeracja Opolska na tle wybranych MOF OW	36
6. Obszary problemowe Aglomeracji Opolskiej	45
7. Wymiar terytorialny wsparcia	52
8. Priorytety i cele rozwojowe <i>Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej</i>	64
8.1 Architektura Strategii ZIT.....	64
8.2 Syntetyczne uzasadnienie wyboru działań.....	66
8.3 Sposób realizacji Strategii ZIT	71
9. Matryca logiczna strategii inwestycyjnej <i>Strategii ZIT</i> oraz korespondujących osi RPO WO 2014-2020.....	106
10. Zasady i tryb wyboru projektów przewidzianych do realizacji w ramach ZIT Aglomeracji Opolskiej.....	107
11. Projekty komplementarne do zadań realizowanych w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej.....	109
12. Plan finansowy	123

13. System wdrażania <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej</i> .	126
14. Monitoring i ewaluacja <i>Strategii ZIT</i>	130
15. Udział społeczeństwa w opracowaniu <i>Strategii ZIT</i>	136
16. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	138
Spis tabel	139
Spis map	139
Spis wykresów	139

WYKAZ SKRÓTÓW ZASTOSOWANYCH W DOKUMENCIE:

SKRÓT	ZNACZENIE
AO	Aglomeracja Opolska
BDL	Bank Danych Lokalnych
CT	Cel tematyczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IOK	Instytucja Organizująca Konkurs
IP RPO WO 2014-2020	Instytucja Pośrednicząca Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020
IZ RPO WO 2014 - 2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020
KM RPO WO 2014-2020	Komitet Monitorujący Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020
KOP	Komisja Oceny Projektów
KPO	Krajowe programy operacyjne
KPZK 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MOF OW	Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego
OCRG	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki
PI	Priorytet Inwestycyjny
PO IŚ 2014-2020	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020
RPO WO 2014 - 2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SRWO 2020	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku
SSE	Specjalna Strefa Ekonomiczna
Strategia ZIT AO	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
UP	Umowa Partnerstwa
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Wstęp

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to nowy instrument finansowy przeznaczony dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, którego wdrażanie wspomóc ma rozwój terytorialny i przyczynić się do zwiększenia efektywności realizacji polityki spójności w Polsce. ZIT w Polsce będą wdrażane po raz pierwszy w perspektywie UE przypadającej na lata 2014 – 2020.

Celem zastosowania ZIT jest przede wszystkim:¹

- sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych największych polskich miast;
- promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych;
- realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w kompleksowy sposób na potrzeby i problemy miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych;
- zwiększenie wpływu miast i powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.

Zastosowanie instrumentu finansowego dedykowanego miastom wojewódzkim i ich obszarom funkcjonalnym wpłynie mobilizująco na jednostki samorządu terytorialnego i zachęci do zacieśnienia współpracy oraz działania ponad podziałami administracyjnymi w celu rozwiązywania wspólnych problemów, pokonywania barier hamujących rozwój i wykorzystywania endogenicznych czynników wzrostu.

W przypadku Aglomeracji Opolskiej, idea nawiązania współpracy pojawiła się wcześniej aniżeli możliwość realizacji zadań w formule ZIT. Prace nad utworzeniem AO zainicjowane zostały w styczniu 2012 roku. Wcześniej gminy położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego współpracowały przy realizacji zadań z zakresu gospodarki wodno-kanalizacyjnej, transportu, gospodarki odpadami czy doskonalenia nauczycieli. Współpraca ta realizowana była na podstawie porozumień międzygminnych. Z początkiem roku 2012 zainicjowano systemową, trwałą i wielopłaszczyznową współpracę pomiędzy 20 samorządami gminnymi.² Najistotniejszym czynnikiem jej powodzenia jest fakt, iż jest to inicjatywa oddolna, której genezą jest wspólne przekonanie o możliwości poprawy warunków życia mieszkańców Aglomeracji dzięki skoordynowanym działaniom ponad podziałami administracyjnymi.

---

¹ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013r.

² W 2014 roku Aglomeracja Opolska została powiększona o gminę Tułowice (powiat opolski) i w tym kształcie funkcjonuje nadal (21 gmin)

Ostatecznie wola współpracy potwierdzona została podpisaniem *Porozumienia w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej*, które w październiku 2012 roku opublikowane zostało w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego. W *Porozumieniu* określone zostały szczególnie istotne dla Partnerów obszary wspólnego działania. Były to: planowanie strategiczne i przestrzenne, rozwój gospodarczy i wspólne działania na rzecz pozyskiwania inwestorów, transfer nowych technologii z centrów naukowych Opola do podmiotów gospodarczych Aglomeracji, transport zbiorowy, ochrona zasobów przyrodniczych i środowiska, ochrona przeciwpowodziowa, oświata, kultura, sport i turystyka.

Powołanie Aglomeracji Opolskiej odpowiada nowym regulacjom europejskiej polityki spójności i polskiej polityki rozwoju, które wprowadzają nacisk na terytorialny wymiar polityk publicznych. Oznacza to przejście w zarządzaniu rozwojem od podejścia sektorowego i tradycyjnej redystrybucji środków finansowych do zintegrowanego podejścia terytorialnego, które polegać ma na integrowaniu działań różnych podmiotów publicznych i środków na rozwój w ich dyspozycji, przy czym integracja ta dotyczy terytoriów określonych nie administracyjnie, lecz funkcjonalnie (o podobnych cechach społeczno-gospodarczych i uwarunkowaniach przestrzennych).

Szczególną rolę Aglomeracji Opolskiej przypisuje uchwalona w grudniu 2012 roku *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku* (SRWO). Zgodnie z zapisami tego dokumentu strategicznego, Aglomeracja Opolska jest jednym z biegunów wzrostu województwa opolskiego i powinna zajmować szczególne miejsce w kreowaniu procesów rozwojowych.³ Poprzez budowanie i wzmacnianie potencjału tego obszaru możliwe będzie rozprzestrzenianie się więzi gospodarczych, społecznych i kulturowych na pozostałe części regionu, włączając je tym samym w procesy rozwojowe.⁴ Jednym z celów strategicznych *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku* jest zatem konkurencyjna Aglomeracja Opolska. SRWO zakłada rozwój i wzmacnianie funkcji metropolitalnych AO, rozwój jej przestrzeni wraz ze wzmacnianiem powiązań instytucjonalnych i społecznych oraz kreowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji i rozwój jej współpracy z ośrodkami regionalnymi.

Także *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* (RPO WO 2014-2020) wskazuje miasto wojewódzkie wraz z jego obszarem funkcjonalnym jako jeden z kluczowych obszarów strategicznej interwencji na poziomie wojewódzkim.⁵ Na obszarze Aglomeracji Opolskiej realizowane będą Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, których celem jest poprawa

---

³ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, przyjęta Uchwałą Nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012r., Opole 2012r.

⁴ *Ibidem*

⁵ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, grudzień 2014r.

w zidentyfikowanych obszarach problemowych AO. Na ten cel w ramach RPO WO 2014-2020 przeznaczono ponad 71 mln euro.

Uruchomienie środków na realizację ZIT uwarunkowane jest spełnieniem warunków określonych w Ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.⁶ Do warunków tych (określonych w art. 30) należy powołanie związku ZIT, opracowanie Strategii ZIT oraz zawarcie stosowanego porozumienia pomiędzy Związkiem ZIT a instytucją zarządzającą. By wypełnić tak określone warunki realizacji ZIT, powołano Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska, które pełnić będzie w województwie opolskim rolę Związku ZIT oraz przystąpiono do opracowania niniejszej *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej*.

Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska zarejestrowane zostało w listopadzie 2013 roku. Działa na podstawie Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym⁷ oraz zapisów Statutu Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. Jego ideą przewodnią jest współpraca oraz równość partnerów w podejmowaniu istotnych dla AO decyzji. Stowarzyszenie ma na celu wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do rozwoju społeczno – gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego tworzących Aglomerację Opolską.⁸ Jednym ze sposobów na osiągnięcie tak określonego celu będzie realizacja przedsięwzięć w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Niniejsza *Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* jest dokumentem warunkującym pozyskanie wsparcia na realizację zintegrowanych działań służących rozwiązywaniu wspólnych dla całego obszaru funkcjonalnego problemów. Wskazuje priorytety i cele rozwojowe. Działania zaproponowane do realizacji w ramach ZIT realizują wspólną wizję i cele rozwojowe dla wszystkich jednostek terytorialnych z obszaru realizacji ZIT. Kluczową kwestią w toku prac nad *Strategią* było więc zastosowanie takiej procedury jej opracowania i akceptacji, która nie doprowadziłaby do nadmiernej dominacji miasta wojewódzkiego i marginalizacji pozostałych gmin Aglomeracji Opolskiej. Niniejsza *Strategia ZIT* uwzględnia wspólne strategiczne wybory uzgodnione przez członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. Powstała w toku licznych konsultacji zarówno z Partnerami Aglomeracji Opolskiej, jak i z Instytucją Zarządzającą RPO WO 2014-2020 i będzie podstawą do realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej w perspektywie do 2020 roku.

Strategia ZIT została opracowana z uwzględnieniem zapisów *Umowy Partnerstwa*⁹, *Ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie*

---

⁶ Dz. U. z 2014 roku, poz. 1146

⁷ Dz. U. z 1990 roku, nr 16 poz. 95 z późn. zm.

⁸ Statut Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, www.aglomeracja-opolska.pl

⁹ *Umowa Partnerstwa*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 21 maja 2014r.

finansowej 2014-2020¹⁰ oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020¹¹. Diagnoza obszaru realizacji ZIT znajduje się w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu. Strategia zawiera również część operacyjno – wdrożeniową, w której opisane zostały najważniejsze elementy procesu wdrażania Strategii ZIT.

---

¹⁰ Dz. U. z 2014 roku, poz. 1146

¹¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 Opole, grudzień 2014r.

2. Podstawa prawna *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych*

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, jako nowy mechanizm wspierający rozwój miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, są wyraźnie umocowane w systemie aktów prawnych i innych dokumentach szczebla zarówno unijnego, jak i krajowego. Poniżej wskazano dokumenty, których zapisy regulują wdrażanie ZIT w Polsce.

Tabela 1 Dokumenty regulujące wdrażanie ZIT w Polsce

Pakiet legislacyjny Unii Europejskiej	
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006	art. 36
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006	rozdział II, art. 7
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006	rozdział II, art. 12
Dokumenty krajowe	
Umowa partnerstwa zatwierdzona przez Komisję Europejską 23 maja 2014 roku	3.1.2 3.3.2
Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020	art. 30
Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce, wytyczne MRR, lipiec 2013 r.	całość
Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020	dot. AO

Źródło: opracowanie własne

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej jest wynikiem konsensusu gmin tworzących Aglomerację. Opracowana została w toku konsultacji pomiędzy Partnerami i uwzględnia ich propozycje oraz działania zmierzające do poprawy konkurencyjności całego obszaru funkcjonalnego. Znajduje to odzwierciedlenie w Uchwale Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w sprawie przyjęcia *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej*, która została podjęta w dniu (do uzupełnienia).

/Tekst uchwały zostanie uzupełniony po jej przyjęciu przez Walne Zgromadzenie Członków Aglomeracji Opolskiej/

3. Spójność *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* z innymi dokumentami strategicznymi

Priorytety, cele oraz działania *Strategii ZIT* zostały zdefiniowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę obszaru Aglomeracji Opolskiej, zidentyfikowane obszary problemowe oraz endogeniczne potencjały, jednak ostateczne zapisy niniejszego dokumentu podporządkowane są ideom zawartym w dokumentach strategicznych szczebla unijnego i krajowego. Takie podejście wynika z założeń prowadzenia unijnej polityki rozwoju. Na poziomie europejskim wyznaczone zostały wspólne dla wszystkich państw członkowskich cele ogólne oraz wskaźniki ich realizacji. Dokumenty krajowe przenoszą natomiast wyzwania europejskie na grunt krajowy. Wskazane w dokumentach krajowych cele rozwojowe i priorytety w znacznym zakresie wpisują się w cele europejskie i są z nimi spójne. Dokumenty strategiczne wyższego rzędu, zarówno unijne jak i krajowe, stanowią dla *Strategii ZIT* pewne warunki brzegowe, w które powinna wpisywać się interwencja zaplanowana w ramach ZIT. Przy formułowaniu priorytetów i celów *Strategii ZIT* uwzględniono zapisy najważniejszych dokumentów strategicznych wyższego szczebla, co pozwoliło na zachowanie ich niezbędnej spójności z priorytetami i celami określonymi w strategicznych i programowych dokumentach szczebla unijnego i krajowego a także regionalnego. Interwencja zaplanowana w ramach ZIT jest również spójna z priorytetami rozwojowymi stolicy województwa.

W niniejszej części dokumentu w syntetyczny sposób przedstawiono powiązania pomiędzy najważniejszymi dokumentami strategicznymi a priorytetami i celami sformułowanymi w *Strategii ZIT AO*. Przeanalizowano również spójność *Strategii ZIT* ze *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020* oraz strategią rozwoju stolicy województwa.

Dla przejrzystości, spójność *Strategii ZIT* z *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* szczegółowo została przeanalizowana w dalszej części niniejszego opracowania w formie matrycy logicznej. Spójność *Strategii ZIT AO* z dokumentami strategicznymi poziomu unijnego, krajowego i regionalnego przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej. Powiązania oraz spójność dokumentu ze *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020* (projekt, kwiecień 2014r.) oraz *Strategią rozwoju Opola w latach 2012 – 2020* przedstawiono w osobnej tabeli, podobnie jak spójność z *Umową partnerstwa*.

Tabela 2 Spójność Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej z dokumentami strategicznymi poziomu unijnego, krajowego i regionalnego

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
PRIORYTET 1. NOWE INWESTYCJE I WZROST AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ MIESZKAŃCÓW AGLOMERACJI OPOLSKIEJ						
Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy	3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.1 Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych 1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	II. Konkurencyjna gospodarka	II.2 Wzrost wydajności gospodarki	CT3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
PRIORYTET 2. PROMOWANIE STRATEGII NISKOEMISYJNYCH ORAZ ZASTOSOWANIE OZE W SEKTORZE PUBLICZNYM						
Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE w sektorze publicznym	7. Wysoka jakość środowiska 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.1 Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych 1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	II. Konkurencyjna gospodarka	II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	CT. 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach CT. 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów
Poprawa jakości powietrza	6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług	Wspomaganie wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów1.1	II. Konkurencyjna gospodarka		CT. 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
	7. Wysoka jakość środowiska 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	konkurencyjności regionów	Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych 1.2 Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne		II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.7 Zwiększenie efektywności transportu	niskoemisyjną we wszystkich sektorach CT. 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów CT. 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych struktur sieciowych
		Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji	2.1 Wzmacnianie spójności w układzie krajowym			

Cel Strategii ZIT	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020		Strategia Rozwoju Kraju 2020		Europa 2020
	Cel strategiczny	Cele polityki regionalnej	Kierunki działań	Obszar strategiczny	Cele strategiczne	Cele tematyczne
		obszarów problemowych				
PRIORYTET 3. WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI						
Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno – kulturalna 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	II. Konkurencyjna gospodarka	II. 4 Rozwój kapitału ludzkiego	CT. 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
PRIORYTET 4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I KULTURA W AGLOMERACJI OPOLSKIEJ						
Budowa ponadregionalnej rangi Aglomeracji Opolskiej	2. Aktywna społeczność regionalna 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno – kulturalna 8. Konkurencyjna Aglomeracja Opolska 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	1.3 Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne	III. Spójność społeczna i terytorialna	III. 3 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	CT. 6 Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów

Tabela 3 Spójność Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych ze Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020 oraz Strategią rozwoju Opola w latach 2012 – 2020

Cel Strategii ZIT	Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 - 2020	Strategia rozwoju Opola w latach 2012 - 2020
PRIORYTET 1. NOWE INWESTYCJE I WZROST AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ MIESZKAŃCÓW AGLOMERACJI OPOLSKIEJ		
Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy	<p>Cel strategiczny II. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej</p> <p>Cel szczegółowy II.1. Wzmocnienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej Aglomeracji Opolskiej</p> <p>Cel szczegółowy II.2 Poprawa konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</p>	<p>Priorytet 2. Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej Opolan</p> <p>Cel 2.1 Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe, lepsze miejsca pracy</p> <p>Cel 2.2 Wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Opola</p> <p>Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku</p> <p>Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego</p>
PRIORYTET 2. PROMOWANIE STRATEGII NISKOEMISYJNYCH ORAZ ZASTOSOWANIE OZE W SEKTORZE PUBLICZNYM		
Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie OZE w sektorze publicznym	<p>Cel strategiczny IV. Ochrona środowiska</p> <p>Cel szczegółowy IV.1 Ograniczenie niskiej emisji przez zwiększenie efektywności energetycznej</p>	<p>Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku</p> <p>Cel 3.2 Rozwój i nowoczesna aranżacja przestrzeni miejskiej o wysokiej estetyce</p> <p>Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego</p>
Poprawa jakości powietrza	<p>Cel strategiczny I. Poprawa dostępności komunikacyjnej Aglomeracji Opolskiej</p> <p>Cel szczegółowy I.1 Zwiększenie mobilności poprzez poprawę połączeń wewnętrznego układu komunikacyjnego</p> <p>Cel szczegółowy I.2 Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności w Aglomeracji Opolskiej</p> <p>Cel strategiczny IV. Ochrona środowiska</p> <p>Cel szczegółowy IV.1</p>	<p>Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku</p> <p>Cel 3.2 Rozwój i nowoczesna aranżacja przestrzeni miejskiej o wysokiej estetyce</p> <p>Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego</p>

	Ograniczenie niskiej emisji przez zwiększenie efektywności energetycznej	
PRIORYTET 3. WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI		
Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	Cel strategiczny III. Wysoka jakość edukacji Cel szczegółowy III.1. Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego w Aglomeracji Opolskiej Cel szczegółowy III.2. Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	Priorytet 1. Zwiększenie kapitału intelektualnego Opola Cel 1.1 Wzrost rangi Opola jako ośrodka edukacji szkolnej o znaczeniu regionalnym Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego
PRIORYTET 4. DZIEDZICTWO KULTUROWE I KULTURA W AGLOMERACJI OPOLSKIEJ		
Budowa ponadregionalnej rangi Aglomeracji Opolskiej	Cel strategiczny II. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej Cel szczegółowy II.4 Rozwój gospodarki opartej na zasobach kulturowych Aglomeracji Opolskiej Cel strategiczny V. Rozwój obszarów wiejskich Cel szczegółowy V.1 Wzmacnianie funkcjonalności obszarów wiejskich, poprzez rozwijanie i ulepszanie infrastruktury sieciowej oraz poprawę jakości podstawowych usług lokalnych świadczonych dla ludności wiejskiej	Priorytet 3. Miasto na miarę wyzwań XXI wieku Cel 3.1 Ożywienie „ducha miasta” – rozwój kapitału społecznego i kulturalnego miasta Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego

Źródło: opracowanie własne

Zapisy *Strategii ZIT* wynikają również z zapisów *Umowy partnerstwa* i wpisują się w cele i priorytety interwencji wskazane w powyższym dokumencie. Spójność *Strategii ZIT* z *Umową partnerstwa* wskazano w poniższej tabeli.

Tabela 4 Powiązanie *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych* z *Umową partnerstwa*

PRIORYTET STRATEGII ZIT	CEL SZCZEGÓŁOWY UP	PRIORYTET UP
Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej (PI 3a)	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw	Rozwój efektywnego otoczenia inwestycyjnego, infrastrukturalnego, finansowego, doradczego i szkoleniowego
Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zastosowanie OZE w sektorze publicznym (PI 4c, PI 4e)	Zmniejszenie emisyjności gospodarki	Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki

		Obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich
Wysoka jakość edukacji (PI 10i)	Lepsze kompetencje kadr gospodarki	Zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy Lepszy dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach Poprawa jakości kształcenia (w tym poprawa dostępności, efektywności i innowacyjności edukacji)
Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej (PI 6c)	Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie	Wzrost efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego

Źródło: opracowanie własne

4. Obszar wsparcia *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej*

Zgodnie z zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* w województwie opolskim instrument ZIT zastosowany zostanie na całym obszarze Aglomeracji Opolskiej, który obszarowo tożsamy jest z obszarem gmin – członków zwyczajnych Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.¹² Jest to zwarty przestrzennie kompleks terytorialny odznaczający się wysokim poziomem urbanizacji, koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa, w którym występują wzajemne powiązania funkcjonalne (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe), wspólne systemy (organizacyjne i techniczne), a nade wszystko jest to obszar objęty wspólną polityką rozwoju (wspólne cele i narzędzia realizacji).

Aglomerację Opolską tworzy 21 gmin położonych w centralnej części województwa opolskiego. Są to: stolica województwa – miasto Opole, 7 gmin miejsko-wiejskich: Niemodlin, Prószków, Lewin Brzeski, Ozimek, Gogolin, Krapkowice, Zdzeszowice oraz 13 gmin wiejskich: Murów, Popielów, Tułowice, Turawa, Izbicko, Strzeleczy, Dąbrowa, Łubniany, Walce, Chrzastowice, Tarnów Opolski, Dobrzeń Wielki, Komprachcice. Należą one do 4 powiatów: opolskiego, krapkowickiego, strzeleckiego i brzeskiego. Całkowita powierzchnia AO wynosi 2370,25 km², co stanowi niespełna 25% obszaru województwa opolskiego. Obszary wiejskie zajmują 2175,25 km² tj. 91,77% powierzchni Aglomeracji, natomiast miasta to 8,23% powierzchni wyznaczonego obszaru funkcjonalnego (195 km²). Na terenie Aglomeracji znajduje się 8 miast oraz 250 miejscowości wiejskich¹³. Przesądza to o charakterze zabudowy przestrzennej AO – dominuje zabudowa wiejska, skoncentrowana wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

Z uwagi na zróżnicowanie cech przestrzenno - funkcjonalnych w obrębie obszaru Aglomeracji Opolskiej zaproponowano wydzielenie **obszaru rdzeniowego** (miasto Opole), **strefy wewnętrznej** i **strefy zewnętrznej**. Rdzeniem Aglomeracji jest miasto Opole. Ścisłe związki funkcjonalne, społeczno-gospodarcze i morfologiczne z rdzeniem wykazuje wewnętrzny obszar Aglomeracji, odpowiadający zasadniczo obszarowi wyznaczonemu w ekspertyzie wykonanej przez prof. P. Śleszyńskiego na zlecenie ówczesnego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (obecnie MIR).¹⁴ W skład tego obszaru wchodzi 12 gmin: Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Lewin Brzeski, Łubniany, Niemodlin, Prószków, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa oraz Ozimek. Strefa zewnętrzna Aglomeracji Opolskiej

¹² *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020*, Opole, grudzień 2014r.

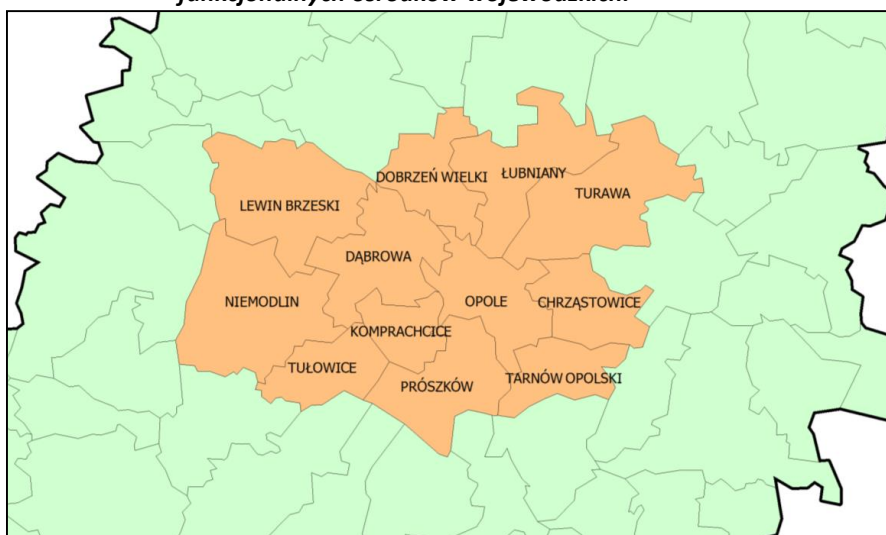
¹³ *Bank Danych Lokalnych*, Główny Urząd Statystyczny

¹⁴ *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, luty 2013r.

obejmuje łącznie 8 gmin, w tym 2 gminy północnej części powiatu opolskiego (Murów, Popielów), 5 gmin powiatu krapkowickiego oraz gminę Izbicko z powiatu strzeleckiego. Gminy te w obszarze AO pełnią istotne funkcje: bądź to przyrodnicze (zapewniając mieszkańcom Aglomeracji niezbędny zasób terenów rekreacyjno – wypoczynkowych), bądź to funkcję wzmacniającą potencjał społeczno - gospodarczy obszaru.¹⁵

Tak zdefiniowany obszar Aglomeracji Opolskiej jest większy aniżeli miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (MOF OW) wyznaczony zgodnie z *Kryteriami delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*, zawiera jednak wszystkie gminy, które zgodnie z w/w dokumentem zaliczone zostały do obszaru funkcjonalnego Opola. Obszar ten prezentuje poniższa mapa.

Mapa 1 Miejski obszar funkcjonalny Opola zgodnie z *Kryteriami delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*.

Źródło: *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020 na podstawie Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*.

Obszar Aglomeracji Opolskiej wpisuje się w warunki określone przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie MIR)¹⁶, zgodnie z którymi w skład terytoriów objętych ZIT wojewódzkim musi wchodzić miasto wojewódzkie, wszystkie miasta z rdzenia miejskiego obszaru funkcjonalnego (określone na podstawie *Kryteriów delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*¹⁷) oraz inne gminy obszaru funkcjonalnego.

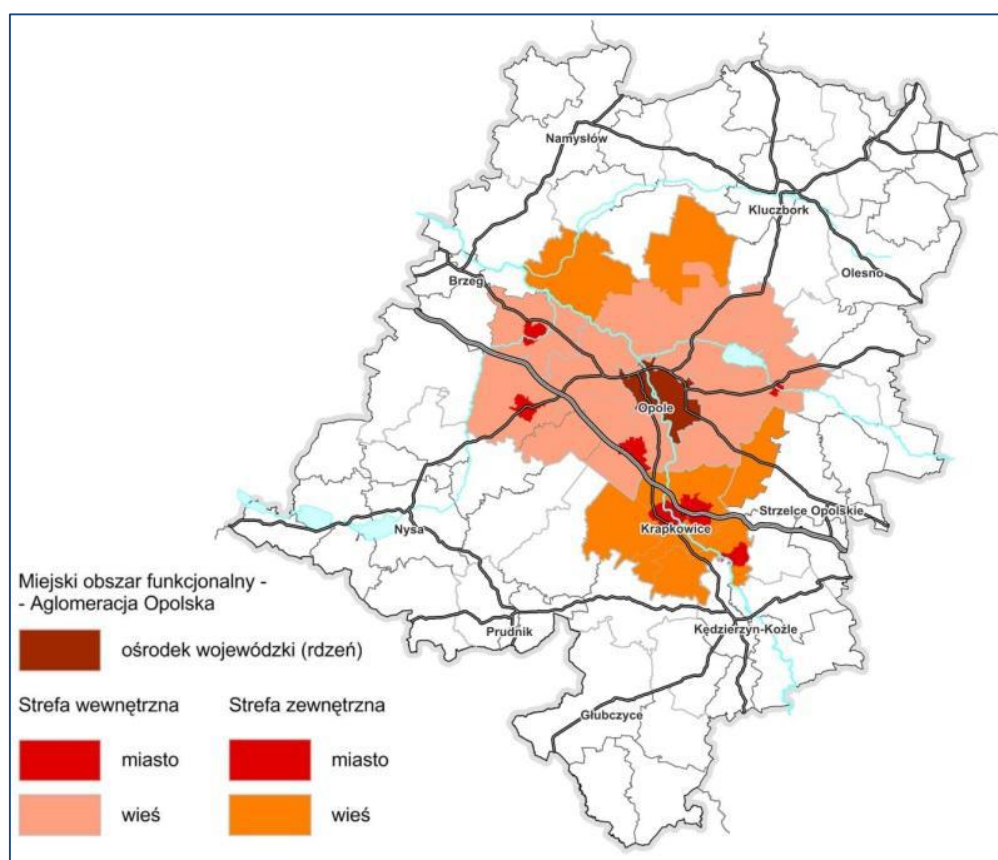
¹⁵ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, grudzień 2014r.

¹⁶ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, lipiec 2013r.

¹⁷ *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, luty 2013r.

Zgodnie z zapisami w/w dokumentu dopuszczalne są modyfikacje określonych obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich z poziomu regionalnego. Modyfikacje te wynikać mogą ze szczególnych powiązań funkcjonalnych nieuwzględnionych w delimitacji oraz z zapisów regionalnych planów i strategii rozwoju, które nie znalazły dotąd odbicia we wskaźnikach ilustrujących dokonujące się procesy społeczno – gospodarcze.¹⁸ W województwie opolskim, cały obszar Aglomeracji Opolskiej pełni rolę tzw. bieguna wzrostu, czyli obszaru na którym występuje kumulacja pozytywnych procesów rozwojowych. Znalazło to odzwierciedlenie zarówno w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*¹⁹ jak i w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*²⁰. W związku z powyższym Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w województwie opolskim obejmą cały obszar AO.

Mapa 2 Zasięg terytorialny Aglomeracji Opolskiej

Źródło: *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, grudzień 2014 r.

¹⁸ *Ibidem*

¹⁹ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, uchwała XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012r.

²⁰ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, grudzień 2014r.

Przeprowadzone w ramach prac nad *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*²¹ badania wykazały, iż pomiędzy gminami tworzącymi Aglomerację Opolską występują istotne powiązania funkcjonalne. Analiza wskaźnikowa potwierdziła, iż Aglomeracja Opolska nie jest wewnątrznie jednorodna. Występują w niej gminy o pewnym stopniu zróżnicowania w zakresie jakości życia mieszkańców, nasycenia infrastrukturą techniczną, uwarunkowań przyrodniczych, gospodarki czy procesów społecznych. Wyniki przeprowadzonych analiz potwierdziły, iż w układzie przestrzennym Aglomeracji wyróżnić można trzy grupy gmin: te o najsilniejszych powiązaniach funkcjonalnych położone w pierścieniu otaczającym ośrodek wojewódzki, gminy charakteryzujące się słabszymi powiązaniem oraz gminy w strefie zewnętrznej wymagające indywidualnego podejścia w planowaniu dalszego rozwoju z uwagi na pewne ograniczenia wpływające na słabsze powiązania z ośrodkiem centralnym.

Pomimo pewnego zróżnicowania gmin AO, w toku diagnozy obszaru zdefiniowano wspólne dla całego obszaru problemy, których rozwiązanie możliwe będzie jedynie dzięki zastosowaniu wspólnych, zintegrowanych rozwiązań oddziałujących na cały obszar funkcjonalny. Rozwiązanie wskazanych problemów lub ich niwelacja pozytywnie wpłynie nie tylko na obszar AO ale całego województwa. W związku z powyższym w województwie opolskim instrument ZIT wdrażany będzie na całym obszarze Aglomeracji Opolskiej czyli większym aniżeli MOF OW wyznaczony w ekspertyzie *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych miejskich ośrodków wojewódzkich*.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego²² (PZPWO) na terenie Aglomeracji Opolskiej wyróżnia następujące rodzaje stref funkcjonalno – przestrzennych:

- **obszary skoncentrowanego zainwestowania** (intensywnego zagospodarowania) – o wysokim stopniu urbanizacji, zdominowane funkcjami mieszkalnymi, produkcyjnymi i transportowo-infrastrukturalnymi, z relatywnie mniejszym udziałem innych funkcji (Opole i tereny otaczające miasto, głównie w gminach Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Komprachcice, Prószków, Tarnów Opolski, Chrzastowice, w mniejszej części Turawa i Łubniany oraz tereny gmin Gogolin i częściowo Krapkowice) oraz
- **obszary ekstensywnie zagospodarowane i użytkowane** (pozostała część AO) – gdzie w zagospodarowaniu przestrzeni dominują funkcje rolnicze (południowo - zachodnia część – gminy Lewin Brzeski, Niemodlin, Strzeleczyki, Walce oraz pozostała część gm. Krapkowice) oraz leśne i rekreacyjno-wypoczynkowe (północno – wschodnia część AO – gminy Popielów,

²¹ *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*, uchwała W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 19 grudnia 2014r.

²² *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego 2010*, Uchwała nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego, 28 września 2010r.

Murów, pozostałe części gmin Łubniany i Turawa, oraz gminy Ozimek i Izbicko). W samym Ozimku znaczną rolę odgrywa funkcja produkcyjna – przemysł, a w gminie Izbicko – rolnictwo. Wielofunkcyjny charakter reprezentuje gmina Zdieszowice, z dominującą rolą przemysłu w mieście i dużym znaczeniem rolnictwa na obszarze wiejskim.

W PZPWO wyróżnia się też **układy pasmowe**, które „kształtują się w oparciu o korytarze transportowe, gdzie odbywa się koncentracja przeobrażeń przestrzennych wzdłuż głównych ciągów infrastruktury komunikacyjnej.” Główne pasmo stanowi III paneuropejski korytarz transportowy, obejmujący gminy nadodrzańskie z Opolem oraz Izbicko. Inne korytarze transportowo-osiedleńcze mające znaczenie krajowe to:

- korytarz północ – południe, łączący środkową Polskę z Bramą Morawską wzdłuż DK 45 – gminy Łubniany, Turawa, Opole, Dąbrowa;
- korytarz staropolski, łączący obszary kilku Aglomeracji Polski środkowej i wschodniej – częstochowską, kielecką, lubelską z Opolem wzdłuż DK 46 i linii kolejowej Opole – Fosowskie (-Częstochowa), przebiegający przez gminy Ozimek, Niemodlin i Chrzastowice.

Agglomeracja Opolska przestrzennie jest więc układem węzłowym, koncentrycznym, położonym na przecięciu licznych pasm (korytarzy) zintensyfikowanego zagospodarowania, ze zdecydowaną dominacją pasma III korytarza paneuropejskiego. Tak wyznaczone pasma rozwojowe mają szczególne znaczenie dla dalszego wzrostu gospodarczego obszaru funkcjonalnego Opola.

5. Wnioski z diagnozy obszaru wsparcia

Diagnoza obszaru wsparcia została zamieszczona w załączniku nr 1 do niniejszej *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej*. W tej części dokumentu zamieszczono wnioski i konkluzje z diagnozy mające istotne znaczenie dla sformułowania w dalszej kolejności obszarów problemowych i zaprojektowania wsparcia w postaci instrumentu ZIT.

W części diagnostycznej *Strategii ZIT* skupiono się na obszarach, w których możliwa będzie interwencja w formie zintegrowanych projektów. Szeroka diagnoza obszaru funkcjonalnego Opola przeprowadzona została na potrzeby opracowania dokumentów strategicznych i planistycznych AO, nad którymi prace prowadzone były równoległe z pracami nad *Strategią ZIT*. Badania diagnostyczne oraz analiza źródeł wtórnych *desk research* prowadzone były na potrzeby opracowania *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*²³, *Programu rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*²⁴ oraz *Studium komunikacyjnego Aglomeracji Opolskiej*²⁵. W dokumentach tych szeroko opisano sytuację społeczno – gospodarczą Aglomeracji Opolskiej.

5.1 Demografia – wnioski z diagnozy

Sytuację demograficzną Aglomeracji Opolskiej należy ocenić jako niekorzystną – wymagającą podjęcia kompleksowych działań. Z jednej strony obserwujemy niski przyrost naturalny oraz wysokie wskaźniki związane z procesami migracyjnymi (w dużej mierze nieujętych w statystyce publicznej), z drugiej natomiast atrakcyjność osiedleńcza Aglomeracji Opolskiej jest relatywnie niska – nie rekompensująca odpływającej liczby mieszkańców. W kontekście wzmacniania potencjałów AO należy podkreślić rolę kapitału ludzkiego i społecznego – czynników o kluczowym znaczeniu dla regionalnej gospodarki. Na chwilę obecną mamy do czynienia ze zjawiskiem „drenażu mózgów”, jednakże dostrzega się również symptomy związane ze zjawiskiem „zaprzepaszczania fachowców” („*brain waste*”), które powoduje spadek atrakcyjności obszaru i w konsekwencji będzie wpływać na pogłębienie procesu depopulacji. Negatywne tendencje demograficzne w AO są dostrzegane na poziomie regionalnym i przede wszystkim krajowym, efektem tego jest opracowanie i wdrażanie *Programu Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku* stanowiącego zbiór kompleksowych i zintegrowanych działań na rzecz odbudowy i wzmocnienia potencjału demograficznego całego województwa opolskiego. Wskazany dokument to jedno z istotniejszych

²³ *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020* przyjęta uchwałą W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w dniu 19 grudnia 2014r.

²⁴ *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, projekt, Opole, grudzień 2014r.

²⁵ *Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej*, Opole, grudzień 2014r.

narzędzi realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, która dostrzega i podkreśla wiodącą rolę AO w rozwoju Opolszczyzny. Biorąc pod uwagę analizę zjawisk demograficznych w AO oraz ich kontekst – kluczowymi elementami, które pozwolą na odwrócenie niekorzystnych tendencji są skoordynowane działania na rzecz stymulowania wzrostu gospodarczego (powstawanie nowych miejsc pracy) oraz wzrastająca jakość życia (usługi publiczne świadczone przez samorządy AO). Proces depopulacji jest centralnym zagadnieniem i wyzwaniem stojącym przed integralnie rozumianym obszarem funkcjonalnym Aglomeracji, które stanowi punkt wyjścia w kontekście zintegrowanej, wielopłaszczyznowej interwencji publicznej (instrument ZIT). W kontekście niskiego przyrostu naturalnego w ramach działań prorodzinnych istotnym wydaje się niwelowanie dysproporcji w dostępie do żłobków oraz edukacji przedszkolnej, głównie na terenach wiejskich. Wśród działań niezbędnych do podjęcia, należy również wymienić m. in. dostosowanie systemu edukacji do zmieniających się uwarunkowań rynkowych (głównie w zakresie szkolnictwa zawodowego ale również wyższego). Drugim elementem są kwestie infrastrukturalne związane ze zwiększaniem dostępności komunikacyjnej Aglomeracji (przede wszystkim wewnętrznej) oraz stworzeniem zintegrowanego systemu transportu publicznego (potrzeby te wynikają również z procesu suburbanizacji oraz potrzeby dbałości o zachowanie spójności przestrzennej AO). Mając na uwadze dobrostan mieszkańców obszaru należy również zwrócić uwagę na wzrastającą presję na środowisko naturalne oraz niewykorzystane zasoby dziedzictwa kulturowego regionu. Efektywne wykorzystanie wskazanych elementów wpłynie pozytywnie zarówno na jakość życia mieszkańców, jak również na atrakcyjność osiedleńczą AO (definiowaną jako dopełnienie działań ukierunkowanych na zahamowanie depopulacji). Powiązania sieciowe w ramach Aglomeracji Opolskiej są pochodną relacji miasto-wieś i kluczowej roli Opola w ramach istniejących powiązań funkcjonalnych (ośrodek pracy oraz miejsce świadczenia usług publicznych wyższego rzędu). Warto podkreślić, iż zidentyfikowane deficyty Aglomeracji Opolskiej dotyczą wszystkich samorządów obszaru, co przy założeniu realizacji spójnych polityk sektorowych, wpłynie na efektywne niwelowanie zdiagnozowanych problemów.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Funkcjonowanie Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim; – Wzrost odsetka mieszkańców AO w tzw. <i>wieku mobilnym</i> (25-29 lat) o 8,5% w latach 2004-2013. 	<ul style="list-style-type: none"> – Systematycznie zmniejszająca się liczba mieszkańców, szczególnie w ośrodkach miejskich; – Migracje zarobkowe (w tym typowe dla całego regionu migracje zagraniczne); – Odływ ludności i kapitału intelektualnego, tzw. drenaż mózgów; – Niski współczynnik dzietności, na poziomie niezapewniającym prostej zastępowalności pokoleń; – Spadek liczby urodzeń;

	– Zmiana struktury demograficznej (zmniejszenie się liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym).

5.2 Gospodarka – wnioski z diagnozy

Potencjał gospodarczy Aglomeracji Opolskiej, w porównaniu ze wskaźnikami wojewódzkimi, plasuje się na ponadprzeciętnym poziomie. Gospodarka AO posiada silnie zróżnicowaną strukturę (silne ośrodki branż przemysłu: chemicznego, maszynowego, metalowego, budowlanego, drzewno - papierniczego, rolno - spożywczego, paliwowo-energetycznego), co bez wątplenia jest korzystne w kontekście dynamicznie zmieniających się uwarunkowań makroekonomicznych. Analizując poziom atrakcyjności inwestycyjnej Aglomeracji Opolskiej należy podkreślić jej usytuowanie pomiędzy silnymi gospodarczo aglomeracjami wrocławską i górnośląską oraz subregionem Kędzierzyńsko-Kozielskim. Uwarunkowania związane z geograficznym położeniem AO, z jednej strony wpływają na korzystną i wysoko ocenianą zewnętrzną dostępność komunikacyjną, z drugiej natomiast strony na konieczność rywalizacji z sąsiednimi silnymi ośrodkami wzrostu. Biorąc pod uwagę niski poziom innowacyjności gospodarki AO, samorządy powinny skupić się na tworzeniu warunków do rozwijania działalności gospodarczej poprzez równomierne tworzenie stref aktywności gospodarczej i uzbrajanie terenów inwestycyjnych (wiąże się to z wysokim stopniem wykorzystania i malejącym dostępem do terenów w samym Opolu, ale przede wszystkim w konkurencyjnych obszarach funkcjonalnych m.in. pod kątem rozwijania branż potencjalnie wiodących takich jak outsourcing usług biznesowych czy też rozwijania rynku usług senioralnych). Działania na rzecz wzrostu potencjału gospodarczego AO definiowane w kontekście zwiększania liczby i jakości miejsc pracy powinny uwzględniać wyznaczone 2 pasma rozwojowe: wzdłuż rzeki Odry oraz pasmo rozwojowe wzdłuż DK 46. Atrakcyjność inwestycyjna powinna być również wzmocniana poprzez efektywny i zintegrowany system promocji gospodarczej. Równocześnie, mając na uwadze wzrastające obciążenie środowiska naturalnego, należy podkreślić potrzebę wdrażania nowoczesnych rozwiązań opartych na technologiach przyjaznych środowisku (np. zintegrowany transport zbiorowy). Jedna trzecia pracodawców (badania IDI na regionalnych przedsiębiorcach, n=100) nie zatrudniała w przeszłości absolwentów. Pośrednio świadczy to o braku adekwatnych do potrzeb umiejętności posiadanych przez osoby kończące proces edukacji. Wskazuje to na potrzebę dostosowania systemu kształcenia do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców. W tym zakresie kluczowa jest skoordynowana współpraca międzysektorowa (pomiędzy sektorem szkolnictwa, przedsiębiorcami oraz samorządami AO) oraz rozwój kształcenia zawodowego i pozaformalnego. Dodatkowo w zakresie kształcenia ogólnego dostrzega się potrzebę rozwijania kompetencji kluczowych takich jak: porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach

obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość, świadomość i ekspresja kulturalna.

Aglomeracja Opolska charakteryzuje się zbyt niskim stopniem innowacyjności gospodarki. Efektem tej sytuacji jest niedostateczny poziom dynamiki rozwoju gospodarki AO, co skutkuje m. in. zbyt niską jakością istniejących i powstających miejsc pracy w kontekście rosnących wymagań mieszkańców, głównie absolwentów szkół wyższych (zjawisko zaprzepaszczania fachowców o równie niekorzystnym charakterze, co drenaż kapitału ludzkiego). Kolejne dostrzegane deficyty wiążą się z małą liczbą projektów o charakterze badawczo-rozwojowym, co świadczy o niewykorzystywaniu potencjałów zarówno sektora biznesu (niski poziom zainteresowania współpracą z jednostkami B+R oraz IOB, jak również zasobów szkół wyższych). W kontekście stymulowania rozwoju gospodarczego w AO warto zwrócić uwagę na informacje zawarte w *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020*, w której podkreśla się konieczność skutecznego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez tworzenie innowacji z wykorzystaniem efektywnego transferu wiedzy.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w Aglomeracji Opolskiej o 15,3% w latach 2004-2013, podczas gdy w województwie opolskim wzrost wyniósł 13,1%, a w kraju 13,8%; – Ponad 38% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w województwie opolskim znajduje się w Aglomeracji Opolskiej; – Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w Aglomeracji Opolskiej w 2013 roku stanowiła 2,30% liczby wszystkich podmiotów (dla kraju: 2,00%, dla województwa opolskiego: 1,52%); – Wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Aglomeracji Opolskiej o 11,6% w latach 2004-2013, podczas gdy w województwie opolskim wzrost wyniósł 9,3%, a w kraju 7,2%; – Wzrost liczby przedsiębiorstw w AO zatrudniających do 9 pracowników o 6,4% w latach 2009-2013, podczas gdy w województwie opolskim wzrost wyniósł 5,3%. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niższy o 0,7 % wzrost liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w Aglomeracji Opolskiej w stosunku do województwa opolskiego – Niedostateczne przygotowanie i skomunikowanie istniejących terenów inwestycyjnych w AO; – Wysoki udział w grupie bezrobotnych osób wymagających szczególnego wsparcia aktywizującego na rynku pracy; – Relatywnie niska liczba i zróżnicowanie Instytucji Otoczenia Biznesu; – Niedostateczna liczba projektów badawczo-rozwojowych wpływająca na innowacyjność obszaru funkcjonalnego; – Niewystarczający poziom nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw.

5.3 Rynek pracy – wnioski z diagnozy

Sytuacja na rynku pracy na terenie Aglomeracji Opolskiej jest pochodną już zanalizowanych procesów demograficznych oraz sytuacji gospodarczej w AO. Stopień bezrobocia rejestrowego wskazuje znaczne dysproporcje w poszczególnych gminach. Szczególnie wysokie wskaźniki odnotowano w zachodniej części AO. Niemniej kluczowym czynnikiem (barierą z perspektywy pracobiorców, generującą zjawiska migracyjne) jest niska jakość miejsc pracy głównie w wymiarze płacowym. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest niedostateczny poziom przedsiębiorczości oraz niedostosowanie systemu szkolnictwa do rygorów gospodarki wolnorynkowej (brak dostosowywania programu nauczania oraz zbyt niski nacisk na kompetencje kluczowe). Dodatkowo drenaż najbardziej wartościowego kapitału ludzkiego skutkuje niedostateczną dynamiką oraz niskim poziomem innowacyjności regionalnej gospodarki. Jednocześnie zidentyfikowana atrakcyjność osiedleńcza jest relatywnie niska. Migracje zarobkowe stanowią trwałe zjawisko, które wpływa erozyjnie na więzy społeczne i poziom dzietności. Wzmocnienie potencjału gospodarczego Aglomeracji Opolskiej warunkuje poprawę sytuacji na rynku pracy. Kluczowymi determinantami w tym zakresie są czynniki związane z tworzeniem klimatu proinwestycyjnego oraz rozbudowywanie infrastruktury (również przygotowywanie terenów pod inwestycje). Drugim filarem zintegrowanej polityki w zakresie poprawy sytuacji na rynku pracy są kwestie związane z dostosowywaniem i podnoszeniem jakości kształcenia, która korzystnie wpłynie na konkurencyjność zawodową mieszkańców AO. Skok jakościowy na regionalnym rynku pracy może zostać urzeczywistniony poprzez kompleksową współpracę instytucjonalną i międzysektorową. Analizowana niekorzystana specyfika regionalnego rynku pracy to skutek istniejących uwarunkowań społecznych i gospodarczych w Aglomeracji – niedostatecznie silnych powiązań funkcjonalnych oraz zbyt niskiej konkurencyjności względem aglomeracji ościennych. Sytuacja na regionalnym rynku pracy jest bezpośrednio sprzężona z efektywnością wykorzystywania istniejącego potencjału gospodarczego. Wiąże się to wprost z ukierunkowaniem rozwoju na branże definiowane w kategoriach inteligentnych specjalizacji wpływających na budowę przewag konkurencyjnych.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2013 roku wyniósł 6,4%, podczas gdy w województwie opolskim udział wyniósł 7,9%, a w kraju 8,8%; – Spadek udziału bezrobotnych kobiet w ogólnej licznie bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2008-2013 (spadek z 60,2% w 2008 r. na 53,2% w 2013 r.); – Wzrost liczby pracujących o 2,5% w latach 2008-2013, podczas gdy w województwie opolskim wzrost wyniósł 0,1%, a w kraju 0,7%; 	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby bezrobotnych o 53,3% w latach 2008-2013, podczas gdy w województwie opolskim wzrost wyniósł 44,6%, a w kraju 46,4%; – Wzrost udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym o 2,5% w latach 2008 – 2013; – Niska podaż ofert pracy, nieodzwierciedlająca zidentyfikowanego popytu.

– Relatywnie wysoki potencjał rozwoju współpracy pomiędzy placówkami ustawicznymi, otoczeniem instytucjonalnym placówek oraz przedsiębiorcami.	

5.4 Edukacja – wnioski z diagnozy

Edukacja to obszar, który ogniskuje większość problemów artykułowanych w ramach analizy potencjałów demograficznego i gospodarczego, jak również sytuacji na rynku pracy w Aglomeracji Opolskiej. Biorąc pod uwagę, iż kluczowym wyzwaniem stojącym przed AO jest zintegrowanie przestrzenne, społeczne i gospodarcze obszaru funkcjonalnego, należy podkreślić konieczność szczególnej dbałości o jakość kapitału ludzkiego. Relatywnie niski poziom przedsiębiorczości, skala i trwałość zjawisk migracyjnych oraz niedostosowanie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców do potrzeb rynku pracy to problemy, które wpływają na niekorzystną sytuację społeczno-gospodarczą regionu. Odpowiedzią na szereg zidentyfikowanych deficytów jest zintensyfikowanie działań poprzez rozwijanie kompetencji kluczowych na wszystkich poziomach edukacji. Kompleksowo traktowana interwencja publiczna w obszarze edukacji wymaga wdrażania rozwiązań o charakterze systemowym. Pierwszym krokiem jest niwelowanie dysproporcji w dostępie do edukacji przedszkolnej (odnotowano wysoki stopień korelacji pomiędzy stopą bezrobocia rejestrowego kobiet a wskaźnikiem dostępności do placówek przedszkolnych) na części terenów wiejskich. Działania ukierunkowane na rozwijanie stref aktywności gospodarczych powinny korespondować z systemowym dostosowaniem programu kształcenia, głównie szkół zawodowych, do potrzeb inwestorów, również poprzez współpracę w zakresie realizacji praktyk zawodowych oraz staży w zakładach pracy. Interwencja w obszarze edukacji powinna być powiązana ze spójnym programem rozwoju gospodarczego obszaru. Biorąc pod uwagę niedostateczny poziom dostępności komunikacyjnej o charakterze wewnętrznym oraz koncentrację placówek edukacyjnych w rdzeniu Aglomeracji należy zadbać o wypracowanie zintegrowanego systemu transportu publicznego. Jedynie skoordynowanie poszczególnych polityk sektorowych w obrębie AO umożliwi skuteczne przeciwdziałanie depopulacji i wzmocni rozwój gospodarczy obszaru.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby przedszkoli o 3,9% w latach 2005-2013, podczas gdy w województwie opolskim nastąpił spadek o 2,2% (wzrost należy ocenić jako korzystny niemniej wciąż istnieją dysproporcje w ich dostępności na terenach wiejskich); – Wzrost liczby dzieci w przedszkolach o 20,0% w latach 2005-2013, podczas gdy 	<ul style="list-style-type: none"> – Spadek liczby szkół podstawowych o 4,0% w okresie 2005-2013; – Spadek liczby uczniów szkół podstawowych o 19,7% w okresie 2005-2013; – Spadek liczby uczniów gimnazjów w latach 2005-2013 o 32,9%; – Spadek liczby szkół ponadgimnazjalnych (o 33,0% w latach 2005-2013), w tym przede

<p>w województwie opolskim nastąpił wzrost o 17,0%;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby miejsc w przedszkolach o 8,8% w latach 2005-2013, podczas gdy w województwie opolskim nastąpił wzrost o 5,2%; – Wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat o 22,4% w latach 2005-2013, z kolei wzrost liczby dzieci w wieku 3-6 lat o 5,1%; – Wydatki na oświatę na przestrzeni lat 2004-2013 wzrosły na terenie Aglomeracji o 61%, (w województwie opolskim wzrost o 56%, w kraju o 69%); – Średnie wyniki sprawdzianów szóstoklasistów dla Aglomeracji Opolskiej wynoszą 26,2 pkt i są wyższe zarówno od średniej dla całego województwa opolskiego (25,2 pkt), jak i od średniej krajowej (25,8 pkt); – Średnie wyniki testów gimnazjalnych dla Aglomeracji Opolskiej są wyższe od średniej dla całego województwa opolskiego (największa różnica dla języka niemieckiego w poziomie rozszerzonym, gdzie średni wynik AO wynosi 78,1%, a średnie wyniki dla województwa to 59,1%); – Funkcjonowanie ośrodka akademickiego, pełnienie przez niego roli integracyjnej 	<p>wszystkim szkół policealnych dla dorosłych (o 52,6%);</p> <ul style="list-style-type: none"> – Spadek liczby uczniów szkół ponadgimnazjalnych (o 17,5% w latach 2005-2013); – Niedopasowanie programu kształcenia do potrzeb regionalnej gospodarki; – Zgłaszany przez pracodawców brak u absolwentów kompetencji kluczowych na rynku pracy.
--	--

5.5 Infrastruktura techniczna – wnioski z diagnozy

Infrastruktura techniczna i jej cechy (struktura, lokalizacja, jakość) mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno - gospodarczego Aglomeracji Opolskiej. Infrastruktura sieciowa w AO rozwinięta jest w stopniu zadowalającym, jednak w kontekście poprawy jakości życia mieszkańców oraz jakości stanu środowiska przyrodniczego, rekomendowane jest podejmowanie działań zmierzających do dalszego rozwoju sieci kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych. Istotne jest również wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępności mieszkańców do infrastruktury sieciowej w poszczególnych gminach Aglomeracji Opolskiej (szczególnie wiejskich). Stan infrastruktury energetycznej AO jest dobry i zapewnia obszarowi bezpieczeństwo energetyczne. Konieczny jest rozwój sieci teleinformatycznych, szczególnie w kontekście rozwoju e-usług publicznych. Podsumowując, infrastruktura techniczna AO – jej stan i jakość, w dużej mierze jest determinowany dysproporcjami pomiędzy terenami wiejskimi i miejskimi. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i integracja obszaru jest warunkowana konsekwentnymi działaniami na rzecz modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej. Interwencja publiczna w tym zakresie miałaby charakter uzupełniający zarówno jako czynnik wzmacniający potencjał gospodarczy i naturalny AO.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności AO z poziomu 95,25% w 2005 r. do 95,52% w 2013 r.; – Udział korzystających z sieci wodociągowej w 2013 r. wyniósł 95,52% i był wyższy niż średnia dla województwa 94,6% i kraju 88,0%; – Wzrost długości sieci wodociągowej o 6,6% w okresie 2005-2013; – Wzrost liczby korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności AO z poziomu 56,6% w 2005 r. do 69,4% w 2013 r.; – Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2013 r. wyniósł 69,4% i był wyższy niż średnia dla województwa 63,3% i kraju 65,1%; – Wzrost długości sieci kanalizacyjnej o 113,5% w okresie 2005-2013. 	<ul style="list-style-type: none"> – Spadek liczby korzystających z sieci gazowej w % ogółu ludności AO z poziomu 42,7% w 2005 r. do 42,4% w 2013 r.; – Niższy w stosunku do średniej krajowej udział korzystających z sieci gazowej o 10%; – Dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej na terenie Aglomeracji Opolskiej; – Dysproporcje i brak równowagi w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

5.6 Dostępność transportowa – wnioski z diagnozy

Stosunkowo gęsta sieć dróg i linii kolejowych w stanie obecnym nie przyczynia się do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych zarówno wewnątrzregionalnych, jak i z obszarami zewnętrznymi. Decyduje o tym zbyt mała liczba węzłów autostradowych, w szczególności w rejonie Opola, brak sprawnych powiązań na kierunku północ - południe zapewniających obszarowi pogranicza polsko-czeskiego i północnej części województwa efektywną dostępność Aglomeracji Opolskiej oraz włączenie się w ponadregionalne systemy transportowe, brak czytelnego powiązania Aglomeracji z Warszawą, brak wystarczającej liczby przepraw drogowych w dolinie Odry – niezbędnych dla spójności wewnętrznej i rozwoju obszarów miejskich, brak zintegrowanych systemów komunikacyjnych, niska jakość infrastruktury transportowej i jej niedopasowanie do współczesnych wymagań, ale także brak rozwiązań w zakresie transportu publicznego. W efekcie tych braków i niedostatków utrudniona jest wielowymiarowa integracja funkcjonalna obszaru i wzrost potencjału rozwojowego tak Aglomeracji Opolskiej, jak i całego województwa. W zakresie infrastruktury kolejowej konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do rewitalizacji istniejących linii kolejowych oraz przywracania (tam gdzie to uzasadnione) ruchu pociągów na zawieszonych liniach. Działania takie mogą przyczynić się do poprawy dostępności komunikacyjnej np. w północnej części AO, w gminach o niekorzystnej sytuacji komunikacyjnej (np. odtworzenie ruchu kolejowego na odcinku linii nr 301, relacji Opole Główne – Murów – Namysłów). Zewnętrzna dostępność komunikacyjna Aglomeracji jest znacznie lepsza aniżeli dostępność wewnętrzna. Problemem obszaru funkcjonalnego jest również mało atrakcyjny i niedostosowany do potrzeb pasażerów system transportu zbiorowego. Nadal istnieją w Aglomeracji Opolskiej obszary wykluczone komunikacyjnie. Taki stan rzeczy nie sprzyja dalszej integracji obszaru i wzmocnieniu powiązań funkcjonalnych. Powoduje również systematyczny wzrost

liczby samochodów osobowych, szczególnie w rdzeniu Aglomeracji Opolskiej oraz tworzenie się zatorów komunikacyjnych na kordonie ośrodka wojewódzkiego. To z kolei negatywnie wpływa na stan środowiska naturalnego, szczególnie jakość powietrza atmosferycznego i hałas. Poza działaniami związanymi z udrożnieniem układu komunikacyjnego AO konieczne jest zapewnienie mieszkańcom sprawnie funkcjonującego i atrakcyjnego dla pasażera transportu zbiorowego. Jednocześnie inwestycje dotyczące zakupu taboru autobusowego nie są warunkiem wystarczającym dla stworzenia spójnego systemu transportu zbiorowego. Komplementarnie należy realizować działania, dzięki którym transport zbiorowy będzie atrakcyjniejszy dla pasażerów (integracja taryfowa, informacja pasażerska, ITS, priorytetyzacja transportu zbiorowego, ułatwienie podróży multimodalnych, ograniczenie ruchu samochodowego w centrum miast, usprawnienie komunikacji zbiorowej pod względem dostępności, niezawodności, podniesienia poziomu bezpieczeństwa, komfortu i elastyczności). Z uwagi na obecny stan infrastruktury wskazana jest również realizacja zadań zmierzających do budowy spójnego systemu sieci dróg rowerowych. Powiązanie wszystkich wyżej wymienionych działań nie tylko przyczyni się do zwiększenia spójności obszaru Aglomeracji Opolskiej i poprawy dostępności komunikacyjnej, ale również pozytywnie wpłynie na jakość i stan środowiska poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń i hałasu, których źródłem jest ruch komunikacyjny. W tym kontekście istotne jest również wyprowadzanie ruchu samochodowego z centrum miast. Poprawa dostępności komunikacyjnej AO (wewnętrznej i zewnętrznej) pozytywnie wpłynie również na atrakcyjność osiedleńczą i gospodarczą obszaru.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Gęstość linii kolejowych wynosi 11,49 km/100 km² i jest większa niż analogiczna wartość dla kraju (6,5 km/100 km²) i województwa opolskiego (9,2 km/100 km²); – Przebiegające przez teren AO istotne szlaki komunikacyjne o charakterze ponadregionalnym; – Dobra dostępność w zewnętrznym układzie komunikacyjnym. 	<ul style="list-style-type: none"> – Brak zintegrowanego systemu transportu publicznego; – Niedostateczny poziom skomunikowania wewnętrznego; – Brak spójnej sieci dróg przeznaczonych dla rowerów; – Zły stan części infrastruktury transportowej; – Brak zachęt i ułatwień do korzystania z alternatywnych form transportu, w tym transportu multimodalnego.

5.7 Środowisko – wnioski z diagnozy

Agglomeracja Opolska jest terenem zróżnicowanym pod względem zagospodarowania, ogólnie silnie uprzemysłowionym, a tutejsze zasoby naturalne od wieków podlegały intensywnej eksploatacji. Stan środowiska jest zróżnicowany i podlega szeregowi niekorzystnych oddziaływań zewnętrznych. Utrzymuje się wysokie zagrożenie powodziowe, zwłaszcza w dolinie Odry oraz niekorzystny stan wód powierzchniowych i podziemnych. W okresie po 1989 r. nastąpiła znaczna poprawa w wielu

dziedzinach, zwłaszcza emisji zanieczyszczeń przemysłowych do atmosfery, oczyszczania ścieków, zagospodarowania odpadów. Zwiększyło się jednak zagrożenie związane z emisją hałasu i zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez ruch drogowy. Ze względu na położenie Aglomeracji Opolskiej na obszarze o najwyższym w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń istnieje potrzeba kontynuacji inwestycji dotyczących ochrony środowiska, w szczególności związanych z poprawą jakości powietrza, czystości wód, bezpieczeństwa powodziowego, a także poprawą efektywności energetycznej. Biorąc pod uwagę, iż głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest emisja antropogeniczna konieczne jest podjęcie działań minimalizujących negatywny wpływ działalności człowieka na stan środowiska. Wskazane jest rozwijanie ekologicznych, przyjaznych środowisku form transportu, rozwój systemu transportu zbiorowego, wyprowadzanie ruchu samochodowego z centrum miast, edukacja ekologiczna, a także działania zmniejszające energochłonność sektora publicznego.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost powierzchni gruntów leśnych o 0,26% w latach 2008-2013, podczas gdy w województwie opolskim nastąpił wzrost o 0,16%; – Redukcja emisji przemysłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2013 r. w województwie opolskim wynosiła 99,9% dla zanieczyszczeń pyłowych (spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych o ok 57% w stosunku do 2002 r.); – Redukcja ilości ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania (odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku) o 40,7% w latach 2008-2013 (dla województwa opolskiego 27,6%, dla kraju 3,1%); – Spadek udziału ilości ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania (odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku) w AO w stosunku do województwa opolskiego z poziomu 50,71% w 2008 r. do 41,51% w 2013 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – Spadek udziału powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni AO z poziomu 43,81% w 2008 r. na 43,60% w 2013 r.; – Redukcja emisji przemysłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2013 r. w województwie opolskim wynosiła 69,4% dla zanieczyszczeń gazowych (wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych o ok 5% w stosunku do 2002 r.); – Spadek liczby oczyszczalni przemysłowych i komunalnych o 18,2% w latach 2008-2013; – Spadek udziału ilości oczyszczalni przemysłowych i komunalnych w AO w stosunku do województwa opolskiego z poziomu 31,1% w 2008 r. do poziomu 26,5% w 2013 r.

5.8 Turystyka i dziedzictwo kulturowe - wnioski z diagnozy

Uwarunkowania naturalne i dziedzictwo kulturowe są ważnymi obszarami mogącymi mieć wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy Aglomeracji Opolskiej. Zakres skoordynowanej interwencji publicznej w ramach instrumentu ZIT powinien być ukierunkowany na wykorzystanie istniejących i zidentyfikowanych zasobów. Turystyka i rekreacja oraz instytucje kultury i materialne dziedzictwo oparte o spuściznę historyczną to czynniki, które pośrednio wpływają na atrakcyjność osiedleńczą

i przede wszystkim na jakość życia mieszkańców. Zahamowanie procesu depopulacji oraz zwiększenie konkurencyjności AO na tle innych obszarów funkcjonalnych jest możliwe w ramach kompleksowej interwencji. Tworzenie produktów turystycznych jest elementem, który wpłynie na możliwości spędzania czasu wolnego w AO, jak również poszerzy ofertę turystyczną dedykowaną głównie turystyce weekendowemu i biznesowemu. Wiele z obiektów zabytkowych Aglomeracji wymaga jednak remontów i konserwacji, które przywrócą im blask, dostosują ich infrastrukturę do potrzeb turystów (w tym niepełnosprawnych) oraz zwiększą ich atrakcyjność dla ruchu turystycznego. Zabytki mogą stanowić istotny walor turystyczny całego obszaru funkcjonalnego. Powiązania sieciowe będące udziałem gmin AO powinny wykorzystywać istniejące potencjały na rzecz niwelowania dysproporcji zachodzących pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi. Narzędziem pozwalającym na efektywną integrację są m. in. liniowe produkty turystyczne (wielokulturowe dziedzictwo AO w tym zakresie jest elementem pozwalającym na budowanie rzeczywistej przewagi konkurencyjnej). Mając na uwadze budowanie trwałych i efektywnych powiązań funkcjonalnych (opierających się o rzeczywiste i zidentyfikowane potencjały) należy wrócić uwagę na kwestię budowy zintegrowanego systemu transportowego, uwzględniającego sieć tras i ścieżek rowerowych. W kontekście funkcjonowania obszarów atrakcyjnych przyrodniczo (wykorzystywanych turystycznie) ważne są działania ukierunkowane na wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku. Aktualnie turystyka, jako gałąź regionalnej gospodarki, nie ma charakteru wiodącego niemniej przede wszystkim turystyka biznesowa ma charakter branży wschodzącej w AO. Również gospodarka senioralna wymaga stworzenia zaplecza w postaci funkcjonujących przemysłów czasu wolnego. Co warto podkreślić, wykorzystanie zasobów naturalnych Aglomeracji korzystnie wpłynie również na jakość życia mieszkańców.

Potencjały	Problemy
<ul style="list-style-type: none"> – Wysoka pozycja AO w skali ogólnopolskiej w zakresie liczby osób przypadających na 1 bibliotekę, jak również z zakresu domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic; – Wzrost liczby korzystających z noclegów na terenie AO o 48,2% w latach 2003-2013; – Wzrost liczby korzystający z noclegów turystów zagranicznych o 18,9% w latach 2003-2013; – Wzrost liczby obiektów hotelowych oraz innych obiektów noclegowych o 20,5% w latach 2004-2013; – Funkcjonowanie renomowanych atrakcji turystycznych takich jak Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu czy też szlak drewnianego budownictwa sakralnego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Spadek liczby kin w AO o 60% w latach 2008-2013 przy jednoczesnym spadku liczby kin w Polsce o 2,9% i wzroście liczby kin w województwie opolskim o 7,7%; – Niewykorzystane zasoby dziedzictwa kultury materialnej – znaczny stopień dewastacji obiektów zabytkowych; – Niespełnianie wymogów przez obiekty stanowiące potencjalne atrakcje turystyczne (głównie obiekty dziedzictwa kultury materialnej)

5.9 Aglomeracja Opolska na tle wybranych MOF OW

Szczegółowej analizie porównawczej Aglomeracji Opolskiej ze wszystkimi MOF OW w Polsce dokonano w trakcie prac nad *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*. W dokumencie przedstawiono wyniki analizie, której celem jest określenie pozycji konkurencyjnej AO na tle innych aglomeracji w Polsce. Analiza porównawcza pozwoliła również wskazać mocne i słabe strony wyróżniające AO na tle innych MOF OW.²⁶

Poniżej przedstawiono porównanie AO z Rzeszowskim Obszarem Funkcjonalnym oraz Białostockim Obszarem Funkcjonalnym. Do porównania wybrano MOF OW charakteryzujące się najbardziej zbliżonymi do AO parametrami (ludność, powierzchnia ośrodków stanowiących rdzeń MOF, przedsiębiorczość, liczba zatrudnionych i bezrobotnych). W analizie przedstawiono również wskaźniki ogólnopolskie. Wnioski z analizy potwierdzają wnioski z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej AO i utwierdzają w przekonaniu o konieczności podjęcia zaplanowanych w ramach ZIT działań.

Tabela 5 Potencjał demograficzny Aglomeracji Opolskiej – analiza porównawcza (2013 r.)

Zmienna	Agglomeracja Opolska	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	Białostocki Obszar Funkcjonalny	Polska
Liczba ludności	337 398	356 331	412 697	38 495 659
Wzrost/spadek ludności w latach 2004-2013	-4,1%	5,1%	2,4%	0,8%
Gęstość zaludnienia	142 os./km ²	340 os./km ²	238 os./km ²	123 os./km ²
Udział kobiet w liczbie ludności	52,0%	51,9%	52,4%	51,6%
Udział mężczyzn w liczbie ludności	48,0%	48,1%	47,6%	48,4%
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	15,8%	20,2%	17,4%	18,2%
Udział ludności w wieku produkcyjnym	65,4%	63,0%	64,9%	63,4%
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	18,8%	16,8%	17,7%	18,4%
Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	-1,1	2,2	-0,3	-0,5
Saldo migracji na 1 000 osób	-1,8	3,1	1,4	-0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁶ *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020* przyjęta uchwałą W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 19 grudnia 2014r.

- Spośród analizowanych obszarów, Aglomeracja Opolska cechuje się najniższym wskaźnikiem gęstości zaludnienia jednakże wskaźnik ten jest wyższy niż średnia w kraju. Czynnikiem ten jest pozytywny z punktu widzenia dostępności zasobów ludzkich dla inwestorów zewnętrznych;
- Aglomeracja Opolska charakteryzuje się najwyższym udziałem ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności zamieszkującej obszar. Czynnikiem ten korzystnie oddziałuje na lokalną gospodarkę, przy czym należy zauważyć stopniowe zmniejszanie się jej udziału wynikające ze starzenia się lokalnej społeczności;
- Spośród analizowanych obszarów AO, jako jedyna, posiada ujemne saldo migracji. Zjawisko to należy ocenić bardzo negatywnie. Pozostałe ośrodki wojewódzkie stanowią ważny kierunek migracji dla regionalnych społeczności. W przypadku AO sytuacja ta odgrywa dużo mniejsze znaczenie, co wynika z innego charakteru sieci osiedleńczej niż ma to miejsce we wschodniej części kraju oraz co ważniejsze, konkurencji Katowic i Wrocławia oraz w mniejszym stopniu również dostępnego Krakowa;
- W badanym okresie zauważalny jest stopniowy spadek liczby mieszkańców Aglomeracji Opolskiej, jednocześnie w pozostałych analizowanych obszarach liczba ludności zwiększa się. Wpływ na tą sytuację może mieć relatywnie niski poziom atrakcyjności osiedleńczej skutkujący ujemnym saldem migracji oraz niskim wskaźnikiem urodzeń. Jako kluczowe uznać tu należy przede wszystkim porównania atrakcyjności osiedleńczej Aglomeracji z położonymi w niewielkiej odległości Katowicami oraz Wrocławiem (oba miasta z własnymi obszarami funkcjonalnymi), dodatkowo ciągle istotnym czynnikiem jest migracja zagraniczna. Odpływ ludzi młodych bezpośrednio przekłada się na odnotowywaną niską dzietność. Działania podejmowane w celu poprawy tej sytuacji w województwie opolskim wyróżniają ten region, zmienia się również polityka państwa. Uznać jednak należy, iż zakres podejmowanych działań jest niedostateczny, a ewentualne efekty będą miały niewielki wpływ na sytuację gospodarczą Aglomeracji w najbliższej perspektywie czasowej;
- Ludność w wieku produkcyjnym stanowi największy udział w ogólnej liczbie ludności w analizowanych obszarach, jednakże na przestrzeni lat zauważyć można zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym, co jest zjawiskiem powszechnym dla całego kraju bezpośrednio związanym z wydłużaniem się przeciętnej długości życia ludności i procesem starzenia się społeczeństwa. Udział osób w wieku produkcyjnym na terenie AO charakteryzuje się wzrostem, co wskazuje na możliwości rozwojowe obszaru. Ludność w tej grupie wiekowej określa wielkość potencjalnych zasobów pracy, te zaś z kolei rozmiary zatrudnienia.

Tabela 6 Potencjał gospodarczy i rynek pracy Aglomeracji Opolskiej – analiza porównawcza (2013 r.)

Zmienna	Agglomeracja Opolska	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	Białostocki Obszar Funkcjonalny	Polska
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	875,4	770,8	884,4	1 057,0
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	64,7	80,0	88,4	95,0
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	98,2	126,0	136,3	150,0
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	47,2	51,0	61,1	70,0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,4	9,7	11,2	12,1
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	132,9	122,2	137,0	166,7
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	25,6	25,7	24,8	32,0
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	4 143,5	4 199,7	2 472,0	3 327,6
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	53 499,43	33 815,50	28 747,00	40 059,80
Wzrost liczby pracujących w okresie 2004-2013	15%	23%	11%	13%
Liczba pracujących w 2013 roku	90 681	109 962	97 379	8 681 877
Udział pracujących w liczbie mieszkańców obszaru w 2013 r.	26,88%	30,86%	23,60%	22,55%
Udział pracujących w obszarze w liczbie pracujących ogółem w kraju w 2013 roku	1,04%	1,27%	1,12%	100%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2013 roku	6,40%	9,70%	9,10%	8,80%
Liczba bezrobotnych w 2013 roku	14 122	20 719	24 347	2 157 883
Dynamika zmiany liczby bezrobotnych w latach 2004-2013*	0,77	0,96	1,14	0,72
Udział kobiet w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w 2013 roku	53%	48%	44%	51%
Udział przedsiębiorstw w ogólnej liczbie przedsiębiorstw na danym obszarze wg liczby pracujących				
0 - 9	95,79%	95,81%	96,14%	95,59%
10 - 49	3,39%	3,37%	2,95%	3,57%
50 - 249	0,72%	0,72%	0,77%	0,73%
250 - 999	0,08%	0,08%	0,11%	0,09%
1000 i więcej	0,02%	0,02%	0,03%	0,02%
* wskaźnik informuje ile razy liczba bezrobotnych w 2013 roku jest wyższa niż w roku 2004				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- Na terenie Aglomeracji Opolskiej funkcjonuje więcej podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności niż w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF), jednakże zdecydowanie mniej niż wynosi średnia ogólnopolska. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości

należy uznać za niewystarczający. Można wysnuć wniosek, że widoczna jest duża bariera wejścia na rynek wyrażająca się niewystarczającą liczbą powstających nowych podmiotów gospodarczych. Szczególnie widoczne jest to we wskaźniku prezentującym podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Taki stan rzeczy spowodowany jest kilkoma czynnikami, jednak jako szczególnie ważny należy wskazać „płytki rynek wewnętrzny”. Rynek ten jest obsługiwany przez najmniej zmieniającą się w skali porównywanych obszarów grupę firm, które wypracowawszy swoją pozycję trwają na nim. Zamykają jednocześnie dostęp do rynku dla nowych podmiotów. Wydaje się również, iż osoby decydujące się na otworzenie własnej firmy, mogą oceniać rynek AO jako zbyt trudny, płytki a swoje przedsiębiorstwa lokują w innych dużych ośrodkach miejskich – Katowicach czy Wrocławiu;

- Liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w analizowanych MOF-ach wzrasta. Jednakże aspekt ten należy analizować w powiązaniu z liczbą jednostek nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON. W przypadku AO zauważyć można zasadniczy wzrost liczby podmiotów nowo zarejestrowanych oraz nieznaczny wzrost liczby podmiotów wykreślonych. W przypadku BOF liczba podmiotów wpisanych do REGON wzrasta, jednakże liczba podmiotów nowo zarejestrowanych oraz liczba podmiotów wykreślonych spada. W przypadku ROF wszystkie wskaźniki wzrastają, przy czym liczba podmiotów wykreślonych z rejestru REGON wzrasta jedynie w nieznacznie mniejszym stopniu (wzrost o 10,3%) niż liczba podmiotów nowo zarejestrowanych (wzrost o 13,4%). Sytuacja ta świadczy o rozwoju przedsiębiorczości w Aglomeracji Opolskiej. Rozwój ten jest jednak ciągle zbyt wolny w stosunku do potrzeb obszaru. Wydaje się, że bez mocnego stymulowania lokalnej przedsiębiorczości, nie będzie możliwe zatrzymanie na miejscu w szczególności ludzi młodych;
- Przedsiębiorstwa z terenu Aglomeracji Opolskiej ponoszą znacznie wyższe nakłady na stworzenie nowych środków trwałych, ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego niż firmy działające na terenie BOF oraz porównywalne do firm działających na terenie ROF. Sytuację taką można rozpatrywać w dwóch kontekstach: większego kapitału lokalnych przedsiębiorstw połączonego ze stałością ich funkcjonowania, co pozwala na większe nakłady inwestycyjne. Wskazuje to jednak równocześnie na pewną barierę wejścia na rynek, konieczność konkurowania z podmiotami, które posiadają wolne środki pieniężne lub inne źródła finansowania inwestycji. Generalnie przedstawia to rzeczywisty potencjał lokalnej gospodarki. Jednocześnie jednak pamiętać trzeba, iż wskaźnik ten trzeba rozpatrywać również z perspektywy zlokalizowanych na obszarze Aglomeracji Opolskiej terenów SSE. Zmienna prezentująca liczbę inwestycji w strefach (wskaźnik ten wzrasta co przekłada się tym samym na zwiększanie wartości nakładów

inwestycyjnych), w mniejszym stopniu informuje o potencjale wewnętrznym lokalnej gospodarki, a bardziej o skuteczności działań skupiających się na pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych;

- Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosi 64,7, natomiast liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym wynosi 98,2. Oba te wskaźniki są zdecydowanie najniższe w Aglomeracji Opolskiej, zarówno w porównaniu do analizowanych obszarów jak i średniej ogólnopolskiej. Zwrócić uwagę należy na fakt, że obszary województw wschodnich charakteryzują się niższym potencjałem finansowym lokalnych społeczności oraz większym znaczeniem rolnictwa (poza rdzeniem obszarów funkcjonalnych). Pomimo tego lokalne społeczności generują znacznie większą liczbę przedsiębiorstw. Możliwe, że wynika to ciągle z niższego poziomu konkurencji obserwowanego w BOF oraz ROF;
- Liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na terenie ROF kształtuje się na takim samym poziomie jak w przypadku AO i jest wyższa od wskaźnika uzyskanego przez BOF. Zrzeszanie się mieszkańców, ich aktywność na tym polu jest ważnym elementem kapitału ludzkiego, który korzystnie prezentuje się na omawianym obszarze;
- Na tle porównywanych obszarów funkcjonalnych Aglomeracja Opolska cechuje się najniższym udziałem podmiotów gospodarki narodowej z sektora mikro i małych przedsiębiorstw w łącznej liczbie przedsiębiorstw wg liczby pracujących. Potwierdza to tezę o dojrzałym i jednocześnie płytkim lokalnym rynku, na którym powstaje niewielka liczba nowych podmiotów gospodarczych. Ważnym czynnikiem, który związany jest z wyższą liczbą przedsiębiorstw dużych i średnich jest sukces Aglomeracji Opolskiej w zakresie pozyskiwania dużych inwestorów do stref inwestycyjnych, zwłaszcza SSE;
- Dane historyczne świadczą o tym, iż Aglomeracja Opolska jest jedynym obszarem spośród analizowanych, który cechuje wzrost nakładów inwestycyjnych oraz wartości brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach zarówno w kwotach globalnych, jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca, co świadczy o dobrej sytuacji lokalnych przedsiębiorców. Utrzymanie tej tendencji może przyczynić się do budowy trwałego wzrostu gospodarczego Aglomeracji. Wydaje się, iż kluczowe będzie tu przede wszystkim efektywne wykorzystywanie wsparcia w ramach regionalnej pomocy publicznej, która w wymiarze całego obszaru może być bardzo ważnym instrumentem stymulującym rozwój;
- Spadek liczby bezrobotnych w analizowanym okresie (2004 – 2013) w odniesieniu do Aglomeracji Opolskiej był najwyższy, jednakże jest niższy niż średnia dla kraju. Niestety

zmiana w tym zakresie w dużej części związana jest ze zmniejszeniem się liczby mieszkańców i starzeniem się społeczeństwa, a dopiero w kolejnej wynika ze wzrostu liczby miejsc pracy;

- Konieczne jest zwrócenie uwagi na trudniejszą, niż ma to miejsce w przypadku pozostałych obszarów funkcjonalnych, sytuację kobiet na lokalnym rynku pracy. Ich wysoki udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynika przede wszystkim z charakteru lokalnej gospodarki, w tym między innymi branży budowlanej. Problemy kobiet na rynku pracy powinny być rozpatrywane przede wszystkim z punktu widzenia negatywnego wpływu na sytuację demograficzną Aglomeracji. Wspieranie zatrudniania i samozatrudniania kobiet wydaje się jednym z kluczowych czynników mogących wpłynąć pośrednio na sytuację demograficzną AO.

Tabela 7 Edukacja – analiza porównawcza

Zmienna	Aglomeracja Opolska	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	Białostocki Obszar Funkcjonalny	Polska
Wzrost/spadek liczby uczniów szkół podstawowych w latach 2004-2013	-23,13%	-17,01%	-18,43%	-20,97%
Wzrost/spadek liczby absolwentów szkół podstawowych w latach 2004-2013	-34,56%	-22,55%	-37,79%	-31,81%
Wzrost/spadek liczby uczniów w szkołach gimnazjalnych w latach 2004-2013	-36,18%	-29,71%	-35,64%	-31,43%
Wzrost/spadek liczby absolwentów w szkołach gimnazjalnych w latach 2004-2013	-32,45%	-32,59%	-35,21%	-29,71%
Wzrost/spadek liczby uczniów zasadniczych szkół zawodowych w latach 2004-2013	-31,05%	-24,69%	-17,68%	-20,49%
Wzrost/spadek liczby uczniów liceów ogólnokształcących dla młodzieży (bez specjalnych) w latach 2004-2013	-29,07%	-15,05%	-18,12%	-26,24%
Wzrost/spadek liczby uczniów techników dla młodzieży (bez specjalnych) w latach 2004-2013	96,23%	16,63%	39,22%	36,37%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- Na obszarze porównywanych MOF-ów, jak również w skali kraju, zauważyć można zmniejszanie się liczby uczniów oraz absolwentów większości analizowanych szczebli edukacji. Odnotowane spadki są najwyższe Aglomeracji Opolskiej. Obecnie zauważany wzrost liczby urodzeń będzie odczuwalny w ciągu najbliższych lat w szkołach, niemniej z punktu widzenia

ekonomii funkcjonowania edukacji szkolnej na wszystkich poziomach, będzie on miał zbyt mały wpływ, by kompleksowo rozwiązać problemy samorządów w tym obszarze. W związku z mniejszą liczbą dzieci działania związane z edukacją należy uznać za kluczowe z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Aglomeracji, dotyczy to wszystkich etapów nauczania;

- Zarówno na poziomie kraju, jak i w dwóch porównywanych MOF zwiększyła się liczba uczniów techników dla młodzieży, jednak wzrost ten jest najbardziej znaczący w AO. Tym bardziej konieczne jest dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb regionalnej gospodarki, by absolwenci mieli szansę odnaleźć się na rynku pracy.

Tabela 8 Infrastruktura sieciowa, transport i środowisko Aglomeracji Opolskiej – analiza porównawcza

Zmienna	Agglomeracja Opolska	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	Białostocki Obszar Funkcjonalny	Polska
Udział korzystających z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem w 2013 r. [%]	95,52%	88,31%	94,66%	88,02%
Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem w 2013 r. [%]	69,41%	81,87%	85,92%	65,07%
Udział korzystających z sieci gazowej w liczbie ludności ogółem w 2013 r. [%]	42,36%	84,94%	71,45%	52,37%
Odsetek powierzchni gruntów leśnych w 2013 r.	37,78%	18,20%	36,40%	29,40%
Rezerwy przyrody w 2013 r. [ha]	191,97	602,38	2 083,91	165 741,51
Udział obszarów chronionego krajobrazu w 2013 r. [%]	30,51%	18,74%	6,42%	22,68%
Użytki ekologiczne w 2013 r. [ha]	313,79	35,70	21,60	50 597,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- W zakresie korzystania z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej zauważyć można, iż z roku na rok liczba użytkowników nieznacznie wzrasta. Podczas gdy z sieci wodociągowej w przypadku AO korzysta ponad 95%, co daje wartości powyżej średniej dla kraju, zauważyć można znaczne braki w sieci kanalizacyjnej – jedynie nieco ponad 69% mieszkańców jest podłączona do sieci, podczas gdy pozostali korzystają ze zbiorników bezodpływowych;
- Wskaźniki korzystających z kanalizacji oraz wyposażenia w sieć gazową są też obiektywnymi wyznacznikami stanu środowiska naturalnego oraz zagrożeń dla niego. Nie są one dla Aglomeracji korzystne, a mają istotne znaczenie dla atrakcyjności osiedleńczej. Dodatkowo niedostateczny poziom wyposażenia w te media, jak można przypuszczać, zwiększa koszty prowadzenia działalności gospodarczej;

- Teren Aglomeracji Opolskiej charakteryzuje zdecydowanie wyższy odsetek gruntów leśnych, liczba i powierzchnia użytków ekologicznych niż ROF. Jest on również wyższy niż średnia dla kraju. Wskaźnik ten wyraża potencjał przyrodniczy obszaru z punktu widzenia bogactwa środowiska naturalnego. Wydaje się, że znaczenie potencjału turystycznego Aglomeracji będzie systematycznie rosło, co związane będzie przede wszystkim z jedno lub dwudniowymi pobytami w szczególności mieszkańców województwa śląskiego oraz dolnośląskiego, zwłaszcza w zakresie uprawiania różnych form turystyki kwalifikowanej.

Tabela 9 Kultura i potencjał turystyczny – analiza porównawcza

Zmienna	Agglomeracja Opolska	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	Białostocki Obszar Funkcjonalny	Polska
Liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (m.in. wystawy, prelekcje i wykłady, imprezy sportowo-rekreacyjne i turystyczna, wystawy) w 2013 r.	1 741	2 092	2 127	206 091
Liczba imprez na 1 000 mieszkańców w 2013 r.	5,2	5,2	4,9	5,4
Liczba uczestników imprez w 2013 r.	145 736	320 417	404 769	38 106 066
Liczba uczestników imprez na 1 000 mieszkańców w 2013 r.	432	981	402	990
Liczba kół zainteresowań w 2013 r.	98	260	214	16 861
Liczba kół zainteresowań na 1 000 mieszkańców w 2013 r.	0,3	0,5	0,3	0,4
Liczba członków kół zainteresowań w 2013 r.	1 865	5 893	5 225	390 986
Ludność na 1 placówkę biblioteczną w 2013 r.	3 213	4 346	10 582	4 103
Ludność na 1 ośrodek kultury (Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice) w 2013 r.	5 719	5 747	11 464	4 746
Turystyczne obiekty noclegowe w 2013 r.	47	70	40	9 775
Turystyczne obiekty noclegowe na 1 000 mieszkańców w 2013 r.	0,14	0,10	0,14	0,25
Liczba korzystających w 2013 r.	105 702	254 827	307 398	23 401 138
Liczba korzystających na 1 obiekt noclegowy w 2013 r.	2 249	3 640	7 685	2 394
Liczba udzielonych noclegów w 2013 r.	189 573	399 451	412 344	62 959 452
Liczba udzielonych noclegów na 1 obiekt noclegowy w 2013 r.	4 033	5 706	10 309	6 441

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- Analizując dane historyczne zauważyć można zdecydowany wzrost liczby imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w AO (wzrost o 13,6%

w stosunku do 2012 r). Koreluje z tym wzrost liczby uczestników imprez (w AO wzrost o 10,1% w stosunku 2012 r.), co świadczy o znacznym zainteresowaniu ofertą kulturalną organizacji działających na terenie AO. Należy dążyć, aby tendencja nadal była wzrostowa, poprzez zintensyfikowanie działań związanych z nowymi imprezami, co przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców i może wpłynąć na wzrost poziomu atrakcyjności osiedleńczej obszaru;

- Ruchu turystyczny mierzony może być zaprezentowanymi wskaźnikami przeliczeniowymi, jednakże jego potencjał dla lokalnej gospodarki wyraża się przede wszystkim liczbą udzielonych noclegów. Po pierwsze zgodnie z definicją UNWTO dopiero w przypadku korzystania z noclegu można mówić o turystyce, po drugie wyraża to realny wpływ sektora na gospodarkę. Liczba udzielonych noclegów jest w porównaniu do pozostałych obszarów niska, co stanowi bezpośrednią ocenę potencjału turystycznego Aglomeracji i wskazuje na konieczność podjęcia działań związanych ze zwiększaniem atrakcyjności turystycznej.

6. Obszary problemowe Aglomeracji Opolskiej

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Aglomeracji Opolskiej są szczególnym instrumentem wsparcia opartym na gruntownej diagnozie obszaru funkcjonalnego. Kluczowe jest zatem zidentyfikowanie i udokumentowanie zjawisk, procesów oraz wskazanie obszarów o charakterze problemowym. Diagnoza społeczno-gospodarcza Aglomeracji Opolskiej wskazuje na istotną potrzebę skoordynowania interwencji publicznej wykorzystującej formułę ZIT. W tym miejscu warto podkreślić cel wdrażania zintegrowanych inwestycji terytorialnych, będących nowym narzędziem realizacji regionalnej polityki terytorialnej. W dokumencie pn. *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce* wskazano 4 główne cele zastosowania ZIT:

1. Sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych największych polskich miast;
2. Promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych;
3. Realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych;
4. Zwiększanie wpływu miast i powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.²⁷

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione wytyczne, niezbędne jest wskazanie obszarów wymagających wsparcia, co umożliwi efektywne ukierunkowanie interwencji publicznej. Dodatkowo działania w ramach ZIT podlegają ograniczeniom ze względu na ścisłe zdefiniowanie priorytetów inwestycyjnych w ramach RPO WO 2014-2020, które mogą być wdrażane w trybie ZIT.

Głównym wyzwaniem, problemem rozwojowym Aglomeracji Opolskiej jest jej **niska konkurencyjność w stosunku do sąsiednich obszarów funkcjonalnych** (bliskie sąsiedztwo zarówno konurbacji górnośląskiej i Wrocławia). Na to zjawisko nakłada się **proces depopulacji**. Zjawiska problemowe dotyczące poszczególnych miejskich obszarów funkcjonalnych w Polsce w dużej mierze mają podobny charakter, niemniej w odniesieniu do Aglomeracji Opolskiej można wyznaczyć cztery fundamentalne obszary problemowe ogniskujące przyczyny i źródła relatywnie niskiej pozycji konkurencyjnej Aglomeracji Opolskiej. Definiując je brano pod uwagę:

1. Relacje miasto-wieś (rozległość obszaru i przewaga terenów wiejskich);

²⁷ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, MRR, Warszawa, lipiec 2013r.

2. Wiodącą rolę Opola – rdzenia AO – nie posiadającego jednak potencjału o charakterze metropolitalnym;
3. Relatywnie niski poziom wykształcenia i trwałości powiązań funkcjonalnych (usługi publiczne);
4. Niekorzystne tendencje demograficzne (i ich trwały charakter);
5. Proces suburbanizacji wpływający na potrzebę wzmocnienia koordynacji usług publicznych wykraczając poza obręb granic administracyjnych poszczególnych gmin.

Powyższe uwarunkowania charakterystyczne dla Aglomeracji Opolskiej nakładają się na obiektywne zjawiska o charakterze ogólnopolskim, takie jak wyzwania związane z modernizacją i rozbudową infrastruktury, potrzebą wzmacniania kapitału ludzkiego oraz koniecznością efektywnego wykorzystywania istniejących zasobów i potencjałów czy uwarunkowania makroekonomiczne. Na podstawie wyartykułowanych czynników zdefiniowano następujące **obszary problemowe** wymagające interwencji w oparciu o instrument ZIT:

1. Nieefektywne wykorzystywanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru;
2. Pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii i ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego;
3. Nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji;
4. Dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej.

Nieefektywne wykorzystywanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru to pierwszy ze zdefiniowanych obszarów problemowych Aglomeracji Opolskiej. Jedną z przewag konkurencyjnych Aglomeracji Opolskiej jest korzystne położenie geograficzne, przebiegające przez obszar kluczowe arterie komunikacyjne takie jak należąca do transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) – autostrada A4 czy też linia kolejowa E 30 (należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego) i funkcjonowanie terenów inwestycyjnych. Niemniej poziom atrakcyjności inwestycyjnej jest niedostateczny. Liczba inwestorów jest zbyt niska, co znajduje odzwierciedlenie w niskiej podaży ofert pracy oraz niezadowalającej jakości powstających miejsc pracy. Źródłem i rdzeniem niezadowalających wskaźników regionalnej gospodarki, poza negatywnymi zjawiskami demograficznymi, jest niska pozycja konkurencyjna, szczególnie względem sąsiednich obszarów (m.in. pomimo funkcjonowania publicznych uczelni wyższych ich potencjał na tle Wrocławia i Katowic jest zdecydowanie niższy). Kluczowe z perspektywy budowania wzrostu gospodarczego AO jest efektywne wykorzystanie istniejących zasobów obszaru, wśród nich szczególną rolę pełnią tereny inwestycyjne. Odpowiednio przygotowane tereny inwestycyjne, wyposażone w niezbędną infrastrukturę przyczynić mogą się zarówno do wzrostu zainteresowania potencjalnych inwestorów

obszarem Aglomeracji Opolskiej, jak również do dalszego rozwoju przedsiębiorstw już działających w obszarze funkcjonalnym. Komercjalizacja i tworzenie stref aktywności gospodarczej wiąże się z kompleksową interwencją publiczną – uzbrajaniem terenów inwestycyjnych czy też poprawą ich dostępności komunikacyjnej. Tworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów jest również związane z wdrażaniem rozwiązań uzupełniających, komplementarnych – nadających interwencji wymiar zintegrowany. Pierwszym z takich działań jest stworzenie zintegrowanego systemu transportu publicznego oraz rozwój alternatywnych form transportu, co wpłynie pozytywnie na mobilność mieszkańców i umożliwi skuteczny dojazd do istniejących i nowopowstających przedsiębiorstw. Drugi wymiar to stopień dostosowania systemu edukacji do identyfikowanego zapotrzebowania rynku. Szczególnie istotne jest to w przypadku kształcenia zawodowego. W świetle wniosków płynących z *Programu rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do roku 2020*²⁸ i opinii formułowanych przez regionalnych przedsiębiorców²⁹, dużym problemem jest brak osób z odpowiednim wykształceniem (21% deklaracji ankietowanych przedsiębiorców) oraz z wystarczającym doświadczeniem (27% wskazań). Świadczy to o konieczności rozbudowy systemu kształcenia ustawicznego oraz zawodowego kładącego nacisk na praktyki i staże. Poprawa sytuacji na rynku pracy jest możliwa przy zachowaniu kompleksowej i wielotorowej interwencji. W tym kontekście należy również komplementarnie realizować działania dotyczące wyrównywania dostępu do edukacji przedszkolnej. Kształcenie odpowiednich postaw i umiejętności we wczesnym okresie życia ma kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju dzieci i młodzieży. Dodatkowo zwiększenie dostępności do miejsc wychowania przedszkolnego umożliwi pogodzenie życia zawodowego z opieką nad dziećmi, co jest szczególnie istotne dla osób w trudnej sytuacji na rynku pracy (kobiety). Poprawa sytuacji gospodarczej Aglomeracji powinna się wiązać również z preferowaniem branż wskazanych jako inteligentne specjalizacje oraz branż potencjalnie wiodących. Swoistym kołem zamachowym regionalnej gospodarki w kontekście uzbrajania terenów inwestycyjnych może być sektor usług dedykowanych seniorom, nowoczesne usługi biznesowe czy też np. branża drzewno-meblarska. Należy również podkreślić rolę kompetencji kluczowych (zagadnienie bezpośrednio związane z sektorem edukacji niemniej posiadające istotne przełożenie na życie gospodarcze AO). Intensyfikacji rozwoju gospodarczego

Pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii, ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności. Zagadnienia związane ze środowiskiem wpisują

²⁸ *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, projekt, Opole, grudzień 2014r.

²⁹ Badania przeprowadzone na potrzeby opracowania *Programu rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*

się w działania ukierunkowane na wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej AO. Poprawa stanu środowiska naturalnego wiąże się z jednej strony z koniecznością zapobiegania negatywnemu wpływowi funkcjonujących przedsiębiorstw cechujących się wysoką emisją na środowisko (np. w gminach Ozimek i Zdzeszowice), z drugiej strony istotną część AO to obszary o wysokich walorach przyrodniczych, które potencjalnie mogą się przełożyć na ruch turystyczny. Dokonanie skoku jakościowego w zakresie osiągnięcia norm środowiskowych wymaga ukierunkowania interwencji na cały obszar. Zintegrowane działania powinny opierać się o wdrażanie nowoczesnych rozwiązań z zakresu transportu publicznego, wykorzystującego technologie przyjazne środowisku. Drugim filarem polityki środowiskowej powinno być zwiększanie efektywności energetycznej w obiektach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej. Pomimo punktowego charakteru tej interwencji poprawa sprawności energetycznej będzie oddziaływać na cały obszar (skumulowany efekt ekologiczny), natomiast działania z zakresu transportu publicznego i alternatywnego będą miały charakter zintegrowany. Poprawa stanu środowiska naturalnego wpłynie również na jakość życia mieszkańców i przyczyni się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej AO. Analizowany obszar problemowy w pierwszym rzędzie dedykowany jest środowisku naturalnemu, niemniej jednak ukierunkowanie interwencji na kwestie ograniczenia emisji wpłynie również na poprawę usług publicznych związanych z dostępnością komunikacyjną obszaru. Zintegrowany system transportu zbiorowego korzystnie wpłynie na mobilność mieszkańców i znajdzie odzwierciedlenie w poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej AO – głównie w zakresie dostępu do ośrodków miejskich stanowiących miejsca pracy i nauki dla populacji obszaru funkcjonalnego oraz do istniejących i nowopowstających przedsiębiorstw (również alternatywne formy mobilności w zakresie dojazdów do pracy czy też poruszanie się pomiędzy gminami wewnątrz AO oraz na trasie gminy – rdzeń AO.)

Nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji. Pochodną jakości systemu edukacji i poszczególnych placówek oświatowych jest sytuacja na rynku pracy. Pomimo istniejących zasobów, oświata na terenie AO wymaga interwencji publicznej. Według zebranych deklaracji³⁰, uczniowie szkół średnich mają negatywne odczucia w kontekście swojej przyszłości zawodowej – 2/3 badanych obawia się, że po ukończeniu szkoły nie znajdzie zatrudnienia. Potwierdzeniem tych obaw mogą być także zawody, w jakich chcieliby w przyszłości pracować badani po ukończeniu nauki. Wśród zawodów wskazywanych przez badane osoby najczęściej pojawiały się zawody kojarzone ze względną stabilnością zatrudnienia – zawody mundurowe, medyczne, nowoczesnych technologii i zawody inżynierskie. W perspektywie 5-10 lat niemal 2/3 młodzieży w AO zamierza podjąć studia (część

---

³⁰ Badania przeprowadzone na potrzeby opracowania *Programu rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*

kobiety niż mężczyźni). Mężczyznom częściej wystarcza posiadanie wykształcenia średniego – technicznego. Spośród osób deklarujących chęć podjęcia studiów, blisko 1/4 zamierza w przyszłości kształcić się na kierunkach ścisłych. Ponad połowa badanych zamierza studiować w Opolu. Pozostałe osoby najczęściej deklarują chęć podjęcia studiów na uczelniach Wrocławia, Krakowa i Warszawy. Pozycja konkurencyjna Aglomeracji Opolskiej w porównaniu z wymienionymi miastami jest niska i wynika z obiektywnych czynników takich jak ograniczone zasoby ludzkie oraz liczba mieszkańców (relatywnie niska), która stanowi barierę rozwojową. Dodatkowo w zakresie kształcenia ogólnego dostrzega się braki kompetencji kluczowych istotnych w efektywnym poruszaniu się na rynku pracy (porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne, inicjatywność i przedsiębiorczość)³¹. Wiąże się to bezpośrednio z niedostatecznym poziomem i świadomością kluczowej roli kompetencji kluczowych wśród kadry nauczycielskiej. Biorąc to pod uwagę należy ukierunkować interwencje w ramach ZIT na wszystkie możliwe szczeble edukacji począwszy od przedszkolnej (dysproporcje w dostępie do tego typu placówek głównie na obszarach wiejskich), przez placówki ogólnokształcące, na zawodowych skończywszy. Słabość systemu edukacji bezpośrednio oddziałuje na rynek pracy i stanowi element stymulujący procesy migracyjne. Odwrócenie negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych powinno opierać się na interwencji w zjawiska o charakterze źródłowym. Sektor edukacji, ze względu na swoje zasoby oraz wpływ na kształtowanie postaw i umiejętności znacznej części populacji AO, posiada predyspozycje kreowania dynamicznego i nowoczesnego kapitału ludzkiego i społecznego.

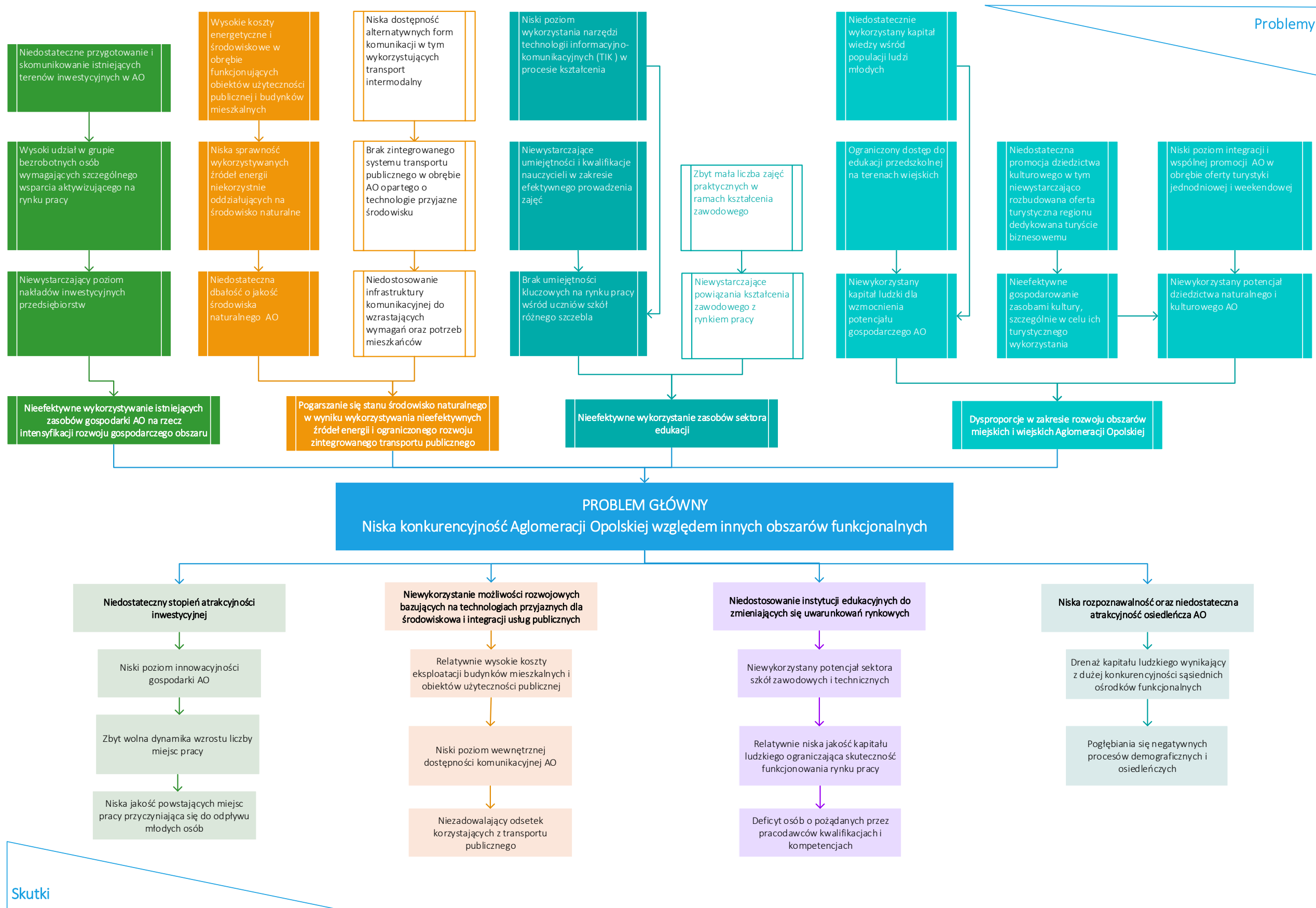
Dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej. Omawiany obszar problemowy wynika z dużej rozległości terytorialnej AO, liczby podmiotów ją tworzących oraz uwarunkowań wynikających z relacji miasto-wieś. Mając na uwadze wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy gminami tworzącymi obszar i jego zrównoważony rozwój należy skutecznie wykorzystywać poszczególne potencjały zidentyfikowane na obszarze Aglomeracji. Budowanie jednolitej marki AO jako podmiotu trwale obecnego w świadomości mieszkańców powinno skupiać się na równomiernym czerpaniu z istniejących zasobów. Przykładem zaniedbanych i niedoinwestowanych są zabytki kultury materialnej stanowiące unikalną i wielokulturową spuściznę. Tworzenie produktów turystycznych w oparciu i na bazie istniejących obiektów wpłynie na funkcję integracyjną obszaru, wzmacniając jakość przestrzeni publicznej. Drenaż kapitału ludzkiego można ograniczyć poprzez wzrost jakości życia i efektywne wykorzystywanie potencjałów. Niwelowanie dysproporcji rozwojowych

³¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Opole, grudzień 2014r.

wymaga również podnoszenia jakości usług publicznych z zakresu edukacji, kultury czy transportu publicznego.

Podsumowując, głównym problemem AO definiowanym w odniesieniu do efektywnego wykorzystania instrumentu ZIT, jest **niska konkurencyjność Aglomeracji Opolskiej względem innych obszarów funkcjonalnych**. Na wskazany problem składają się przedstawione powyżej i poddane analizie obszary grupujące i systematyzujące dane przedstawione w diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru wsparcia. Co warto podkreślić poszczególne obszary deficytowe wzajemnie się przenikają, całościowo tworząc katalog barier ograniczających poziom rozwoju gospodarczego AO, w konsekwencji wpływając na niską pozycję konkurencyjną AO. Jednocześnie, mając na uwadze przejrzystość oraz zachowanie przyczynowo skutkowej narracji, umożliwiającą zbudowanie szczegółowego schematu interwencji ZIT, zjawiska problemowe i ich skutki zostały przedstawione graficznie w formie drzewa problemów. Kompleksowa interwencja publiczna powinna wprost wynikać ze zidentyfikowanych i zaprezentowanych poniżej zjawisk oraz procesów. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne stanowią de facto główny instrument wsparcia, który w perspektywie roku 2020 pozwoli na wzmocnienie konkurencyjności AO i da podstawy dla dalszego, konsekwentnego rozwoju obszaru (zarówno poprzez inwestycje infrastrukturalne, jak również tzw. działania miękkie, ukierunkowane na kapitał ludzki). Instrument ZIT umożliwi uzyskanie efektu skali, co w przypadku rozległości terytorialnej AO stanowi istotne wyzwanie.

7. Wymiar terytorialny wsparcia

Kluczowym elementem determinującym specyfikę wykorzystania instrumentu ZIT jest wymiar terytorialny. Interwencję publiczną definiujemy w oparciu o potrzeby zidentyfikowane w ramach poszczególnych, już omówionych obszarów problemowych. Pierwszą podstawową determinantą określającą zakres interwencji *Strategii ZIT* są uwarunkowania zawarte w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Opolskiego 2014-2020, gdzie podkreślono, że interwencja dedykowana ZIT koncentruje się na:

- przygotowaniu terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej (OP II);
- efektywności energetycznej w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej, strategiach niskoemisyjnych (OP III);
- wsparciu dziedzictwa kulturowego i kultury w Aglomeracji Opolskiej (OP V);
- wsparciu edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego i zawodowego w Aglomeracji Opolskiej (OP IX).

Wsparcie działań realizowanych w formule ZIT ma charakter dwufunduszowy i pochodzić będzie zarówno ze środków EFRR, jak i EFS. Na realizację działań realizowanych w ZIT zaplanowano 7,56% alokacji RPO WO 2014-2020.

W związku z przedstawionymi powyżej uwarunkowaniami, w diagnozie społeczno-gospodarczej Aglomeracji skupiono się na wskazaniu barier i problemów zgodnie z zaprojektowanym przez Instytucję Zarządzającą RPO WO 2014-2020 instrumentem wsparcia. W niniejszej części *Strategii ZIT*, każdy z wyznaczonych obszarów problemowych zostanie dodatkowo wzbogacony o graficzną prezentację zidentyfikowanych potrzeb w obrębie Aglomeracji Opolskiej (w części już wykorzystanych w diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru). Ze względu na planowane zastosowanie trybu konkursowego przy wyborze projektów do realizacji – uzasadnienie konieczności przeprowadzenia interwencji publicznej wiąże się z odpowiedzią na zdiagnozowane problemy rozwojowe oraz zidentyfikowany popyt. Prezentacja graficzna ma na celu również wskazanie dysproporcji w zakresie rozwoju AO, co implikuje konieczność realizacji inwestycji w wymiarze kompleksowym, odnoszącym się do jak największej liczby podmiotów tworzących AO.

Kolejnym elementem istotnym w kontekście definiowania terytorialnego wymiaru wsparcia jest *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju* (projekt z dnia 18 listopada 2014 r.), gdzie wskazano 7 wskaźników, które warunkują definiowanie terenu, w kategoriach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego.

1. Wskaźniki funkcjonalne:

- Liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi powyżej 70 (55% gmin strefy zewnętrznej AO spełnia ten warunek);
- Liczba zameldowań na pobyt stały z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców wynosi powyżej 25 osób (40% gmin strefy zewnętrznej AO spełnia ten warunek);

Relatywnie niski poziom wskaźników osiągniętych przez obszar funkcjonalny Aglomeracji Opolskiej świadczy o konieczności przeprowadzenia kompleksowej interwencji w AO w zakresie powiązań funkcjonalnych. Kluczowe w tym zakresie wydają się być usługi publiczne, ze szczególnym uwzględnieniem transportu publicznego i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej.

2. Wskaźniki społeczno-gospodarcze:

- Dochody budżetów gmin z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych w dochodach stanowiących dochody budżetu państwa na 1000 osób w wieku produkcyjnym na podstawie danych z 2012 r. wynoszą powyżej 500 zł (75% gmin strefy zewnętrznej AO spełnia ten warunek);
- Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców, w relacji do średniej dla danego województwa na podstawie danych z 2012 r., wynosi powyżej 70% (80% gmin strefy zewnętrznej AO spełnia ten warunek);
- Udział podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sekcjach J-R według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) (Dz. U. Nr 251 poz. 1885 oraz z 2009 r. Nr 59, poz. 489), w relacji do rdzenia MOF na podstawie danych z 2012 r. wynosi powyżej 40% (100% gmin strefy zewnętrznej AO spełnia ten warunek);

Wskaźniki społeczno-gospodarcze wprost wskazują na konieczność wzmocnienia powiązań pomiędzy poszczególnymi gminami AO w zakresie relacji „mieszkanie – praca” bezpośrednio powiązanych z zachodzącym procesem suburbanizacji.

3. Wskaźniki morfologiczne:

- Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych oraz rolnych zabudowanych w powierzchni gminy (z wyłączeniem gruntów pod wodami, użytków ekologicznych, nieużytków i terenów różnych) na podstawie danych z 2012 r., wynosi powyżej 5,5% (80% gmin strefy zewnętrznej AO spełnia ten warunek);
- Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców w latach 2003-2012 w relacji do średniej dla danego województwa, wynosi powyżej 80% - określonych na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (65% gmin strefy zewnętrznej AO spełnia ten warunek).

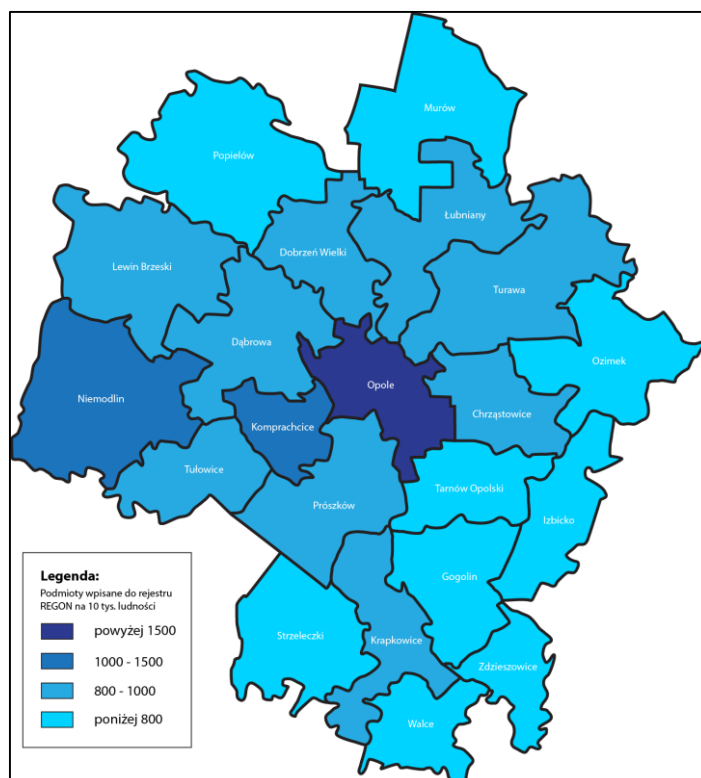
Kluczem do zrozumienia i właściwego zastosowania narzędzia ZIT jest przyjęcie za punkt wyjścia sytuacji, w której dla wspólnych problemów zidentyfikowanych w AO, następnie usystematyzowanych i wyspecyfikowanych w formie obszarów problemowych, efektywne są jedynie wspólne rozwiązania, które cechują się oddziaływaniem na cały obszar funkcjonalny. Ze względu na specyfikę obszaru Aglomeracji Opolskiej część interwencji publicznej to działania rozproszone, niemniej efekt skali pozwala na zachowanie kompleksowości oddziaływania (poprzez zintegrowany charakter przedsięwzięć i w oparciu o aspekt terytorialny). Dzięki takiemu paradygmatowi beneficjentami przeprowadzonych działań będą wszystkie podmioty tworzące AO. Dodatkowo narzędzia ZIT to instrument pozwalający na osiągnięcie maksymalnej skuteczności dla realizacji polityki terytorialnej w obrębie zdefiniowanych obszarów problemowych.

Nieefektywne wykorzystywanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego. Pierwszy zdefiniowany obszar problemowy wynika wprost z potrzeby wzmocnienia dynamiki regionalnej gospodarki. Na poniższych grafikach przedstawiono wskaźniki odnoszące się do poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru AO, które wskazują na konieczność podjęcia skoordynowanej interwencji. Wynika ona m. in. z relatywnie niekorzystnych wskaźników gospodarczych dostrzeganych również wzdłuż zdefiniowanych pasm rozwojowych. Rekomendowanym podejściem w zakresie efektywnego zapobiegania negatywnym skutkom wskazanego obszaru problemowego jest tryb o charakterze konkursowym w ramach ZIT. W ramach procedury konkursowej wprowadzone zostaną stosowne kryteria wyboru projektów tak, aby realizowane projekty w jak największym stopniu wpisywały się w cele *Strategii ZIT* w ramach tego obszaru problemowego. Wymiar przestrzenny interwencji może być kompleksowo zrealizowany w oparciu o PI 3a *Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości*. Kompleksowe uzbrajanie terenów inwestycyjnych będzie wpływać na podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej całego obszaru AO. Szczegółowa diagnoza sytuacji gospodarczej w AO uzasadniająca konieczność podjęcia interwencji publicznej w tym obszarze znajduje się w *Programie rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do roku 2020*.³²

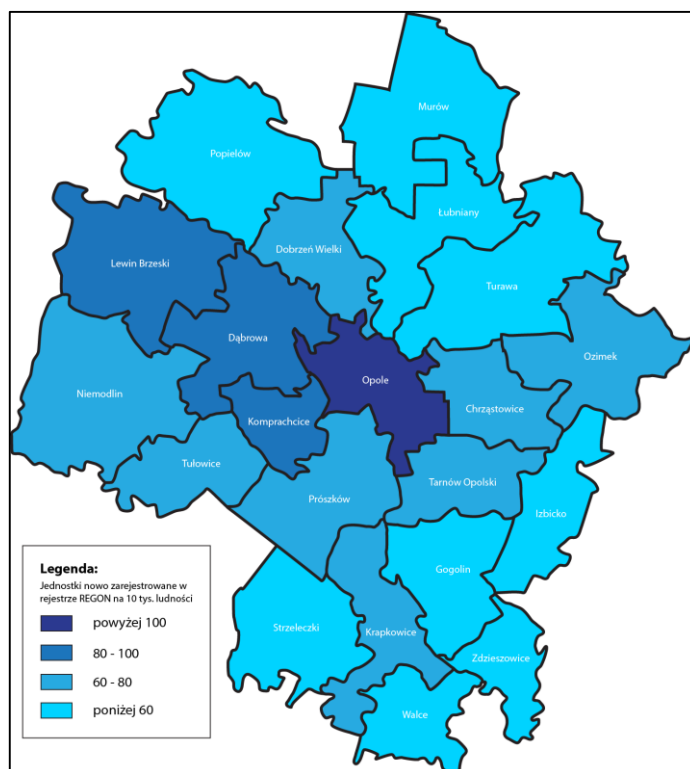
³² *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, projekt, Opole, grudzień 2014r.

Mapa 3 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie Aglomeracji Opolskiej

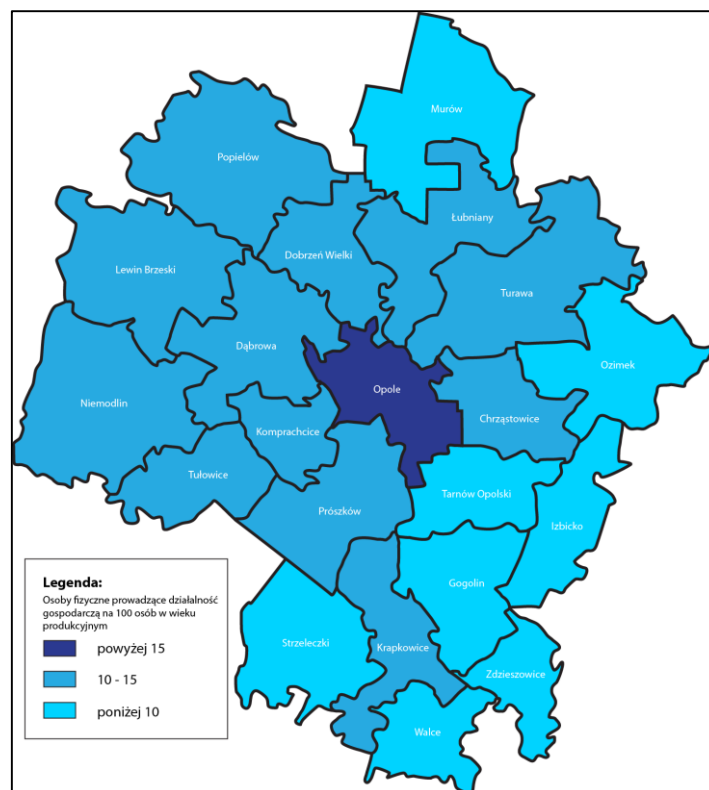
Źródło: opracowanie własne

Mapa 4 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności na terenie Aglomeracji Opolskiej

Źródło: opracowanie własne

Mapa 5 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w Aglomeracji Opolskiej

Źródło: opracowanie własne

Problematyka środowiskowa – **pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii i ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego** – to drugi ze zdefiniowanych obszarów problemowych.

Kompleksowa interwencja publiczna ukierunkowana na kwestię ograniczenia niskiej emisji stanowi kluczowy komponent w ramach *Strategii ZIT*. Jednocześnie, co zostało wskazane na początku przedmiotowego podrozdziału, wynika również z wytycznych IZ RPO WO 2014-2020. Lesistość AO, liczba terenów podlegających prawnej ochronie, funkcjonujący ruch turystyczny, podwyższona emisja pyłów i gazów głównie w centrach miast, wzmożony hałas w ośrodkach miejskich, niedostateczna liczba ścieżek i tras rowerowych – są to czynniki jednoznacznie determinujące potrzebę wykorzystania instrumentu ZIT w obrębie i w ramach zagadnień środowiskowych w warstwie obejmującej poprawę jakości powietrza. Dodatkowo warto podkreślić, iż jakość środowiska naturalnego poparta funkcjonowaniem niskoemisyjnego systemu transportu publicznego wykorzystującego rozwiązania multimodalne, ma charakter komplementarny i znajdzie bezpośrednie przełożenie na dynamikę rozwoju gospodarczego AO. Szczegółowa diagnoza i analiza systemu komunikacyjnego AO, jej dostępności komunikacyjnej oraz transportu zbiorowego została opracowana w trakcie prac nad

*Studium komunikacyjnym Aglomeracji Opolskiej*³³. Zadania przyczyniające się do poprawy sytuacji w ramach zidentyfikowanego obszaru problemowego wybierane będą w trybie konkursowym. Wprowadzone zostaną stosowne kryteria wyboru tak, aby realizowane projekty w jak największym stopniu wpisywały się w cele *Strategii ZIT* w ramach tego obszaru problemowego, by spełniały wymogi operacji zintegrowanych oraz były w wysokim stopniu komplementarne.

Wyeliminowanie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk związanych z pogarszaniem się stanu środowiska naturalnego jest możliwe poprzez wybór określonych priorytetów inwestycyjnych dla ZIT. Nadanie wymiaru terytorialnego interwencji w ramach PI 4c *Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym*, poprzez realizację w ramach ZIT pozwoli na zrealizowanie kompleksowych przedsięwzięć, które swym oddziaływaniem przekraczają granice administracyjnie poszczególnych gmin (tylko takie działania będzie miało odpowiednią skalę by być skuteczne). Zatem pomimo rozproszonego i punktowego charakteru interwencji – poprawa efektywności produkcji i zużycia energii, wzrost produkcji i dystrybucji energii z odnawialnych źródeł, zostanie osiągnięta dzięki skali interwencji, która wpłynie na znaczną poprawę stanu środowiska w Aglomeracji Opolskiej. Wymiar terytorialny interwencji ma szczególne znaczenie dla planowanych przedsięwzięć z zakresu zwalczania niskiej emisji oraz dla kompleksowych programów termomodernizacji obiektów publicznych.

Nadanie interwencji w ramach PI 4e (*Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu*) wymiaru terytorialnego znacząco zwiększy jego oddziaływanie poprzez realizację wyłącznie kompleksowych projektów rozwijających alternatywę dla transportu samochodowego (głównie w zakresie alternatywnych form transportu, ścieżek rowerowych, rozwiązań multimodalnych itp.). Celem działania jest promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej. Zostanie on zrealizowany przez inwestycje

w infrastrukturę i tabor „czystej” komunikacji publicznej oraz kompleksowe inwestycje służące ruchowi pieszemu i rowerowemu obejmujące np. węzły przesiadkowe, parkingi Bike&Ride, parkingi Park&Ride. Uzasadnieniem podjętego działania jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska poprzez poprawę konkurencyjności i obniżenie emisyjności transportu zbiorowego oraz udogodnienia dla ruchu niezmotoryzowanego. PI 4e jest jednym z tych priorytetów, których właściwa efektywność może zostać osiągnięta wyłącznie poprzez zastosowanie instrumentu ZIT przyczyniającego się do rozwiązania problemów wspólnych dla wszystkich JST obszaru funkcjonalnego.

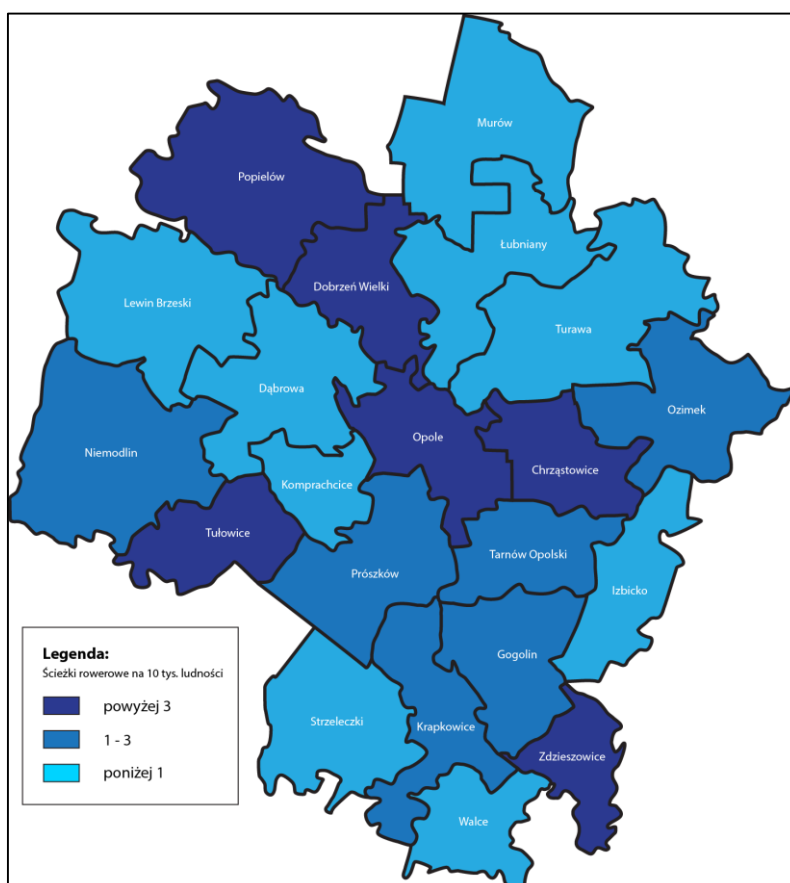
---

³³ *Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej*, Opole, grudzień 2014r.

Z racji specyfiki zdefiniowanego obszaru problemowego konieczna jest interwencja o charakterze kompleksowym, obejmującym cały obszar AO. Świadczą o tym poddane analizie zmienne.

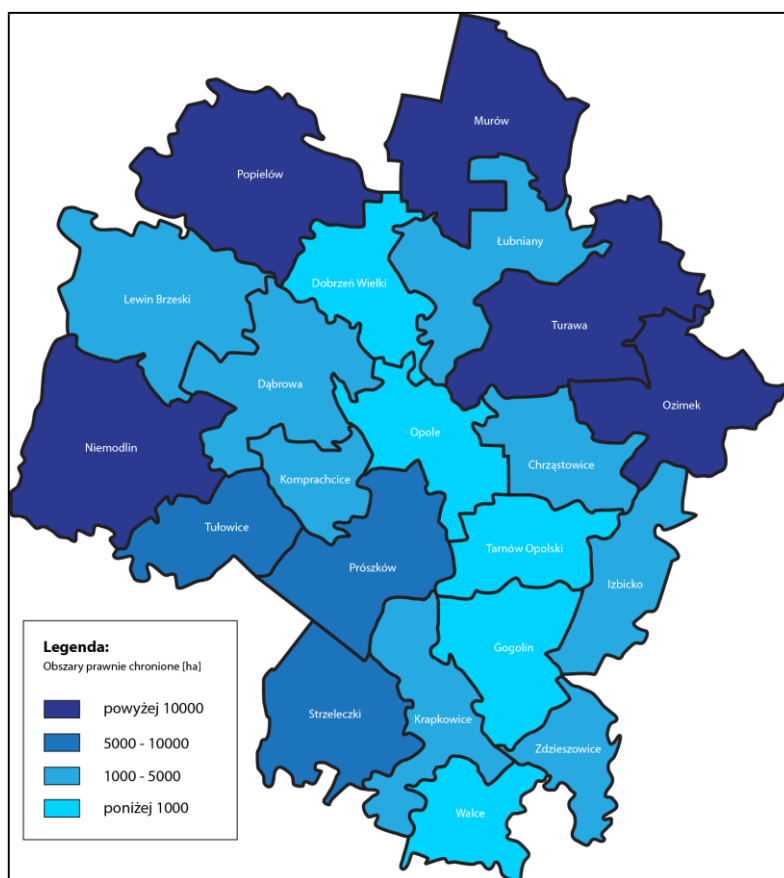
1. Długość ścieżek rowerowych w gminach AO na 10 tys. mieszkańców – zidentyfikowane dysproporcje uniemożliwiają stworzenie integralnej sieci tras rowerowych łączących poszczególne podmioty tworzące AO. Efektem tej sytuacji jest niewykorzystanie potencjału płynącego z alternatywnych form komunikacji. Zidentyfikowany poziom wskaźnika wiąże się z potrzebą wdrażania nowoczesnych i zintegrowanych rozwiązań transportowych.
2. Powierzchnia terenów prawnie chronionych na terenie Aglomeracji Opolskiej – to element wpływający na funkcjonowanie ruchu turystycznego. Dodatkowo potrzeba wzmocnienia jakości środowiska naturalnego to również jeden z czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną AO. Analiza obszarów o charakterze chronionym wskazuje na konieczność zapobiegania pogarszania się jakości środowiska.

Mapa 6 Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności w Aglomeracji Opolskiej [km]

Źródło: opracowanie własne

Mapa 7 Obszary prawnie chronione na terenie Aglomeracji Opolskiej [ha]

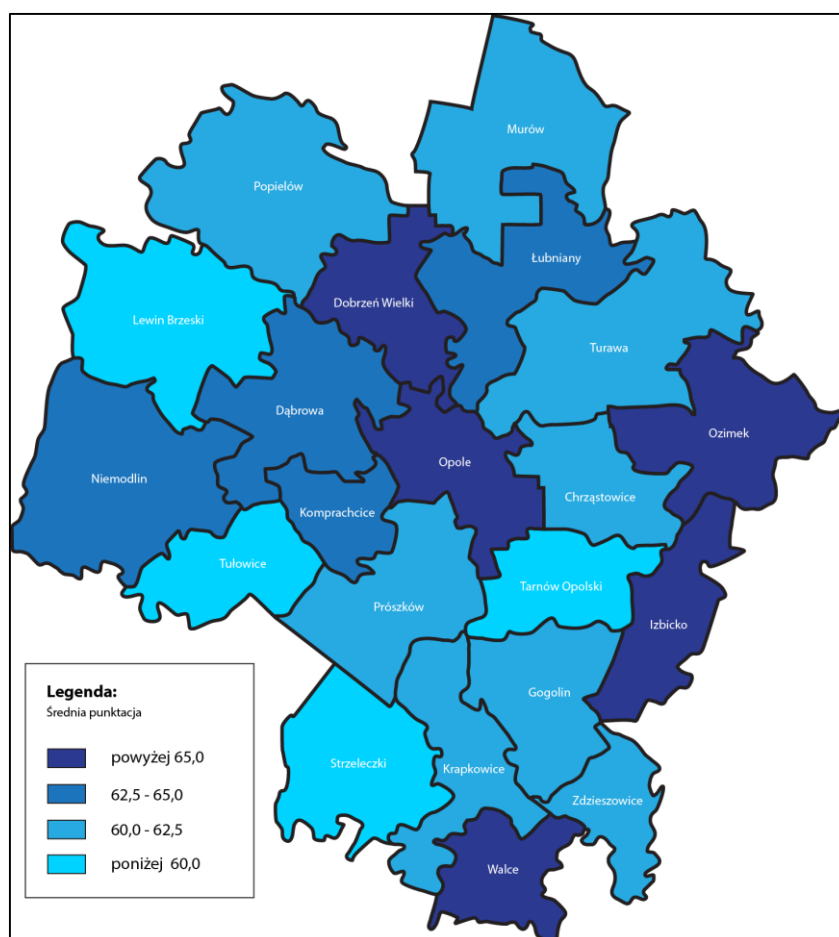

Źródło: opracowanie własne

Nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji – trzeci ze zdefiniowanych obszarów problemowych – wiąże się z potrzebami rozwijania kompetencji o charakterze kluczowym na rynku pracy oraz efektywnego powiązania kształcenia ze zmianami obserwowanymi na rynku pracy. Potrzeby i popyt związany z interwencją w sektor edukacji, wynikają z niezadawalającego poziomu rozwoju gospodarczego obszaru (co zostało m.in. wyartykułowane w części diagnostycznej w ramach analizy rynku pracy i zjawiska bezrobocia). Z drugiej strony wymiar przestrzenny interwencji powinien być ukierunkowany na jak największą liczbę gmin AO ze względu na konieczność podnoszenia jakości i poziomu kształcenia. Wymiar terytorialny w zakresie interwencji w zdefiniowany obszar problemowy będzie realizowany w oparciu o PI 10i *Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia* oraz PI 10iv *Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów*

kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami. Informacje uzupełniające i dodatkowo uzasadniające konieczność podjęcia interwencji publicznej w sektorze edukacji znajdują się w Programie rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do roku 2020.³⁴ Projekty w ramach PI 10i oraz PI 10iV wybierane będą w ramach procedury konkursowej. Wprowadzone zostaną stosowne kryteria wyboru tak, aby realizowane projekty w jak największym stopniu wpisywały się w cele Strategii ZIT w ramach tego obszaru problemowego, by spełniały wymogi operacji zintegrowanych oraz były w wysokim stopniu komplementarne.

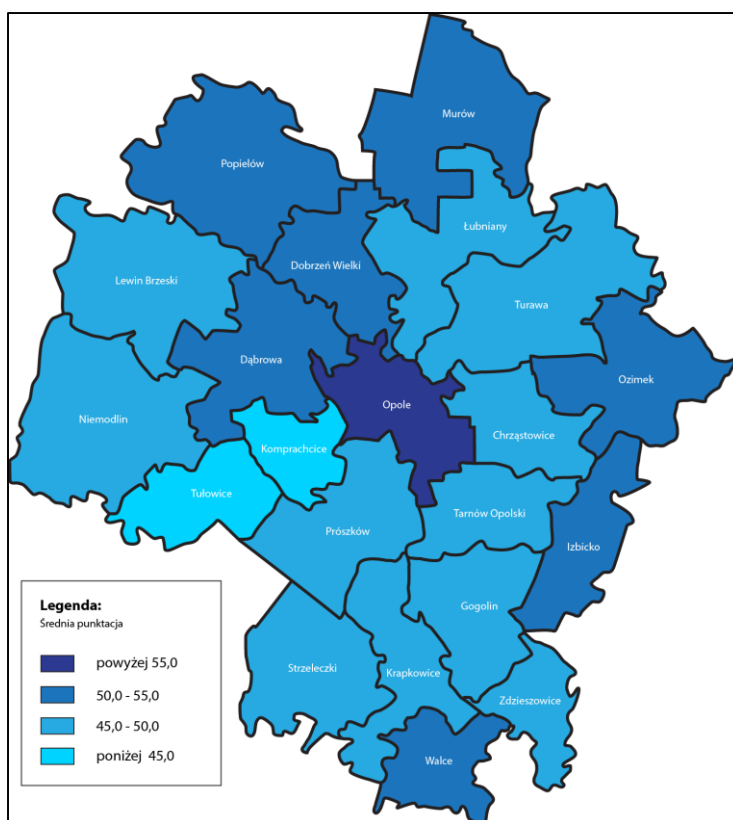
Mapa 8 Średnie wyniki testów gimnazjalnych w 2013 roku w Aglomeracji Opolskiej – część humanistyczna

Źródło: opracowanie własne

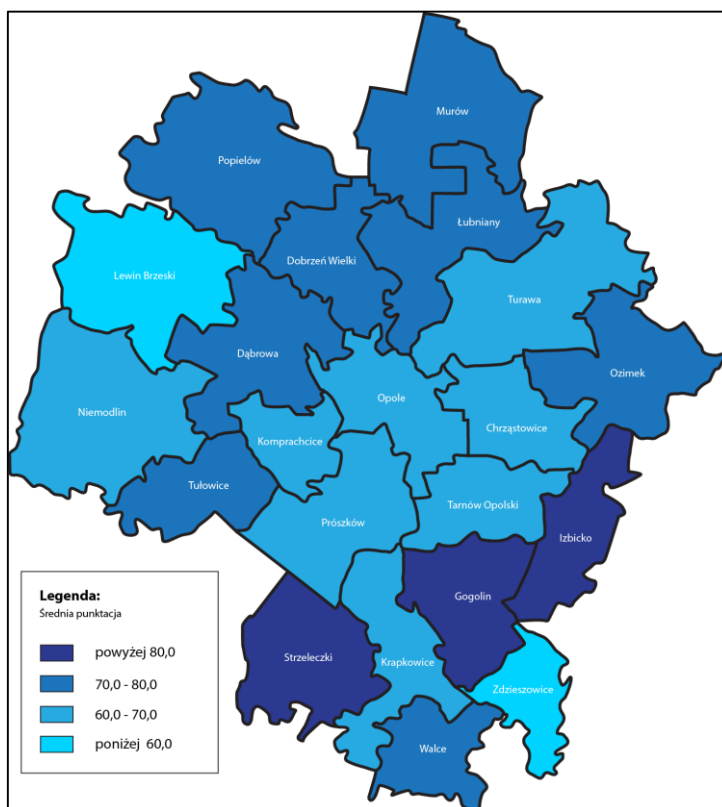
³⁴ Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku, projekt, Opole, grudzień 2014r.

Mapa 9 Wyniki testów gimnazjalnych w 2013 roku w AO – część matematyczno-przyrodnicza

Źródło: opracowanie własne

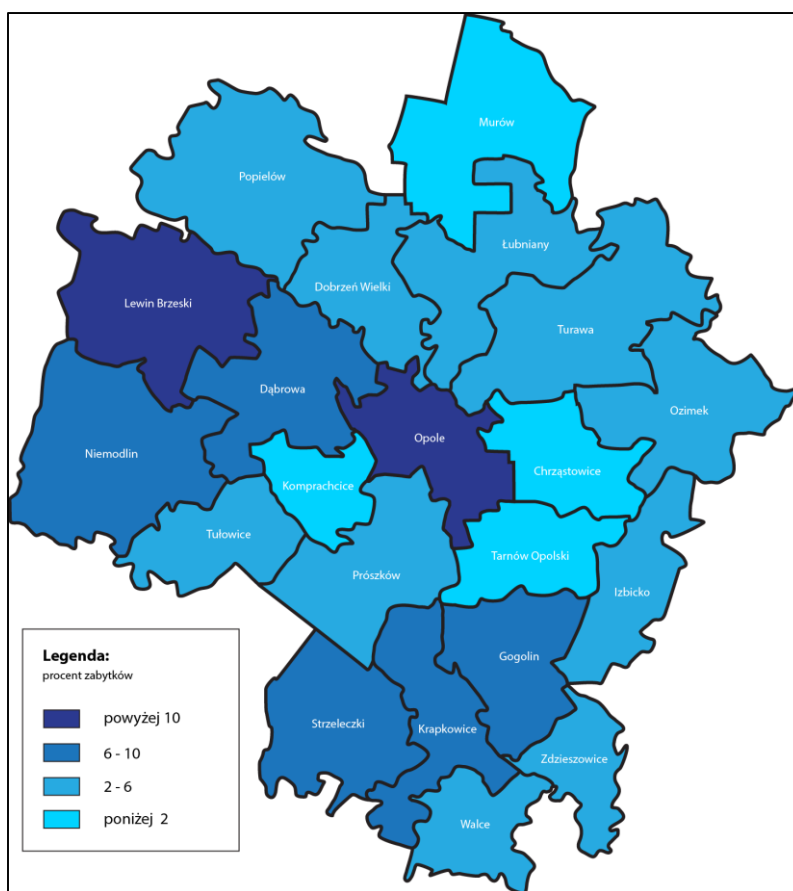
Mapa 10 Wyniki testów gimnazjalnych w 2013 roku w AO – część językowa

Źródło: opracowanie własne

Dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej są istotnym zagadnieniem problemowym ogniskującym tematykę wynikającą z deficytów powiązań funkcjonalnych oraz rozległości terytorialnej obszaru. Strategia ZIT Aglomeracji Opolskiej skupia się na jednym z potencjałów – dziedzictwie kulturowym AO. Zabytki dziedzictwa kultury materialnej to spuścizna, która z jednolitą częstotliwością występuje na analizowanym obszarze. Biorąc pod uwagę możliwości wzmocnienia roli turystyki w regionalnej gospodarce, wielokulturowość dziedzictwa jawi się jako zasób o charakterze unikalnym. Dodatkowo zidentyfikowane obiekty funkcjonują we wszystkich gminach AO, co wpłynie na wzmocnienie powiązań w obrębie AO i niwelowanie deficytów w zakresie zidentyfikowanych powiązań sieciowych. W zakresie wykorzystania potencjałów kulturowych AO – rekomendowany jest tryb konkursowy nadający wymiar terytorialny priorytetowi inwestycyjnemu 6c *Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego*. Jednocześnie zastosowanie wymiaru terytorialnego w PI 6c pozwala na systemowe podejście do zarządzania zasobami kultury na terenie całego OF, szczególnie w kontekście kreowania produktów turystycznych oraz dbałości o zachowanie unikalnego dziedzictwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej. Szczegółowa analiza zasobów AO w tym zakresie znajduje się w opracowaniu pn. *Studium koncepcyjne dziedzictwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej*. Dodatkowo warto podkreślić, iż zdiagnozowane dysproporcje nie ogniskują się jedynie w obszarze dziedzictwa kulturowego. Zróżnicowanie terenu Aglomeracji Opolskiej dotyczy również pozostałych obszarów życia społeczno-gospodarczego. Wśród nich należy wymienić kwestie dostępności do usług publicznych wyższego rzędu, nierównomierny dostęp do zasobów sektora edukacji m.in. deficyty w dostępie do edukacji przedszkolnej na części terenów wiejskich. Również wskaźniki ekonomiczne i zasoby gospodarki w AO podlegają istotnym wahaniom głównie w kontekście relacji miasto-wieś. Zdefiniowanie niniejszego obszaru problemowego jako ostatniego – wynika również z jego wielowymiarowości i podsumowującego charakteru. Dostrzegane dysproporcje są normalnym zjawiskiem, niemniej niska konkurencyjność AO (problem o charakterze nadrzędnym) jest w dużej mierze pochodną rozwarstwienia i różnic pomiędzy poszczególnymi podmiotami tworzącymi obszar. Akcent położony na dziedzictwo kulturowe wynika przede wszystkim ze świadomości doniosłej roli integracji AO oraz konieczności wpływania na budowę powszechnej świadomości funkcjonowania Aglomeracji i identyfikowania się z nią przez mieszkańców.

Mapa 11 Rozlokowanie zabytków dziedzictwa kultury materialnej w AO [%]

Źródło: opracowanie własne

8. Priorytety i cele rozwojowe *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*

8.1 Architektura *Strategii ZIT*

Punktem wyjścia do sformułowania Priorytetów *Strategii ZIT* była diagnoza sytuacji społeczno–gospodarczej Aglomeracji Opolskiej oraz określone na jej podstawie obszary problemowe oraz potencjały mające najistotniejszy wpływ na dalszy rozwój Aglomeracji Opolskiej. Determinantą określającą zakres interwencji *Strategii ZIT* są również uwarunkowania zawarte w RPO WO 2014-2020, gdzie wskazano konkretne obszary wspierane w ramach instrumentu ZIT. Zgodnie z zapisami Programu interwencji RPO WO 2014-2020 dedykowana ZIT koncentrować się będzie na przygotowaniu terenów inwestycyjnych, efektywności energetycznej w budynkach publicznych, strategiach niskoemisyjnych, a także wsparciu dziedzictwa kulturowego i kultury, podnoszeniu jakości edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego i zawodowego. Priorytety *Strategii ZIT*, jej cele oraz działania przewidziane do realizacji sformułowane zostały również z uwzględnieniem analizy potrzeb rozwojowych gmin Aglomeracji Opolskiej oraz wyników warsztatów strategicznych prowadzonych w trakcie prac nad *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*.³⁵ Wyboru działań do realizacji w ramach *Strategii ZIT* dokonano również z uwzględnieniem celów realizacji ZIT określonych w *Umowie partnerstwa*. Kierowano się więc zasadą, iż zwiększenie efektywności podejmowanych interwencji nastąpi poprzez realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy całego obszaru funkcjonalnego.³⁶

Uwzględniając wszystkie powyższe uwarunkowania sformułowano cel główny *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* oraz jej priorytety, cele szczegółowe i działania.

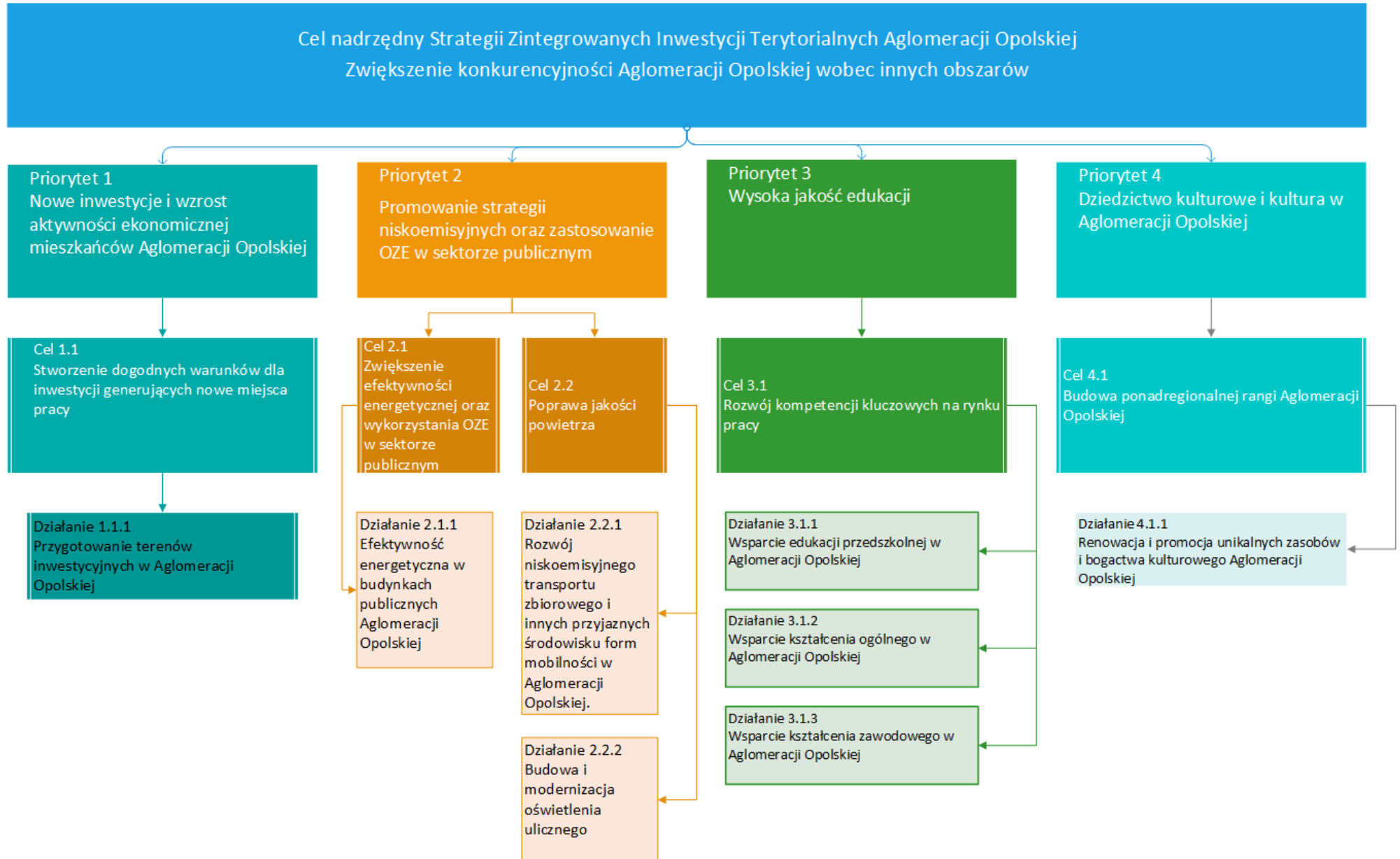
Cel główny *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* zdefiniowano w następujący sposób:

Zwiększenie konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej wobec innych obszarów.

Cel główny realizowany będzie przez 4 Priorytety, którym z kolei przypisano cele szczegółowe i działania, które przedstawiono na poniższym schemacie:

³⁵ *Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020*, uchwała W/9/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 19 grudnia 2014r.

³⁶ *Umowa partnerstwa*, MIIIR, Warszawa, maj 2014r.

8.2 Syntetyczne uzasadnienie wyboru działań

Poniżej przedstawiono uzasadnienie wyboru poszczególnych działań do realizacji w powiązaniu z diagnozą obszaru funkcjonalnego oraz z uwzględnieniem wymiaru terytorialnego wsparcia.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
1. Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej	1.1 Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe, lepsze, miejsca pracy	1.1.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji opolskiej	3a	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aglomeracja Opolska ma wysoki, jednak wciąż nie w pełni wykorzystany potencjał inwestycyjny; ➤ potencjałem AO jest dostępność terenów inwestycyjnych, jednak ich niekompletna lub zbyt słaba infrastruktura techniczna hamuje aktywność inwestycyjną; ➤ o potencjale gospodarczym AO decyduje w dużej mierze dobra kondycja firm sektora MSP, konieczne jest zatem stworzenie dogodnych warunków dla dalszego rozwoju firm już funkcjonujących w AO; ➤ z uwagi na bardzo dobrą zewnętrzną dostępność komunikacyjną AO działania zmierzające do przygotowania terenów inwestycyjnych będą również zachętą dla potencjalnych zewnętrznych inwestorów, szczególnie wówczas gdy realizowane będą w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych; ➤ w AO działają podstrefy trzech SSE jednak tereny nimi objęte powoli wyczerpują się. Dotyczy to szczególnie terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w rdzeniu Aglomeracji Opolskiej; ➤ nadanie wymiaru terytorialnego realizowanym działaniom (przygotowanie terenów inwestycyjnych wzdłuż zidentyfikowanych pasm rozwojowych AO) zapewni ich oddziaływanie na cały obszar funkcjonalny i pozwoli na stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej Aglomeracji Opolskiej.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
2. Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zastosowanie OZE w sektorze publicznym	2.1 Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie OZE w sektorze publicznym	2.1.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej	4c	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aglomeracja Opolska położona jest na obszarze o najwyższym w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń; ➤ wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2012 rok dla kryterium ochrony zdrowia wskazują, iż dla pyłu PM10, benzo(a)pirenu oraz pyłu PM2,5 przekroczone dopuszczalne poziomy stężeń; ➤ problemem terenów zabudowanych jest <i>niska emisja</i>; ➤ budownictwo (w tym między innymi budynki użyteczności publicznej) to jeden z obszarów wykazujących największy potencjał poprawy efektywności energetycznej; ➤ przestarzała infrastruktura obiektów użyteczności publicznej wpływa negatywnie na środowisko oraz znacznie zwiększa koszty funkcjonowania; ➤ w trakcie prac nad <i>Strategią ZIT</i> partnerzy AO wskazali obszar dotyczący poprawy efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej jako jeden z tych o największym znaczeniu dla obszaru funkcjonalnego. Znalazło to odzwierciedlenie w liczbie potencjalnych obiektów zgłoszonych do objęcia działaniami termomodernizacyjnymi. Wynika to głównie z faktu, iż infrastruktura budynków tego typu jest zazwyczaj przestarzała, nie spełnia współczesnych norm a stosowane rozwiązania w zakresie wykorzystywania energii są skrajnie nieefektywne; ➤ dzięki nadaniu wymiaru terytorialnego możliwa będzie realizacja głębokiej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na całym obszarze funkcjonalnym. Termomodernizacja wielu obiektów przyczyni się do osiągnięcia większego efektu środowiskowego (efekt skali).

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
2. Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zastosowanie OZE w sektorze publicznym	2.2 Poprawa jakości powietrza	2.2.1 Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności w Aglomeracji Opolskiej.	4e	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aglomeracja Opolska położona jest na obszarze o najwyższym w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń; ➤ wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2012 rok dla kryterium ochrony zdrowia wskazują, iż dla pyłu PM10, benzo(a)pirenu oraz pyłu PM2,5 przekroczono dopuszczalne poziomy stężeń; ➤ ruch komunikacyjny jest źródłem zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu, który negatywnie oddziałują na stan środowiska naturalnego oraz jakość życia mieszkańców AO; ➤ szczególnie duże natężenie ruchu występuje w miastach oraz w godzinach szczytu komunikacyjnego; ➤ powstają zatory w ruchu komunikacyjnym; ➤ mieszkańcy AO preferują indywidualny transport samochodowy, co znacząco obciąża środowisko. Powodem tego jest brak odpowiedniej infrastruktury zachęcającej do korzystania z alternatywnych środków transportu oraz niedopasowanie transportu zbiorowego do potrzeb i oczekiwań pasażerów; ➤ poprawa jakości powietrza wymaga kompleksowych działań. Uzyskanie większego efektu wspierane będzie przez rozwój zrównoważonego transportu miejskiego czy rozwój ścieżek rowerowych; ➤ działania te przyczynią się również do poprawy wewnętrznej dostępności komunikacyjnej AO oraz wzmocnienia powiązań funkcjonalnych w ramach obszaru funkcjonalnego; ➤ dzięki sprawnie działającemu systemowi transportu zbiorowego i alternatywnego ułatwiony będzie dostęp do stref aktywności gospodarczej oraz miejsc edukacji, wypoczynku i kultury; ➤ nadanie interwencji wymiaru terytorialnego znacząco zwiększy jego oddziaływanie poprzez realizację kompleksowych projektów wspierających transport publiczny ponad granicami administracyjnymi w ścisłym powiązaniu z projektami komplementarnymi finansowanymi z POIiŚ.
2. Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zastosowanie OZE w sektorze publicznym	2.2 Poprawa jakości powietrza	2.2.2 Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	4e	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aglomeracja Opolska położona jest na obszarze o najwyższym w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń; ➤ wyniki klasyfikacji stref uzyskane w ocenie jakości powietrza za 2012 rok dla kryterium ochrony zdrowia wskazują, iż dla pyłu PM10, benzo(a)pirenu oraz pyłu PM2,5 przekroczono dopuszczalne poziomy stężeń; ➤ w skali ponadlokalnej na jakość powietrza negatywnie wpływa energochłonne i przestarzałe oświetlenie ulic generujące jednocześnie wysokie koszty eksploatacji; ➤ wymiana przestarzałego i energochłonnego oświetlenia ulicznego jest jednym z zadań szczególnie postulowanym przez gminy AO w trakcie konsultacji zakresu tematycznego do realizacji w ramach ZIT; ➤ podobnie jak w przypadku termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, nadanie terytorialnego wymiaru wsparcia interwencji znacząco zwiększy oddziaływanie podejmowanych działań i pozwoli na osiągnięcie skumulowanego efektu środowiskowego i znaczących oszczędności.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
3. Wysoka jakość edukacji	3.1 Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	3.1.1 Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	10i	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 82% dzieci w wieku 3-6 lat w AO objęta jest wychowaniem przedszkolnym. Jest to wynik bardzo dobry, jednak zauważalne jest zróżnicowanie terytorialne tego wskaźnika; ➤ sytuacja na terenach wiejskich wygląda gorzej aniżeli w ośrodkach miejskich; ➤ jakość edukacji przedszkolnej jest niesatysfakcjonująca; ➤ kobiety stanowią 53,2% ogółu osób pozostających bez pracy. Jednym z utrudnień mogących potencjalnie wpływać na brak zatrudnienia jest niedopasowanie godzin pracy placówek opieki przedszkolnej do potrzeb zawodowych opiekunów dzieci w wieku 3-6 lat; ➤ proces kształcenia na odpowiednim poziomie powinien być prowadzony od najmłodszych lat. Już na etapie wychowania przedszkolnego konieczne jest kształcenie u dzieci kompetencji kluczowych, które w przyszłości pozwolą na adaptację do zmieniających się warunków oraz zwiększą ich szanse edukacyjne; ➤ konieczne jest ograniczenie nierówności w kształceniu przez zapewnienie równego dostępu do kształcenia na wszystkich etapach, zwłaszcza na obszarach defaworyzowanych; ➤ niezbędne jest odpowiednie przygotowanie kadry pedagogicznej do prowadzenia zajęć z dziećmi o różnych możliwościach rozwojowych; ➤ nadanie wymiaru terytorialnego wsparcia pozwoli na zastosowanie wspólnego dla wszystkich placówek narzędzia podnoszenia jakości kształcenia oraz na wyrównanie różnic pomiędzy placówkami funkcjonującymi w AO. Pozwoli również na stworzenie platformy wsparcia i wymiany doświadczeń pomiędzy kadrą pedagogiczną.
3. Wysoka jakość edukacji	3.1 Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	3.1.2 Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej	10i	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyniki egzaminów szóstoklasistów oraz egzaminów gimnazjalnych w AO są wyższe niż średnia dla województwa; ➤ wyniki są zróżnicowane terytorialnie, znaczący wpływ na średnią dla AO mają wyniki osiągnięte w Opolu; ➤ najniższe wyniki gimnazjaliści AO osiągają w części matematyczno - przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego; ➤ konieczne jest ograniczenie nierówności w kształceniu przez zapewnienie równego dostępu do kształcenia na wszystkich etapach, zwłaszcza na obszarach defaworyzowanych; ➤ jedną z grup w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy są osoby młode, których umiejętności i kompetencje nie zawsze odpowiadają potrzebom rynku pracy; ➤ na poziomie kształcenia ogólnego konieczne jest kształcenie kompetencji kluczowych i postaw/ umiejętności niezbędnych na rynku pracy; ➤ konieczna jest również indywidualizacja podejścia do ucznia, tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania z wykorzystaniem TIK (szkoły AO są dobrze wyposażone w sprzęt TIK jednak zarówno uczniom jak i nauczycielom czasem brak wiedzy i umiejętności na temat jego wykorzystania w procesie dydaktycznym); ➤ nadanie wymiaru terytorialnego wsparcia pozwoli na przeprowadzenie doskonalenia systemu edukacji w placówkach oświatowych AO w sposób systemowy i ujednolicony.

Priorytet Strategii ZIT	Cel Strategii ZIT	Działanie Strategii ZIT	PI	Uzasadnienie wyboru
3. Wysoka jakość edukacji	3.1 Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	3.1.3 Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej	10iv	<ul style="list-style-type: none"> ➤ absolwenci oraz osoby do 25 roku życia są grupami w szczególnej sytuacji na rynku pracy; ➤ od kilku lat obserwowalne jest zjawisko zmniejszania się liczby uczniów szkół średnich AO. Jednocześnie poza spadkiem liczby uczniów ogółem, zmienia się także ich profil – rośnie liczba uczniów szkół technicznych oraz policealnych, maleje liczba uczniów liceów ogólnokształcących oraz zasadniczych szkół zawodowych; ➤ zwiększenie się liczby uczniów szkół technicznych i policealnych może oznaczać wzrost zainteresowania uczniów szkół średnich posiadaniem konkretnego wyuczonego zawodu jaki mogą uzyskać po ukończeniu tego typu szkół; ➤ taka sytuacja może w przyszłości korzystnie wpłynąć na: <ul style="list-style-type: none"> ○ lokalną gospodarkę – dzięki większej dostępności fachowców z konkretnym wykształceniem, ○ indywidualne szanse młodzieży na rynku pracy – posiadanie wykształcenia technicznego/ kierunkowego pozwala na podjęcie pracy w zawodach niedostępnych dla osób z wykształceniem ogólnym, ponadto posiadanie określonych umiejętności może okazać się przydatne w przypadku, gdy dana osoba nie znajdzie zatrudnienia w wyuczonym zawodzie po ukończeniu studiów, ➤ warunkiem w/w jest stworzenie możliwości ściślejszego powiązania kształcenia teoretycznego z praktyką i potrzebami rynku pracy; ➤ w proces kształcenia zawodowego konieczne jest również większe włączenie przedsiębiorców (przyszłych pracodawców); ➤ współczesna gospodarka wymusza na uczestnikach rynku pracy potrzebę elastycznego reagowania na zmiany oraz gotowość przekwalifikowania się.
4. Budowa ponadregionalnej rangi Aglomeracji Opolskiej	4.1 Renowacja i promocja unikalnych zasobów i bogactwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej	4.1.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej	6c	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aglomeracja Opolska posiada bogate i wielokulturowe, wynikające z uwarunkowań historycznych dziedzictwo kulturowe; ➤ krajobraz kulturowy AO posiada cechy wyróżniające ją spośród innych części kraju i stanowiące znaczące dziedzictwo; ➤ wiele z obiektów dziedzictwa kulturowego wpisane jest do rejestru zabytków; ➤ z uwagi na posiadane atuty i uwarunkowania zewnętrzne AO to potencjalny obszar rozwoju między innymi turystyki sentymentalnej, religijnej, pielgrzymkowej, sakralnej; ➤ stan wielu obiektów o potwierdzonej wartości historycznej i architektonicznej uniemożliwia ich wykorzystanie do budowania wizerunku i marki AO oraz rozwoju ruchu turystycznego; ➤ działanie wynika z konieczności ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, stanowiącego podstawę do rozwoju turystyki i budowania tożsamości AO; ➤ zastosowanie wymiaru terytorialnego pozwoli na realizację kompleksowych działań na obszarze AO co zwiększy szanse na zbudowanie wspólnej oferty opartej na posiadanych zasobach.

8.3 Sposób realizacji Strategii ZIT

W ramach prac nad *Strategią ZIT*, na podstawie diagnozy, sformułowano obszary problemowe istotne dla rozwoju całego obszaru funkcjonalnego. Następnie wypracowano priorytety rozwojowe i cele, których realizacja przyczynić ma się do niwelowania zidentyfikowanych deficytów rozwojowych. Cele pośrednie i cel główny *Strategii* osiągnięte zostaną przez wdrożenie zaplanowanych działań, na które składają się wiązki projektowe. W odniesieniu do każdej wiązki określono dopuszczalne typy projektów wchodzących w jej skład. W trakcie prac nad *Strategią ZIT* gminy AO wskazały, które działania są dla nich szczególnie istotne i wstępnie określiły projekty do realizacji. Z uwagi na zapisy RPO WO 2014-2020 zadania inwestycyjne realizowane w ramach wiązek projektów wybierane będą w trybie konkursowym. By zapewnić zintegrowanie wiązek projektów w ramach działania, zastosowane zostaną odpowiednie kryteria wyboru projektów premiujące projekty zintegrowane i partnerskie, których wdrożenie w jak największym stopniu przyczyni się do realizacji celów *Strategii*, a zasięg oddziaływania jest jak największy. Wiazka projektowa to zespół zadań (inwestycyjnych lub nieinwestycyjnych) powiązanych ze sobą tematycznie lub przestrzennie, skupiających się na jednym obszarze problemowym, o charakterze ponadlokalnym, którego realizacja przynosi szerszy efekt. Wyróżniono 3 typy wiązek projektów możliwych do realizacji w ramach *Strategii ZIT*:

- **TYP 1 wiązka projektów punktowych o dużej skali oddziaływania** – przedsięwzięcia realizowane w jednej lub kilku wybranych lokalizacjach o oddziaływaniu na cały obszar funkcjonalny i znaczną część mieszkańców AO (np. centra przesiadkowe w wybranych lokalizacjach, inwestycje mające na celu wyprowadzenie ruchu samochodowego z miast, uzbrojenie terenów inwestycyjnych o największym znaczeniu dla obszaru funkcjonalnego);
- **TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych** – zakłada realizację wielu przedsięwzięć o podobnych zakresach odpowiadających na wspólny dla całego obszaru funkcjonalnego problem. W przypadku tego typu wiązki projektów wykorzystywany będzie tzw. efekt skali. Przyjętym warunkiem charakteru zintegrowanego będzie wykazanie efektu dla wszystkich mieszkańców AO, oddziaływania na cały obszar funkcjonalny, wspólnego wskaźnika produktu i rezultatu (np. efektywność energetyczna w budynkach publicznych AO, oświetlenie uliczne, wsparcie edukacji i kształcenia, dziedzictwo kulturowe);
- **TYP 3 wiązka projektów liniowych** – dotyczy inwestycji liniowych przebiegających przez obszar więcej niż jednej gminy, wpływających na cały obszar funkcjonalny (np. drogi rowerowe). Warunkiem koniecznym dla realizacji tego typu wiązki projektów jest ich ponadgminny charakter. Premiowane będą przedsięwzięcia realizowane wspólnie przez kilka lub kilkanaście gmin.

W dalszej części dokumentu przedstawiono szczegółowe uzasadnienie poszczególnych działań *Strategii ZIT* oraz wskazano dopuszczalne typy projektów wchodzących w skład każdej wiązki projektowej realizującej *Strategię ZIT*.

PRIORYTET 1

Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej

Uzasadnienie Priorytetu

Dane dotyczące depopulacji, zarówno województwa opolskiego jak i Aglomeracji Opolskiej, są niepokojące. W porównaniu do roku 2003 liczba mieszkańców Aglomeracji w roku 2013 zmniejszyła się o ponad 15 tys. (co stanowi blisko 4,3%). Istotny wpływ na to mają migracje zarobkowe, zarówno zagraniczne, jak i krajowe. Zjawiskiem szczególnie niepokojącym jest tzw. *drenaż mózgów* - odpływ najlepiej wykształconej i wykwalifikowanej kadry z terenu AO do sąsiednich ośrodków metropolitalnych.

Sposobem zahamowania tych negatywnych zjawisk jest między innymi zapewnienie mieszkańcom Aglomeracji miejsc pracy wysokiej jakości oraz poprawa sytuacji na regionalnym rynku pracy. Działania takie muszą być skoordynowane z innymi, mającymi na celu zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej AO oraz jej konkurencyjności względem innych obszarów aglomeracyjnych (poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, poprawa dostępności do infrastruktury społecznej, działania z zakresu ochrony środowiska, zmiany w systemie kształcenia w celu dostosowania go do potrzeb rynku pracy). Działania takie wpisują się w *Program Specjalnej Strefy Demograficznej* wdrażany w województwie opolskim.

Z danych dotyczących sytuacji gospodarczej Aglomeracji wynika, iż jej cechą charakterystyczną jest rozdrobnienie gospodarcze. Dominują tu przedsiębiorstwa małe, zatrudniające do 9 pracowników (stanowią blisko 95,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów). Przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 50 pracowników to zaledwie 0,82% podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. Pod względem formy prowadzenia działalności gospodarczej obserwujemy wyraźną przewagę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (blisko 72% podmiotów). Aktywność ekonomiczna mieszkańców AO mierzona wskaźnikiem liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 ludności jest wyższa niż średnia dla województwa (województwo: 977, AO: 1 125). Kapitał ludzki – aktywni, wykształceni i przedsiębiorczy mieszkańcy, są niezaprzeczalnym atutem AO. Kondycja firm reprezentujących sektor MŚP na obszarze AO jest dobra. Są one zdolne do bardziej elastycznego funkcjonowania na rynku. Dlatego niezwykle istotne jest stworzenie w AO warunków do dalszego rozwoju sektora MŚP. Ponadto ważne, by Aglomeracja Opolska stała się bardziej konkurencyjna gospodarczo względem innych obszarów funkcjonalnych. Potencjał w tym zakresie jest znaczny, aczkolwiek jeszcze nie w pełni wykorzystany.

Cel Priorytetu:

1.1	<i>Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy</i>
------------	--

Działanie 1.1.1 Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej (PI 3a)**Opis działania**

Aglomeracja Opolska dysponuje niezaprzeczalnym potencjałem inwestycyjnym. Posiada znaczącą przewagę konkurencyjną nad innymi aglomeracjami w postaci dogodnego położenia geograficznego oraz dobrej dostępności komunikacyjnej do pobliskich ośrodków metropolitalnych (Wrocław, Katowice, Kraków). Bliskość granicy oraz znaczących ośrodków gospodarczych, z jednej strony stanowi zagrożenie związane z migracją ludności w wieku produkcyjnym, z drugiej jednak strony może być to czynnik zachęcający potencjalnych inwestorów do lokowania swych przedsięwzięć w tej części kraju. Bogactwo zasobów surowcowych, wysoka jakość kapitału ludzkiego oraz posiadane tereny inwestycyjne sprawiają, iż Aglomeracja może być atrakcyjna dla potencjalnych inwestorów.

Posiadany potencjał inwestycyjny AO nie jest jednak w pełni wykorzystany. Szczególnie w zakresie inwestycji prorozwojowych, generujących znaczną liczbę miejsc pracy i przyczyniających się do zwiększenia tempa rozwoju gospodarczego. Wskazane jest również stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju rodzimych przedsiębiorstw, które już działają na obszarze AO i chcą dywersyfikować i rozwijać swoją działalność.

Działania podejmowane w ramach *Strategii ZIT* mają między innymi zwiększyć dostępność terenów oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w AO, wzmocnić potencjał gospodarczy tego obszaru poprzez tworzenie warunków zachęcających przedsiębiorców do inwestowania oraz poprawić atrakcyjność lokalizacyjną obszaru funkcjonalnego.

W obszarze funkcjonalnym znajdują się tereny, które objęte są podstrefami Specjalnych Stref Ekonomicznych (katowickiej, wałbrzyskiej i starachowickiej). W Opolu zainteresowanie nimi w ostatnim czasie znacznie się zwiększyło. Dzięki temu, w centrum Aglomeracji powstały duże inwestycje (również z kapitałem zagranicznym). Zwiększenie zainteresowania ze strony inwestorów sprawiło, iż w centralnym ośrodku AO atrakcyjne tereny pod inwestycje kończą się, co może hamować dalszy rozwój gospodarczy. Kolejną przeszkodą wpływającą na dalszy rozwój gospodarczy obszaru jest stopień przygotowania dostępnych jeszcze terenów na potrzeby potencjalnych inwestorów. Jest on bardzo zróżnicowany. Większość terenów wskazanych przez gminy AO jako inwestycyjne, ma słabo rozwiniętą infrastrukturę techniczną (podłączenie do mediów) i/lub słabe powiązania z główną siecią połączeń komunikacyjnych na terenie AO. Brakuje dostępu do infrastruktury przesyłu energii

elektrycznej, sieci wodno-kanalizacyjnej, ciepłowniczej i gazowej, a także wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej. Bez znacznych nakładów inwestycyjnych na rozbudowę tej infrastruktury nie będzie możliwe pozyskanie inwestorów, skłonnych rozpocząć działalność gospodarczą w Aglomeracji. Równocześnie gorzej przygotowane tereny inwestycyjne zlokalizowane są na obszarach, na których występuje wysokie bezrobocie. Utworzenie tam, dzięki inwestycjom, nowych miejsc pracy jest szansą na zmniejszenie skali bezrobocia i ograniczenie wykluczenia społecznego osób pozostających bez pracy i ich rodzin.

Zważywszy na niższe niż w sąsiadujących ośrodkach tempo wzrostu liczby miejsc pracy oraz relatywnie niski poziom przedsiębiorczości w AO³⁷ konieczne jest wzmacnianie pozycji konkurencyjnej AO poprzez podniesienie jej atrakcyjności inwestycyjnej, sprzyjającej pozyskiwaniu nowych inwestorów i lokowaniu inwestycji będących źródłem nowych miejsc pracy. Działania realizowane w ramach ZIT sprzyjać mają również rozwojowi przedsiębiorczości na terenie AO.

W ramach ZIT wsparciem objęte zostaną zadania polegające na kompleksowym uzbrojeniu i zagospodarowaniu terenów inwestycyjnych. Preferencje uzyskają projekty realizowane na nieużytkach, terenach zlokalizowanych w pobliżu inwestycji transportowych, terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji. Przedsięwzięcia te realizowane będą pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany. Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako element uzupełniający projektu – mogą stanowić jedynie mniejszą część budżetu projektu.

Inwestycje dotyczące przygotowania terenów inwestycyjnych będą podlegały następującym mechanizmom:

- proporcjonalny wkład EFRR związany z powierzchnią terenów inwestycyjnych niewykorzystaną do dnia zakończenia okresu kwalifikowalności Programu powinien zostać zwrócony przez beneficjenta;
- proporcjonalny wkład EFRR związany z powierzchnią terenów inwestycyjnych wykorzystywaną przez duże przedsiębiorstwa powinien zostać zwrócony przez beneficjenta.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **nieefektywne wykorzystanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru.**

---

³⁷ Analiza porównawcza AO, rozdział 5 niniejszej Strategii ZIT.

Schemat działania 1.1.1

Cel tematyczny	CT 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP
Priorytet inwestycyjny	PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	II Konkurencyjna gospodarka
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (8 000 000 euro) – wkład własny beneficjentów (1 411 765 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 1 wiązka projektów punktowych o dużej skali oddziaływania
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Opole, Krapkowice, Gogolin, Lewin Brzeski, Niemodlin, Chrząstowice, Dabrowa, Dobrzeń Wielki, Popielów, Prószków, Tarnów Opolski
Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – inwestycje polegające na przygotowaniu terenu inwestycyjnego, w tym uzbrojenie terenu inwestycyjnego w media; – rozwój wewnętrznej infrastruktury niezbędnej do właściwego skomunikowania terenu inwestycyjnego; – rozwój infrastruktury i terenów inwestycyjnych, w tym na obszarach powojkowych, przemysłowych, pokolejowych, popegeerowskich i nadanie im nowych funkcji gospodarczych.
Główne grupy docelowe	Działania skierowane będą do przedsiębiorców, przede wszystkim z sektora MSP.
Główne typy beneficjentów	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; – inne podmioty publiczne zarządzające terenami inwestycyjnymi, w tym powojkowymi, przemysłowymi, pokolejowymi i popegeerowskimi .
Wskaźniki	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych (ha); – liczba MŚP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych wspieranych w ramach Programu (szt.); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych (szt.).
Kierunkowe zasady wyboru projektów	W ramach działania przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów. Inwestycje ze względu na swój kompleksowy charakter i znaczny zasięg oddziaływania w istotny sposób przyczynią się do osiągnięcia

	<p>wyznaczonego dla PI 3a celu szczegółowego. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR na poziomie regionalnym oraz spełnienie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu PI 3a. Wsparcie terenów inwestycyjnych musi spełniać uwarunkowania wskazane w opisie działania 1.1.1</p>
<p>POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:</p>	
<p>Działania dotyczące przygotowania terenów inwestycyjnych uzupełniane będą działaniami realizowanymi w ramach PI 4e, 10i oraz 10iv.</p> <p>Komercjalizacja i tworzenie stref aktywności gospodarczej wiąże się z kompleksową interwencją publiczną – nie tylko uzbrajaniem terenów inwestycyjnych, ale również poprawą ich dostępności komunikacyjnej czy działaniami mającymi na celu powiązanie kształcenia z zapotrzebowaniem rynku pracy i inwestorów, by zapewnić odpowiednio wykwalifikowane kadry dla regionalnej gospodarki. Działania ukierunkowane wprost na uzbrojenie terenów inwestycyjnych będą uzupełniane o działania komplementarne, nadające interwencji wymiar zintegrowany.</p> <p>Pierwszym z takich działań będzie stworzenie zintegrowanego systemu transportu publicznego, który wpłynie pozytywnie na mobilność mieszkańców i umożliwi skuteczny dojazd do stref aktywności gospodarczej i zlokalizowanych w nich zakładów pracy. Drugie z działań uzupełniających dotyczyć będzie rozwoju systemu transportu alternatywnego oraz rozwiązań z zakresu transportu multimodalnego, które ułatwią dojazd zarówno do przedsiębiorstw nowopowstałych, jak i tych istniejących.</p> <p>Kolejne działanie powiązane z interwencją w ramach PI 3a to dostosowanie systemu edukacji do zidentyfikowanego zapotrzebowania rynku. Podejmowane będą działania związane z kształceniem kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz lepszym powiązaniem kształcenia zawodowego z potrzebami regionalnej gospodarki poprzez zwiększenie liczby godzin praktyk i staży zawodowych oraz włączenie pracodawców w system kształcenia zawodowego. Pośrednio interwencja w ramach PI 3a uzupełniana będzie również działaniami z zakresu upowszechniania edukacji przedszkolnej w AO, szczególnie w zakresie wyrównywania dostępu do opieki przedszkolnej na terenach wiejskich i miejskich. Pozytywnie wpłynie to na możliwość zatrudnienia kobiet, które są w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (co potwierdzają wyniki diagnozy).</p>	

Źródło: opracowanie własne

PRIORYTET 2	Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zastosowanie OZE w sektorze publicznym
--------------------	---

Uzasadnienie Priorytetu

Stan i jakość powietrza atmosferycznego są istotnym czynnikiem wpływającym na poziom życia mieszkańców oraz środowisko Aglomeracji. Jest to jeden z czynników decydujących o atrakcyjności osiedleńczej AO. Mimo obserwowanych pozytywnych zmian konieczna jest kontynuacja działań zmierzających do dalszej poprawy jakości powietrza atmosferycznego w AO. Całe województwo opolskie pod względem emisji zanieczyszczeń, należy do grupy regionów o znacznej skali obciążenia środowiska. Obszar Aglomeracji nie jest wyjątkiem. Dokonana ocena jakości powietrza w 2013 roku potwierdza, iż w AO mamy do czynienia z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężenia zanieczyszczeń dla pyłu PM₁₀, benzopirenu i ozonu oraz pyłu PM_{2,5} dla strefy opolskiej (cały obszar AO poza miastem Opole).

Należy zatem podjąć działania zmierzające do stałego rozwoju przyjaznych środowisku rozwiązań zmierzających do zmniejszenia emisji pyłów i gazów do powietrza atmosferycznego oraz zwiększenia udziału OZE w produkcji energii. Działania takie wpisują się w realizację polityki klimatycznej Unii Europejskiej. Poprzez ratyfikację Protokołu z Kioto oraz w związku z pakietem klimatyczno – energetycznym przyjętym przez Komisję Europejską w 2008 roku, Polska zobowiązała się do redukcji emisji gazów cieplarnianych o przynajmniej 20 % w stosunku do poziomu z roku 1990 lub innego, możliwego do inwentaryzacji; zwiększenia udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł energii do 20% w ogólnym zużyciu energii oraz redukcji zużycia energii pierwotnej o 20% w stosunku do prognoz na 2020 rok, czyli podniesienie efektywności energetycznej. Biorąc pod uwagę, iż podstawowym źródłem energii w Polsce jest nadal węgiel, proces budowy gospodarki niskoemisyjnej będzie bardziej czasochłonny i kosztowny niż w przypadku wielu innych krajów UE. Tym bardziej uzasadnione jest wykorzystanie środków polityki spójności na realizację działań z zakresu promowania strategii niskoemisyjnych oraz stosowania OZE.

Jak wynika z prowadzonych systematycznie analiz, głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w Aglomeracji jest emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka, a więc taka, na którą możemy wpływać poprzez podejmowanie określonych działań. W AO najistotniejsza emisja zanieczyszczeń do powietrza występuje w procesie spalania w przemyśle oraz poza nim. Na stan powietrza wpływa również transport drogowy, który dodatkowo jest źródłem szkodliwego hałasu. Konieczne jest zatem zmniejszenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych wprowadzanych do powietrza. Poprawy wymaga również efektywność energetyczna budynków mieszkalnych i użyteczności

publicznej, które w zdecydowanej większości nie spełniają współczesnych norm. Ponadto modernizacji wymaga przestarzała infrastruktura oświetlenia ulicznego. Jej celem jest przede wszystkim zmniejszenie zużycia energii, ale również poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg publicznych i zmniejszenie kosztów ponoszonych przez samorzady gminne w związku z obowiązkiem oświetlenia miejsc publicznych.

W ramach Priorytetu 2 *Strategii ZIT* zaplanowano działania zmierzające do ograniczenia emisji zanieczyszczeń generowanych w transporcie drogowym, zwiększenia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i oświetlenia ulicznego oraz zwiększenia wykorzystania OZE w sektorze publicznym. Nadrzędnym celem interwencji w ramach Priorytetu jest zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE w sektorze publicznym oraz poprawa jakości powietrza (ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w szczególności CO₂). Efektem dodatkowym będzie zmniejszenie hałasu ulicznego i zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach, co wpłynie pośrednio na warunki życia w AO.

Cele Priorytetu:

2.1	<i>Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystanie OZE w sektorze publicznym</i>
2.2	<i>Poprawa jakości powietrza</i>

Działanie 2.1.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej (PI 4c)

Opis działania

Ze zjawiskiem niskiej emisji bezpośrednio związana jest niska efektywność energetyczna budynków, zarówno mieszkalnych, jak i użyteczności publicznej (szkoły, urzędy, domy kultury itp.). Przekroczenia dozwolonych stężeń gazów i pyłów w powietrzu atmosferycznym szczególnie odczuwalne są w sezonie grzewczym, ponieważ dla ogrzewania gospodarstw domowych oraz budynków użyteczności publicznej najczęściej wykorzystywane są nieefektywne systemy grzewcze. Dodatkowo niewystarczająca izolacja termiczna budynków prowadzi do nadmiernego zużycia energii. Największy problem dotyczący niskiej efektywności energetycznej budynków i ich negatywnego wpływu na środowisko występuje w miastach Aglomeracji Opolskiej. W sezonie grzewczym rokrocznie odnotowywane jest tam przekroczenie emisji pyłu zawieszonego PM10.

Inwestycje dotyczące modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej mają znaczący wpływ na zmiany w zakresie efektywności energetycznej. W tym obszarze identyfikuje się znaczny potencjał oszczędności energii. Zaznaczyć należy, że wspierana będzie

głęboka, kompleksowa termomodernizacja prowadząca do obniżenia energochłonności budynków. W związku z powyższym w ramach działania 2.1.1 realizowane będą kompleksowe termomodernizacje budynków użyteczności publicznej obejmujące m.in. zmiany w systemach ogrzewania i wentylacji, strukturze budynków, instalacjach doprowadzających ciepłą wodę, zmiany wyposażenia na urządzenia o najwyższej uzasadnionej ekonomicznie klasie efektywności energetycznej. Działania te mają mieć charakter kompleksowy oraz generować jak największe oszczędności ciepła i energii.

Najważniejszym rezultatem inwestowania w poprawę efektywności energetycznej będzie racjonalizacja zużycia i ograniczenie strat energii w sektorze publicznym, co spowoduje spadek zużycia energii, a także ograniczy negatywny wpływ na środowisko, poprzez ograniczenie emisji pyłów i gazów do atmosfery. Realizacja działania przyczyni się również do zmniejszenia wydatków związanych z użytkowaniem obiektów, poprawy estetyki i komfortu użytkowania obiektów użyteczności publicznej Aglomeracji Opolskiej. Interwencja w ramach działania poprzedzona będzie przeprowadzeniem audytów energetycznych.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii, ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności** oraz pośrednio obszaru: **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej.**

Schemat działania 2.1.1

Cel tematyczny	CT 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
Priorytet inwestycyjny	PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	III Gospodarka niskoemisyjna
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (6 000 000 euro) – wkład własny beneficjentów (1 058 824 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej

Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne; – audyty energetyczne dla sektora publicznego jako element kompleksowy projektu.
Główne grupy docelowe	Dla przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w sektorze publicznym nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.
Główne typy beneficjentów	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego.
Wskaźniki	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.); – liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.); – liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.); – zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprzedaż energii cieplnej do urzędów i instytucji (GJ).
Kierunkowe zasady wyboru projektów	<p>W ramach działania przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR na poziomie regionalnym, spełnienie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu PI 4c</p> <p>Warunkiem wstępnym przyznania wsparcia dla inwestycji jest przeprowadzenie audytu energetycznego. Warunkiem uzyskania wsparcia będzie posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej.</p> <p>Dofinansowanie uzyskają projekty spełniające kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami w stosunku do planowanych nakładów finansowych, przy czym priorytetowo traktowane będą inwestycje dotyczące budynków o znaczącej funkcji społecznej. Preferencje uzyskają projekty, w efekcie których osiągnięta zostanie oszczędność energii na poziomie co najmniej 60%. Do dofinansowania nie będą kwalifikowały się przedsięwzięcia zakładające oszczędność energii poniżej 25%.</p>
<p>POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:</p> <p>Działania dotyczące zwiększenia efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej AO powiązane będą z interwencją w ramach PI 4e <i>Strategii ZIT</i> oraz będą komplementarne z zadaniami realizowanymi w ramach programu krajowego (PO IŚ 2014-2020), szczególnie z projektem dotyczącym przebudowy i nadbudowy budynku przy ul. Struga 16 w Opolu na potrzeby administracyjne Urzędu Miasta Opola.</p>	

Źródło: opracowanie własne

Działanie 2.2.1 Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności w Aglomeracji Opolskiej (PI 4e)**Opis działania**

W związku ze zdefiniowanymi problemami w zakresie jakości powietrza atmosferycznego w AO podjąć należy działania zmierzające do zmian w mobilności na obszarze funkcjonalnym, które prowadzić będą do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców Aglomeracji oraz zwiększających efektywność energetyczną transportu publicznego. Równocześnie działania te przyczynią się do zwiększenia wewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru AO, rozwoju powiązań funkcjonalnych w ramach AO oraz zmniejszenia dysproporcji w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich Aglomeracji Opolskiej.

Inwestycje realizowane w ramach działania 2.2.1 *Strategii ZIT* będą miały na celu ograniczenie indywidualnego ruchu samochodowego w centrach miast na rzecz komunikacji publicznej, integrację funkcjonujących podsystemów transportowych, a tym samym niwelowanie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne (m.in. infrastruktura *park&ride* oraz *bike&ride*, zatoki, ścieżki rowerowe). W przypadku projektów dotyczących dróg inwestycje mogą być realizowane pod warunkiem ujęcia ich zakresu w planach gospodarki niskoemisyjnej lub planach zrównoważonej mobilności miejskiej.

Inwestycje zaplanowane do realizacji w ramach *Strategii ZIT* skierowane będą na infrastrukturę transportu niezmotoryzowanego - drogi przeznaczone do poruszania się rowerem, budowę węzłów przesiadkowych, parkingów *park&ride* oraz *bike&ride*, tworzenie i rozwój stref uspokojonego ruchu w miastach. Realizowane będą również mniejsze zadania mające na celu zachęcenie mieszkańców Aglomeracji Opolskiej do korzystania z publicznego transportu zbiorowego (wprowadzenie elementów systemu dynamicznej informacji pasażerskiej). Ponieważ najlepsze efekty przynoszą działania kompleksowe, które z jednej strony służą rezygnacji z odbywania podróży samochodem, a z drugiej zachęcaniu do wykorzystywania alternatywnych form transportu, w ramach działania 2.2.1 planowana jest realizacja zintegrowanych zadań, obejmujących cały obszar Aglomeracji Opolskiej oraz składających się z szeregu komponentów wybranych do realizacji na podstawie dogłębnej diagnozy systemu komunikacyjnego obszaru funkcjonalnego.³⁸ Komplementarnie i uzupełniająco realizowane będą zadania związane z zakupem niskoemisyjnego taboru komunikacji publicznej, wdrożeniem inteligentnych systemów transportowych (mających na celu m.in. poprawę warunków dla transportu publicznego bądź niezmotoryzowanego), priorytetyzacją publicznego transportu zbiorowego oraz

---

³⁸ *Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej*, projekt, październik 2014r.

inwestycje w infrastrukturę miejską, których celem będzie wyprowadzenie ruchu samochodowego z centrum miast.

Zaplanowano budowę oznaczonych tras rowerowych o łącznej długości ponad 250 km. Po połączeniu z istniejącymi ścieżkami rowerowymi powstanie spójny system oznaczonych tras rowerowych o łącznej długości ponad 322 km. Planowane jest zastosowanie takich rozwiązań jak: drogi dla rowerów, ciągi pieszo – rowerowe, pasy rowerowe wytyczone w jezdni oraz tzw. *sierzanty rowerowe*. Spójny i kompletny system dróg rowerowych stanowić będzie uzupełnienie sieci dróg publicznych Aglomeracji Opolskiej. Przyczyni się do zwiększenia udziału alternatywnych i ekologicznych form transportu w przejazdach ogółem. Mogą one stanowić alternatywę dla samochodu osobowego w codziennych dojazdach do miejsc nauki, pracy czy wypoczynku.

Ponadto planowane jest stworzenie 8 zintegrowanych węzłów przesiadkowych przy wybranych przystankach i stacjach kolejowych na terenie Aglomeracji Opolskiej, budowę 25 parkingów *bike&ride* przy istniejących i czynnych przystankach oraz stacjach kolejowych, budowę 18 parkingów *bike&ride* przy wybranych przystankach autobusowych oraz budowę 11 parkingów *park&ride* przy wybranych przystankach i stacjach kolejowych. Wprowadzone zostaną elementy systemu dynamicznej informacji pasażerskiej (Opole oraz zintegrowane węzły przesiadkowe). Powyższe działania sprzyjać będą rozwojowi i wzrostowi popularności publicznego transportu zbiorowego. Jak wynika z przeprowadzonych badań dziś wielu mieszkańców AO rezygnuje z podróżowania komunikacją zbiorową, ponieważ liczba i układ połączeń oraz jakość infrastruktury oraz obsługi pasażerów jest niezadowolająca. Działania realizowane w ramach ZIT powinny znacząco wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego w AO. W połączeniu z działaniami zmierzającymi do utworzenia spójnego systemu dróg rowerowych oraz inwestycjami w tabor autobusowy umożliwią mieszkańcom AO odbywanie podróży multimodalnych.

W ramach Działania, jako element uzupełniający, realizowane będą również zadania zmierzające do ograniczenia indywidualnego ruchu samochodowego w centrach miast AO. Planuje się realizację zadań inwestycyjnych polegających na budowie lub przebudowie infrastruktury transportu publicznego oraz inwestycje w infrastrukturę niezbędną dla właściwego funkcjonowania zrównoważonej mobilności. Inwestycje w drogi lokalne lub regionalne będą mogły być realizowane jedynie jako niezbędny i uzupełniający element projektu dotyczącego systemu zrównoważonej mobilności miejskiej.

Wszystkie zaproponowane działania wpłyną na obniżenie poziomu hałasu, zmniejszenie emisji i poprawę jakości powietrza. Ponadto poprawi się wewnętrzna dostępność komunikacyjna Aglomeracji Opolskiej. Zwiększy się mobilność mieszkańców AO oraz pośrednio ich zdolność do zatrudnienia. Dodatkowe korzyści z realizacji zaplanowanych zadań to zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypadków

drogowych z udziałem rowerzystów, spadek natężenia ruchu na odcinkach wjazdowych do stolicy województwa, znacząca poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego (pod kątem poprawy bezpieczeństwa użytkowników dróg) poprzez zastosowanie rozwiązań inżynierskich znacząco zwiększających bezpieczeństwo. Ponadto osiągnięte zostaną znaczące korzyści techniczne, ekonomiczne a przede wszystkim społeczne dla całego obszaru funkcjonalnego.

Komplementarnie do interwencji w ramach ZIT realizowane będzie zadanie w ramach programu krajowego, polegające na zakupie taboru autobusowego na potrzeby komunikacji zbiorowej w Opolu i w Aglomeracji Opolskiej.

Zarówno szczegółowa diagnoza istniejącego stanu, jak i pożądane kierunki rozwoju systemu transportowego Aglomeracji Opolskiej oraz zestawienie najważniejszych inwestycji przedstawione zostały w *Studium komunikacyjnym Aglomeracji Opolskiej*.³⁹

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii, ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności oraz obszaru dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej.**

Pośrednio realizacja działania przyczyni się do poprawy w ramach obszaru: **nieefektywne wykorzystywanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego AO.**

Schemat działania 2.2.1

Cel tematyczny	CT 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
Priorytet inwestycyjny	PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	III Gospodarka niskoemisyjna
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (33 900 000 euro) – wkład własny beneficjentów (5 982 353 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	➤ TYP 1 wiązka projektów punktowych o dużej skali oddziaływania (w odniesieniu do węzłów przesiadkowych)

³⁹ *Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej*, projekt, październik 2014r.

	<p>i inwestycji mających na celu wyprowadzenie ruchu samochodowego z centów miast)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ TYP 3 wiązka projektów liniowych (w odniesieniu do infrastruktury dla ruchu rowerowego i pieszego)
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	<p>Węzły przesiadkowe: Opole, Gogolin, Lewin Brzeski, Ozimek, Tułowice, Zdzeszowice</p> <p>Infrastruktura dla ruchu rowerowego i pieszego: cały obszar Aglomeracji Opolskiej</p>
Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego w celu ograniczenia ruchu drogowego w centrach miast; – rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej, w tym zapewnienie dróg dostępu do bezpiecznych przystanków (m.in. zatoki autobusowe, bus pasy); – budowa zintegrowanych węzłów przesiadkowych; – infrastruktura służąca obsłudze pasażerów zapewniająca m.in. interaktywna informację pasażerską; – infrastruktura dla ruchu rowerowego i pieszego.
Główne grupy docelowe	<p>Dla przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjności gospodarki nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.</p>
Główne typy beneficjentów	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego.
Wskaźniki	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba wybudowanych obiektów "parkuj i jedź" (szt.); – liczba wybudowanych obiektów „bike&ride” (szt.); – liczba zainstalowanych ITS (szt.); – długość ścieżek rowerowych (km); – liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych (szt.); – liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „bike&ride” (szt.); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych (tony ekwiwalentu CO₂).
Zasady wyboru projektów	<p>W ramach działania przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR na poziomie regionalnym, spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu PI 4e.</p> <p>Warunkiem uzyskania wsparcia będzie posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz zgodność ze <i>Studium komunikacyjnym Aglomeracji Opolskiej</i>.</p>

POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:

Działania realizowane w ramach PI 4e *Strategii ZIT* będą uzupełniane przez działania komplementarne realizowane w ramach programów krajowych. Ponadto są one ściśle powiązane z działaniami realizowanymi w ramach pozostałych PI *Strategii ZIT* (PI 3a, PI 4c).

Fundamentem zrównoważonej mobilności miejskiej powinno być zapewnienie sprawnie funkcjonującego i atrakcyjnego dla pasażera transportu zbiorowego. Najlepsze efekty przynoszą działania kompleksowe, służące z jednej strony rezygnacji z odbywania podróży samochodem, a z drugiej zachęcaniu do wykorzystywania innych środków transportu np. dzięki poprawieniu oferty transportu zbiorowego, warunków ruchu rowerowego i pieszego. W związku z powyższym komplementarnie do zadań realizowanych w ramach PI 4e *Strategii ZIT* w ramach programu krajowego, planowany jest zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego na potrzeby komunikacji zbiorowej Opola i Aglomeracji Opolskiej. Przewiduje się zakup 37 sztuk nowoczesnych autobusów spełniających przynajmniej normę emisji EURO 6 w tym: autobus przegubowy – 12 szt., autobus zwykły - 25 szt. Ponadto planowany jest zakup 15 szt. busów wspomagających transport w gminach Aglomeracji Opolskiej. Szczegółowa analiza potrzeb w tym zakresie została przeprowadzona w ramach prac nad *Studium komunikacyjnym Aglomeracji Opolskiej*.⁴⁰ Szczegółowe zestawienie projektów komplementarnych umieszczono w rozdziale 11 niniejszej *Strategii ZIT*.

Głównym celem PI 4e jest obniżenie emisji generowanych przez transport w aglomeracjach miejskich. Do jego realizacji przyczynią się również projekty komplementarne z zakresu likwidacji niskiej emisji i modernizacji infrastruktury ciepłowniczej w zakresie przesyłu realizowane w ramach PO IS. Planuje się realizację następujących zadań:

- Likwidacja niskiej emisji wraz z optymalizacją dostawy energii cieplnej do budynków jednorodzinnych w mieście Opole: projekt obejmuje likwidację węglowych źródeł ciepła, przebudowę istniejącej infrastruktury ciepłowniczej lub/i zabudowę indywidualnych proekologicznych źródeł ciepła.
- Likwidacja niskiej emisji w budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w mieście Krapkowice: projekt obejmuje likwidację węglowych źródeł ciepła w ok. 20 budynkach. Każdy podłączany obiekt wymaga zabudowy węzła cieplnego i instalacji wewnętrznej oraz wybudowania w technologii rur preizolowanych przyłącza sieci ciepłowniczej.
- Likwidacja niskiej emisji w budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w mieście Opole: projekt obejmuje likwidację węglowych źródeł ciepła w ok. 200 budynkach. Każdy podłączany obiekt wymaga zabudowy węzła cieplnego i instalacji wewnętrznej oraz wybudowania w technologii rur preizolowanych przyłącza do sieci ciepłowniczej.
- Modernizacja infrastruktury ciepłowniczej w zakresie przesyłu w mieście Krapkowice: zakres rzeczowy projektu obejmuje przebudowę infrastruktury ciepłowniczej w wybranych lokalizacjach.
- Modernizacja infrastruktury ciepłowniczej w zakresie przesyłu w mieście Opole: zakres rzeczowy projektu obejmuje przebudowę infrastruktury ciepłowniczej w wybranych lokalizacjach.

Działania w ramach PI 4e zintegrowane są z działaniami w ramach PI 3a – sprawny system komunikacji zbiorowej oraz spójny system dróg rowerowych powiązanych z węzłami przysiadkowymi, parkingami *park&ride* oraz *bike&ride* zapewni dojazd do stref aktywności gospodarczej oraz działających i nowopowstałych przedsiębiorstw.

Efekt ekologiczny działań podejmowanych w ramach PI 4e zwiększony będzie dzięki interwencji w ramach PI 4c (działania z zakresu efektywności energetycznej w budynkach publicznych AO).

Źródło: opracowanie własne

⁴⁰ *Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej*, projekt, Opole, październik 2014r.

Działanie 2.2.2 Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego (PI4e)**Opis działania**

Jednym z czynników mogących znacząco oddziaływać na jakość i stan środowiska przyrodniczego, w tym jakość powietrza, jest oświetlenie uliczne.

Oświetlenie ulic jest jedną z podstawowych usług świadczonych przez samorządy gminne. Właściwe oświetlenie jest niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego i bezpieczeństwa osobistego mieszkańców gmin. Latarnie uliczne zapewniają wszystkim uczestnikom ruchu lepszą widoczność po zmroku, co bezpośrednio przyczynia się do zmniejszania liczby wypadków i kolizji drogowych. Prawidłowe oświetlenie ulic może też przyczyniać się do zmniejszenia przestępczości i wzrostu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Odpowiednie oświetlenie miejsc publicznych wpływa również na ich atrakcyjność i estetykę.

W większości urządzenia wykorzystywane do oświetlania ulic są przestarzałe, a przez to bardzo nieefektywne. Prowadzi to do wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną, a w konsekwencji zwiększenia kosztów utrzymania. Nie sposób również pominąć negatywnego wpływu przestarzałego oświetlenia ulicznego na stan środowiska. Oświetlenie publiczne jest odpowiedzialne za znaczącą część globalnej emisji gazów cieplarnianych pochodzących z energetyki i jego udział w bilansie nadal rośnie. Obecnie dostępne są nowoczesne rozwiązania, które mogą znacząco obniżyć zarówno koszty ponoszone przez samorządy w związku z oświetleniem ulic i innych miejsc publicznych, jak i negatywny wpływ na środowisko. Za zastosowaniem energooszczędnego oświetlenia ulicznego przemawiają zatem zarówno czynniki finansowe, jak i ekologiczne. Ponadto dla użytkowników oświetlenia istotne są również czynniki techniczne (łatwiejsza eksploatacja, zastosowanie nowoczesnych rozwiązań) oraz dostosowanie do współczesnych norm i wymogów prawnych.

W ramach działania 2.2.2 planuje się budowę, rozbudowę i/lub modernizację energooszczędnego i ekologicznego oświetlenia ulicznego na terenie Aglomeracji Opolskiej. Lampy energochłonne zastąpione zostaną nowoczesnymi, energooszczędnymi. W miejscach, w których oświetlenia brakuje lub jest niedostateczne, zostanie zbudowane z wykorzystaniem energooszczędnych opraw oświetleniowych.

W wyniku realizacji działania nastąpi zwiększenie ilości zaoszczędzonej energii elektrycznej w gminach gdzie funkcjonuje obecnie oświetlenie energochłonne, które zostanie zastąpione nowoczesnym oświetleniem energooszczędnym. Ponadto nastąpi zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu pieszym i drogowym na terenie gmin Aglomeracji oraz znaczne zmniejszenie emisji CO₂ oraz innych szkodliwych substancji gazowych i pyłów do powietrza atmosferycznego.

Działania dotyczące budowy lub modernizacji oświetlenia ulicznego będą uzupełnieniem działań z zakresu budowy spójnego systemu dróg rowerowych, budowy lub przebudowy infrastruktury wyprowadzającej ruch z centrum miast, przygotowania terenów inwestycyjnych.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w wyniku wykorzystywania nieefektywnych źródeł energii, ograniczonego rozwoju zintegrowanego transportu publicznego oraz znikomego wykorzystywania alternatywnych form mobilności** oraz pośrednio obszaru: **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Schemat działania 2.2.2

Cel tematyczny	CT 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
Priorytet inwestycyjny	PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	III Gospodarka niskoemisyjna
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (7 000 000 euro) – wkład własny beneficjentów (1 235 294 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Opole, Krapkowice, Gogolin, Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Zdieszowice, Chrzastowice, Dabrowa, Komprachcice, Murów, Popielów, Tułowice, Turawa
Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – budowa, rozbudowa, modernizacja oświetlenia ulicznego z użyciem nowoczesnych energooszczędnych technologii.
Główne grupy docelowe	Dla przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjności gospodarki nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.
Główne typy beneficjentów	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego.
Wskaźniki	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba wybudowanych punktów oświetleniowych (szt.); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh/rok].
Zasady wyboru projektów	W ramach działania przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria

	<p>zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR na poziomie regionalnym, spełnienie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację PI 4e.</p> <p>Warunkiem uzyskania wsparcia będzie posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej.</p>
<p>POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:</p> <p>Działania dotyczące budowy i rozbudowy oświetlenia ulicznego uzupełniane będą działaniami realizowanymi w ramach PI 4c oraz pozostałymi działaniami w ramach PI 4e. Dzięki dużej koncentracji tematycznej uzyskany zostanie skumulowany efekt ekologiczny.</p> <p>Ponadto działania dotyczące oświetlenia ulicznego powiązane będą z interwencją w ramach PI 3a (budowa, rozbudowa, modernizacja oświetlenia w strefach aktywności gospodarczej). Działanie będzie skoordynowane z budową spójnego systemu dróg rowerowych (oświetlenie dróg dla rowerów, parkingów, węzłów przesiadkowych).</p>	

Źródło: opracowanie własne

PRIORYTET 3	Wysoka jakość edukacji
--------------------	-------------------------------

Uzasadnienie Priorytetu

Rozwój edukacji, inwestowanie w wiedzę i umiejętności jest jednym z kluczowych warunków rozwoju kapitału ludzkiego i społeczeństwa oraz jednym z najskuteczniejszych sposobów ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i poprawy warunków życia mieszkańców danego obszaru. Uczenie się jest procesem, który trwa przez całe życie. Pozwala dostosować się do szybko zmieniającego się otoczenia społecznego i gospodarczego, reagować elastycznie na zmiany na rynku pracy i nowe oczekiwania pracodawców. Pozwala podążyć za nowymi wyzwaniami i przezwyciężać bariery. Sprawny system edukacji jest niezbędny do budowy gospodarki opartej na wiedzy, co jest jednym ze strategicznych wyzwań Europy i kraju. Edukacja jest procesem ciągłym, trwającym przez całe życie. Dlatego istotne jest zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych na wszystkich szczeblach, począwszy od przedszkola, poprzez szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Dla rozwoju systemu edukacji w Aglomeracji Opolskiej konieczne jest zatem podejmowanie wielopłaszczyznowych działań związanych z poprawą jakości kształcenia, która odnosi się do problemów współczesnej edukacji.

Aglomeracja Opolska wraz z jej centralnym ośrodkiem – Opolem, stanowi centrum edukacyjne województwa opolskiego. Na terenie AO działają placówki edukacyjne wszystkich szczebli - począwszy od placówek wychowania przedszkolnego, na uczelniach wyższych skończywszy.

Jest to znaczący potencjał, który powinien być rozwijany i dostosowywany do zmieniających się warunków społecznych, gospodarczych i ekonomicznych. O potencjale edukacyjnym decyduje bowiem nie tylko liczba podmiotów działających w systemie edukacji, ale również jakość kształcenia.

Decydując się na działania w obszarze edukacji konieczne jest ich dostosowanie do zmieniających się warunków i posiadanego potencjału. Należy brać pod uwagę postępujący proces depopulacji, zmniejszającą się liczbę uczniów, specyfikę regionalnego rynku pracy, zapotrzebowanie gospodarki na określone profile kształcenia, zróżnicowanie gmin AO pod względem dostępności usług edukacyjnych, jakości kształcenia i stopnia rozwoju infrastruktury edukacyjnej.

Działania podejmowane w ramach Priorytetu 3 *Wysoka jakość edukacji* będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie równego dostępu do oferty edukacyjnej wszystkim zainteresowanym, w tym osobom z grup defaworyzowanych. Istotne będzie również przygotowanie ucznia do życia we współczesnym świecie i ułatwienie mu odpowiedzialnego funkcjonowania w różnych obszarach życia. Podejmowane działania będą miały na celu wyposażenie mieszkańców AO w umiejętności przydatne przy wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej oraz do sprawnego poruszania się na rynku pracy. Budowane i doskonalone będą kompetencje kluczowe na rynku pracy. Podejmowana będzie interwencja mająca na celu lepsze powiązanie kształcenia zawodowego z rynkiem pracy oraz większe zaangażowanie pracodawców w proces kształcenia. Wsparcie w ramach Priorytetu skierowane będzie również do kadry pedagogicznej. Jego celem będzie nabycie kompetencji i uzyskanie kwalifikacji m.in. w zakresie wzmocnienia w procesie edukacyjnym kompetencji i umiejętności uczniów oraz właściwego wspierania ich rozwoju i reagowania na pojawiające się problemy. Realizowane będą działania z zakresu doskonalenia umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Wsparcie kształcenia przedszkolnego w AO ma na celu przede wszystkim zapewnienie równego dostępu do edukacji przedszkolnej na terenach miejskich i wiejskich oraz dostosowanie opieki przedszkolnej do potrzeb dzieci oraz ich opiekunów, szczególnie kobiet w celu ułatwienia pogodzenia im pracy zawodowej z opieką nad dzieckiem.

Wsparcie kształcenia ogólnego w ramach Priorytetu obejmie przede wszystkim kształcenie kompetencji kluczowych oraz postaw/umiejętności niezbędnych na rynku pracy (kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości), korzystanie z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania (wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji, w tym wyposażenie pracowni szkolnych w sprzęt do nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych), indywidualizację podejścia do ucznia.

Wsparcie kształcenia zawodowego koncentrować się będzie na podniesieniu jego jakości poprzez lepsze dostosowanie form, metod i warunków jego prowadzenia do wymagań gospodarki i rynku pracy a także zwiększenia zaangażowania instytucji z otoczenia społeczno – gospodarczego szkół w proces kształcenia i szkolenia zawodowego.

Cel Priorytetu:

3.1	Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy
------------	---

Działanie 3.1.1 Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej (PI 10i)

Opis działania

Edukacja formalna zaczyna się w placówkach wychowania przedszkolnego. Większość dzieci rozpoczyna ją około 4 lub 5 roku życia – w miastach nieco wcześniej niż na wsi. W Aglomeracji Opolskiej dostęp do edukacji przedszkolnej jest dobry, aczkolwiek widoczne są różnice pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi. Różnice te należy wyrównywać tak, aby wszystkie grupy dzieci miały taki sam dostęp do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej. Kształcenie we wczesnym okresie ma znaczące przełożenie na kształtowanie późniejszej ścieżki edukacyjnej dziecka. Dzieci uczestniczące w edukacji przedszkolnej łatwiej pokonują tzw. próg szkolny. Lepiej radzą sobie w szkole, mają bardziej rozwinięte kompetencje społeczne i emocjonalne oraz zdolności werbalne i intelektualne. Ten wczesny okres rozwoju dziecka jest nie do przecenienia. Wówczas możliwości rozwojowe dzieci są największe. Wiek przedszkolny jest tym momentem, kiedy najskuteczniej i najłatwiej jest niwelować różnice wynikające z wpływu środowiska rodzinnego. Dlatego inwestycja w edukację przedszkolną powinna być zasadniczym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych. Istotne jest również dostosowanie oferty przedszkoli do potrzeb opiekunów najmłodszych dzieci. Często placówki wychowania przedszkolnego oferują opiekę nad dziećmi w czasie krótszym niż 8 godzin. Wcale nie zapewniają jej w soboty, mimo iż część rodziców w te dni pracuje lub doksztalca się. Taka sytuacja wpływa zatem nie tylko na dzieci, ale również na rodziców, którym problem w zapewnieniu opieki nad dzieckiem może utrudniać utrzymanie się na rynku pracy. Sytuacja ta szczególnie niekorzystnie oddziałuje na kobiety, które są grupą w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Zapewnienie dostępu do opieki nad małym dzieckiem jest jednym z lepszych narzędzi, które może pośrednio wpłynąć na zwiększenie dzietności przy utrzymaniu wysokiej aktywności zawodowej.

W związku z powyższym w ramach działania 3.1.1 *Strategii ZIT* nastąpi wsparcie przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach i innych placówek opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym w zakresie prowadzenia i organizowania dodatkowych zajęć stymulujących ogólny rozwój dziecka

(zarówno wyrównujących szanse edukacyjne, jak i rozwijających kompetencje i umiejętności). Realizowane będą również działania ukierunkowane na wsparcie procesu indywidualizacji pracy z dzieckiem, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ponadto planowane jest wydłużenie czasu pracy przedszkoli w dni powszednie oraz otwarcie placówek w soboty. Wsparcie otrzyma również kadra pedagogiczna (przygotowanie nauczycieli do stosowania nowoczesnych metod nauczania poprzez studia podyplomowe, kursy i szkolenia). W ramach działania możliwe będzie tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego jednak pod warunkiem wykorzystania istniejącej bazy lokalowej placówek oświatowych lub istniejących budynków przedszkolnych. Taki rodzaj wsparcia uzależniony będzie od trendów demograficznych oraz rzeczywistych potrzeb (konieczna analiza potrzeb i trendów demograficznych). Realizacja działania przyczyni się do wzbogacenia oferty opiekuńczo - wychowawczej przedszkoli, wyrównania szans edukacyjnych dzieci o różnym poziomie uzdolnień, z różnych środowisk i o różnym statusie materialnym, wyrównania dysproporcji w dostępie do edukacji przedszkolnej na terenach wiejskich i miejskich. Pośrednio przyczyni się do poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy. Interwencja wpisuje się w założenia Programu Specjalnej Strefy Demograficznej.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji** oraz pośrednio obszarów: **nieefektywne wykorzystanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru** oraz **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Schemat działania 3.1.1

Cel tematyczny	CT 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
Priorytet inwestycyjny	PI 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenie i szkolenia
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	IX Wysoka jakość edukacji
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFS przekazane do ZIT z budżetu RPO WO2014-2020 (3 600 000 euro) – wkład własny beneficjentów (635 294 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.

Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia dodatkowe zwiększające szanse dzieci w ramach edukacji przedszkolnej; – indywidualizacja pracy z dzieckiem; – tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego przy wykorzystaniu czy adaptacji istniejących budynków; – dostosowanie i doposażenie istniejącej infrastruktury wychowania przedszkolnego.
Główne grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> – dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice i opiekunowie dzieci w wieku przedszkolnym, w tym z grup defaworyzowanych; – przedszkola, oddziały przedszkolne, inne formy wychowania przedszkolnego; – nauczyciele wychowania przedszkolnego.
Główne typy beneficjentów	<ul style="list-style-type: none"> – podmioty działające w obszarze wychowania przedszkolnego
Wskaźniki	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (os.); – liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie (szt.); – liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (os.); – liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (os.); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (szt.); – liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (os.).
Zasady wyboru projektów	<p>W ramach działania przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zarówno przyjęte procedury wyboru projektów, jak i kryteria oceny będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz będą spełniać ogólne zasady określone w art. 7 i 8 Rozporządzenia ogólnego. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnienie zasad horyzontalnych oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 10i.</p> <p>Działania podejmowane w zakresie wychowania przedszkolnego będą zgodne z wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczącymi realizacji CT 10. Ponadto zakłada się zagwarantowanie trwałości nowopowstałych miejsc wychowania przedszkolnego przez wprowadzenie odpowiednich kryteriów wyboru projektów.</p>

POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:

Wdrożenie jakiegokolwiek rozwiązania edukacyjnego na danym etapie kształcenia musi uwzględniać nie tylko wynik końcowy ucznia na tym etapie, ale przede wszystkim odpowiednie jego przygotowanie do efektywnego kształcenia na następnym etapie edukacyjnym. Należy przyjąć założenie, iż edukacja to system działań od przedszkola po szkolnictwo zawodowe, które w efekcie końcowym zmierzają do przygotowania uczniów do poruszania się na rynku pracy i efektywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Biorąc powyższe pod uwagę planowane jest kompleksowe wsparcie i modernizacja systemu edukacji w Aglomeracji Opolskiej – zarówno w odniesieniu do edukacji przedszkolnej, jak i ogólnej (na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych) oraz zawodowej. Objęcie interwencją różnych szczebli edukacji umożliwi wprowadzenie realnych zmian i uzyskanie długofalowych efektów o charakterze systemowym. Wsparcie w ramach działania 3.1.1 będzie komplementarne do zadań realizowanych w ramach działania 3.1.2 (Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej) oraz 3.1.3 (Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej) *Strategii ZIT*.

Interwencja w ramach działania powiązana będzie również z działaniami realizowanymi w ramach PI 3a. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej, zapewnienie nowych miejsc pracy, tworzenie dogodnych warunków do inwestowania mają wprost przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej oraz zwiększenia jej atrakcyjności osiedleńczej. Zapewnienie wysokiej jakości opieki nad dziećmi najmłodszymi przyczyni się do zwiększenia możliwości zatrudnienia opiekunów i godzenia opieki nad dziećmi z pracą zawodową.

Źródło: opracowanie własne

Działanie 3.1.2 Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej (PI 10i)**Opis działania**

Edukacja odgrywa ogromną rolę na każdym etapie życia człowieka. Jest niezmiernie istotne, by oferta edukacyjna była dopasowana do zmieniających się potrzeb i wymogów rynku pracy oraz do postępu cywilizacyjnego. Odpowiednie wsparcie od najwcześniejszych lat nauki szkolnej jest warunkiem powodzenia w dorosłym życiu. Ma również ogromne znaczenie w wyrównywaniu szans osób pochodzących z tzw. grup defaworyzowanych.

Realizacja działania 3.1.2 zakłada doskonalenie procesu dydaktycznego oraz kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie Aglomeracji Opolskiej. Działania dotyczące kształcenia ogólnego skierowane będą zarówno do uczniów, jak i kadry pedagogicznej. W przypadku wsparcia kadry pedagogicznej interwencja obejmie również nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych. Realizacja działania 3.1.2 doprowadzi do wdrożenia jakościowej zmiany polegającej na przeorientowaniu szkół z miejsc nastawionych na wykładanie wiedzy na miejsca, w których kształtuje się kompetencje kluczowe uczniów i wzmacnia proces ich kreatywności i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Przedefiniowaniu ulegnie również rola nauczyciela w szkole. Zamiast wykładowcy będzie on trenerem/tutorem wspomagającym uczniów w procesie kształcenia, a nie wyręczającym w pozyskiwaniu wiedzy, tak jak ma to miejsce obecnie. Uczniowie nabędą kompetencje, dzięki którym w przyszłości będą umieli dostosować się do sytuacji na rynku pracy

oraz szybko i efektywnie osiąść niezbędną wiedzę na potrzeby tej adaptacji. Szkoła w pierwszej kolejności będzie nastawiona na zbudowanie kompetencji uczenia się i pozostałych kompetencji kluczowych uczniów, a w dalszej będzie rozliczała z efektów. Wszelkie działania podejmowane w ramach doskonalenia procesu dydaktycznego uwzględniać będą sytuację kulturową Aglomeracji Opolskiej. Opierać się będą na dokonanej przez nauczycieli diagnozie mocnych stron uczniów. Konieczne będzie również objęcie wsparciem samych nauczycieli, których należy przygotować do jakościowej zmiany procesu dydaktycznego poprzez cykl szkoleń, kursów, studiów podyplomowych czy udział w sieciach współpracy i samokształcenia. Interwencja koncentrować się będzie na kształceniu umiejętności interpersonalnych i społecznych, korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych, wykorzystaniu metod eksperymentu naukowego w edukacji i metod zindywidualizowanego podejścia do nauczania. Ponadto praca z uczniem poprzedzona winna być zbudowaniem odpowiedniego kontekstu wdrożeniowego w całym gronie pedagogicznym poprzez zastosowanie symulacji wdrożeniowej. Pozwoli to na zapoznanie całego środowiska szkolnego z programem, procesem wdrożenia i skutkami, z którymi wszyscy będą się spotykać. Wsparcie w ramach działania zakłada również doposażenie szkół w materiały wzmacniające proces zmiany zgodny z wdrażaną metodą. Działanie zakłada, iż uczniowie rozwijać będą kompetencje kluczowe w zakresie efektywnego uczenia się poprzez realizację scenariuszy. Warsztaty efektywnej nauki uwzględniać będą aspekty emocjonalne, społeczne i poznawcze. Rozwiną umiejętność pracy zespołowej, kreatywnego myślenia i twórczego rozwiązywania problemów. W trakcie realizacji zajęć uczniowie poznają siebie i swoje mocne strony, co wpłynie pozytywnie na ich samoocenę oraz wiarę we własne możliwości.

Celem planowanej interwencji będzie przede wszystkim modernizacja procesu kształcenia szkół podstawowych i gimnazjalnych Aglomeracji Opolskiej w kontekście efektywności nauczania nastawionego na kompetencje kluczowe oraz wdrożenie w szkołach Aglomeracji Opolskiej systemu kształtowania kompetencji kluczowych oraz postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy (porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne, inicjatywność i przedsiębiorczość). Istotne jest utrwalenie zainicjowanej zmiany w szkołach Aglomeracji Opolskiej w stopniu umożliwiającym efektywne funkcjonowanie systemu kształtowania kompetencji kluczowych na rynku pracy bez dalszej konieczności finansowania ze środków EFS po zakończeniu realizacji projektów.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji** oraz pośrednio obszarów:

nieefektywne wykorzystanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru oraz dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej.

Schemat działania 3.1.2

Cel tematyczny	CT 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
Priorytet inwestycyjny	PI 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenie i szkolenia
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	9 Wysoka jakość edukacji
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFS przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (8 000 000 euro) – wkład własny beneficjentów (1 411 765 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej
Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój wśród uczniów kompetencji kluczowych (TIK, matematyczno – przyrodnicze, języki obce) oraz umiejętności i postaw niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy (kreatywność, innowacyjność, praca zespołowa); – wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji, w celu podnoszenia jakości nauczania przedmiotów ścisłych; – doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli przy tworzeniu i realizacji procesu dydaktycznego w obszarze kształcenia umiejętności interpersonalnych i społecznych, korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych, wykorzystania metod eksperymentu naukowego w edukacji; – doposażenie, wyposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych w sprzęt TIK;
Główne grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne oraz ich rodzice i opiekunowie, w tym z grup defaworyzowanych; – szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne; – nauczyciele kształcenia ogólnego.
Główne typy beneficjentów	– podmioty działające w obszarze edukacji ogólnej
Wskaźniki	Wskaźniki produktu: <ul style="list-style-type: none"> – liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (os.);

	<ul style="list-style-type: none"> – liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie (os.); – liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie (os.); – liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (szt.); – liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (os); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS (os.); – liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (os.); – liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu (os.); – liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.
Zasady wyboru projektów	<p>W ramach działania przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zarówno przyjęte procedury wyboru projektów, jak i kryteria oceny będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz będą spełniać ogólne zasady określone w art. 7 i 8 Rozporządzenia ogólnego. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnienie zasad horyzontalnych oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 10i.</p>
<p>POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:</p> <p>Wdrożenie jakiegokolwiek rozwiązania edukacyjnego na danym etapie kształcenia musi uwzględniać nie tylko wynik końcowy ucznia na tym etapie, ale przede wszystkim odpowiednie jego przygotowanie do efektywnego kształcenia na następnym etapie edukacyjnym. Należy przyjąć założenie, iż edukacja to system działań od przedszkola po szkolnictwo zawodowe, które w efekcie końcowym zmierzają do przygotowania uczniów do poruszania się na rynku pracy i efektywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Biorąc powyższe pod uwagę planowane jest kompleksowe wsparcie i modernizacja systemu edukacji w Aglomeracji Opolskiej – zarówno w odniesieniu do edukacji przedszkolnej, jak i ogólnej (na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych) oraz zawodowej. Objęcie interwencją różnych szczebli edukacji umożliwi wprowadzenie realnych zmian i uzyskanie długofalowych efektów o charakterze systemowym. Wsparcie w ramach działania 3.1.2 będzie komplementarne do zadań realizowanych w ramach działania 3.1.1 (Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej) oraz 3.1.3 (Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej) <i>Strategii ZIT</i>.</p> <p>Interwencja w ramach działania powiązana będzie również z działaniami realizowanymi w ramach PI 3a. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej, zapewnienie nowych miejsc pracy, tworzenie dogodnych warunków do inwestowania mają wprost przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej oraz zwiększenia jej atrakcyjności osiedleńczej. Potencjalni inwestorzy decydując się na lokalizację inwestycji w AO poszukiwać będą kadr posiadających kompetencje i umiejętności pozwalające na szybkie dostosowanie się do wymagań na danym stanowisku pracy. Działania podejmowane w ramach PI 10i doprowadza do wdrożenia jakościowej zmiany w zakresie przygotowania uczniów do zmieniających się warunków otaczającego świata, gospodarki i rynku pracy.</p>	

Działanie 3.1.3 Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej (10iv)**Opis działania**

W ramach prac nad niniejszą *Strategią ZIT* zdefiniowano główny problem obszaru funkcjonalnego jakim jest niska konkurencyjność Aglomeracji względem innych obszarów. Szczególnie jest to zauważalne w odniesieniu do obszarów sąsiadujących z Aglomeracją Opolską. Jednym z działań zmierzających do zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności osadniczej AO jest przygotowanie terenów inwestycyjnych w AO, które doprowadzić ma do zwiększenia zainteresowania tym obszarem inwestorów, a w konsekwencji powstawania nowych miejsc pracy. By jednak zachęcić przedsiębiorców do inwestowania w AO konieczne jest również zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry na potrzeby regionalnej gospodarki. Pomimo tego, iż na tle województwa opolskiego i kraju sytuacja na rynku pracy w AO jest korzystna, od 2007 roku obserwuje się wzrost udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy są absolwenci. Mimo tego, jak wskazują badania przeprowadzone w trakcie prac nad *Programem rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*,⁴¹ pracodawcy nadal mają problem ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Jak wskazują sami pracodawcy głównym problemem jest niedostosowanie regionalnego systemu kształcenia do potrzeb przedsiębiorstw. Skutkuje to dostrzegalnym deficytem liczby osób posiadających zarówno odpowiednio wyprofilowane wykształcenie oraz wystarczające doświadczenie umożliwiające podjęcie pracy. Przedsiębiorcy podkreślają również zjawisko migracji zagranicznych stanowiących element utrudniający znalezienie pożądanej kadry pracowniczej co wiąże się bezpośrednio z drenażem siły roboczej.⁴² Równocześnie sami uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (w tym samym badaniu) przyznają, iż nie czują się odpowiednio przygotowani do podjęcia pracy zawodowej. Ich zadaniem szkoły zbyt mały nacisk kładą na praktyczną naukę zawodu w środowisku pracy. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań pozwalających na dostosowanie edukacji do potrzeb regionu z uwzględnieniem specyfiki rynku pracy oraz regionalnych specjalizacji. W tym celu, w ramach działania 3.1.3, planuje się organizację staży zawodowych u pracodawców i przedsiębiorców oraz dodatkowych zajęć specjalistycznych dla uczniów szkół zawodowych z terenu Aglomeracji Opolskiej. Ponadto planowane jest podejmowanie działań mających na celu większe zaangażowanie pracodawców i partnerów z otoczenia szkół w proces kształcenia zawodowego. W tym celu planowane jest powołanie forum współpracy np. w postaci klastra edukacji zawodowej, zrzeszającego szkoły zawodowe i ich organy prowadzące, powiatowe urzędy pracy, przedstawicieli organizacji/stowarzyszeń/izb pracodawców oraz samych przedsiębiorców zainteresowanych

⁴¹ *Program rozwoju gospodarczego Aglomeracji Opolskiej do 2020 roku*, projekt, Opole 2015r.

⁴² *Ibidem*

partycypowaniem w kształtowaniu efektów szkolnictwa zawodowego. Forum będzie angażowane w opiniowanie kierunków kształcenia zawodowego w całej Aglomeracji Opolskiej, w opiniowanie programów nauczania, we wspólne opracowanie programów praktyk i staży zawodowych, monitorowanie losów zawodowych absolwentów szkół zawodowych.

Niezwykle istotnym elementem systemu edukacji zawodowej są nauczyciele kształcenia zawodowego. Dlatego też w ramach realizowanych projektów planuje się również wsparcie tej grupy w postaci staży i praktyk u przedsiębiorców. Z jednej strony zapewni to nauczycielom dostęp do technologii stosowanych na lokalnym rynku pracy, z drugiej zaś doprowadzić może do bezpośredniej współpracy przedsiębiorców z nauczycielami. Skutkować to będzie przygotowaniem absolwenta „uszytego na miarę” potrzeb konkretnego pracodawcy.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji** oraz pośrednio obszarów: **nieefektywne wykorzystanie istniejących zasobów gospodarki AO na rzecz intensyfikacji rozwoju gospodarczego obszaru** oraz **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Schemat działania 3.1.3

Cel tematyczny	CT 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
Priorytet inwestycyjny	PI 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	9 Wysoka jakość edukacji
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFS przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (3 900 000 euro) – wkład własny beneficjentów (688 235 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Cały obszar Aglomeracji Opolskiej

Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe o charakterze strategicznym i praktycznym z ich otoczeniem społeczno – gospodarczym, zwłaszcza z pracodawcami oraz uczelniami wyższymi, instytucjami rynku pracy; – kształcenie praktyczne uczniów i nauczycieli, w tym we współpracy z pracodawcami; – doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli zawodu, w tym we współpracy z uczelniami i rynkiem pracy.
Główne grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego, w tym z grup defaworyzowanych; – szkoły i placówki oświatowe; – pracodawcy; – partnerzy społeczno – gospodarczy; – młodociani pracownicy; – nauczyciele kształcenia zawodowego; – opiekunowie praktyk zawodowych i instruktorzy praktycznej nauki zawodu.
Główne typy beneficjentów	<ul style="list-style-type: none"> – podmioty działające w obszarze edukacji zawodowej
Wskaźniki	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie (os.); – liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy (os.); – liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (os.); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki (os.); – liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu (os.).
Zasady wyboru projektów	<p>W ramach działania przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zarówno przyjęte procedury wyboru projektów, jak i kryteria oceny będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz będą spełniać ogólne zasady określone w art. 7 i 8 Rozporządzenia ogólnego. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnienie zasad horyzontalnych oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 10iv.</p>

POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:

Wdrożenie jakiegokolwiek rozwiązania edukacyjnego na danym etapie kształcenia musi uwzględniać nie tylko wynik końcowy ucznia na tym etapie, ale przede wszystkim odpowiednie jego przygotowanie do efektywnego kształcenia na następnym etapie edukacyjnym. Należy przyjąć założenie, iż edukacja to system działań od przedszkola po szkolnictwo zawodowe, które w efekcie końcowym zmierzają do przygotowania uczniów do poruszania się na rynku pracy i efektywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Biorąc powyższe pod uwagę planowane jest kompleksowe wsparcie i modernizacja systemu edukacji w Aglomeracji Opolskiej – zarówno w odniesieniu do edukacji przedszkolnej, jak i ogólnej (na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych) oraz zawodowej. Objęcie interwencją różnych szczebli edukacji umożliwi wprowadzenie realnych zmian i uzyskanie długofalowych efektów o charakterze systemowym. Wsparcie w ramach działania 3.1.2 będzie komplementarne do zadań realizowanych w ramach działania 3.1.1 (Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej) oraz 3.1.3 (Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej) *Strategii ZIT*.

Interwencja w ramach działania powiązana będzie również z działaniami realizowanymi w ramach PI 3a. Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej, zapewnienie nowych miejsc pracy, tworzenie dogodnych warunków do inwestowania mają wprost przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Aglomeracji Opolskiej oraz zwiększenia jej atrakcyjności osiedleńczej. Potencjalni inwestorzy decydując się na lokalizację inwestycji w AO poszukiwać będą kadr posiadających kompetencje i umiejętności pozwalające na szybkie dostosowanie się do wymagań na danym stanowisku pracy. Działania podejmowane w ramach PI 10i doprowadza do wdrożenia jakościowej zmiany w zakresie przygotowania uczniów do zmieniających się warunków otaczającego świata, gospodarki i rynku pracy.

Źródło: opracowanie własne

PRIORYTET 4**Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej****Uzasadnienie Priorytetu**

Agglomeracja Opolska wyróżnia się bogatym dziedzictwem kulturowym, zarówno w postaci materialnej jak i niematerialnej. Tereny Aglomeracji, ze względu na uwarunkowania historyczne, charakteryzują się wielokulturowym dziedzictwem. Wpływ na obecne cechy kulturowe obszaru miało zróżnicowanie etniczne ludności. W przeszłości tereny te należały m.in. do Piastów, Habsburgów, Prusaków, Niemców. Po II wojnie światowej powróciły w granice Polski. Dodatkowo wpływ na wielokulturowość obszaru AO miały powojenne przesiedlenia ludności z ziem wschodnich. W efekcie, dziś w Aglomeracji Opolskiej przeplatają się kultury polska, śląską, czeska a także niemiecka. Ta wielokulturowość postrzegana jest jako jeden z największych atutów całego regionu. Dodatkowo sprzyjała ona powstaniu niepowtarzalnego zbioru cennych obiektów dziedzictwa kulturowego.

Na terenie Aglomeracji Opolskiej wyróżniają się charakterystyczne rodzaje zabytków nieruchomych, spośród których część występuje w takim nagromadzeniu tylko w nielicznych rejonach Polski. Są to w szczególności: zespoły pałacowo-parkowe, często z zabudowaniami folwarcznymi, historyczne układy przestrzenne, urbanistyczne i ruralistyczne, zabytkowa zieleń komponowana, zabytki sakralne, zabytki budownictwa obronnego, zabytki techniki, zabytkowe budynki użyteczności

publicznej.⁴³ Ponadto w AO występują liczne zabytki ruchome. Zaliczyć do nich możemy m.in. dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego, zabytkowe wyposażenie obiektów sakralnych, zamków, ratuszów, jak i niekubaturowe kapliczki, malowidła ściennie, krzyże przydrożne i pokutne.

Ponadto na terenie AO działają instytucje kultury zapewniające mieszkańcom i przyjeźdźcom bogatą ofertę. Największe instytucje kultury zlokalizowane są w Opolu. Wiele z nich ma rangę ponadregionalną i może poszczycić się dorobkiem docenianym na arenie ogólnopolskiej (Narodowe Centrum Polskiej Piosenki, Opolski Teatr Lalki i Aktora, Teatr im. Jana Kochanowskiego). Niezaprzeczalnym atutem Aglomeracji i jej produktem markowym, rozpoznawalnym w całym kraju, jest Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu. W połączeniu z bogatymi zasobami naturalnymi Aglomeracji, jej lasami, jeziorami, parkami krajobrazowymi i rzekami sprzyjającymi odpoczynkowi i rekreacji, decyduje to o atrakcyjności Aglomeracji jako miejsca wypoczynku i destynacji turystycznej.

Obiekty dziedzictwa kulturowego oraz instytucje kultury wymagają jednak remontów i adaptacji do wymogów współczesnych odbiorców. Stan techniczny wielu z nich, w tym cennych zabytków, jest zły. Wiele atrakcyjnych i istotnych obiektów, wymaga przebudowy, modernizacji, renowacji lub rewaloryzacji. Zabiegi te wymagają dużych nakładów finansowych, pozostających poza możliwościami jednostek samorządu terytorialnego. Szczególnie zagrożonymi są dziś te zabytki, które utraciły swoją pierwotną funkcję i pozostają nieużytkowane. W najtrudniejszej sytuacji są te wykonane z nietrwałych materiałów, czyli przede wszystkim obiekty drewnianej architektury sakralnej.

W ramach Priorytetu 4 *Strategii ZIT* realizowane będą działania zmierzające do budowy ponadregionalnej rangi Aglomeracji Opolskiej na bazie posiadanych zasobów. Nieefektywne gospodarowanie zasobami kultury, szczególnie w celu ich turystycznego wykorzystania, niedostateczna promocja dziedzictwa kulturowego (w tym niewystarczająco rozbudowana oferta turystyczna) sprawia, iż potencjał dziedzictwa AO nie jest w pełni wykorzystany. Skutkuje to niską rozpoznawalnością oraz niedostateczną atrakcyjnością osiedleńczą AO. Działania zaplanowane do realizacji w ramach *Strategii ZIT* mają przyczynić się do zmniejszenia negatywnych skutków zaobserwowanych zjawisk.

Cel Priorytetu:

4.1	<i>Budowa ponadregionalnej rangi Aglomeracji Opolskiej</i>
------------	---

Działanie 4.1.1 Renowacja i promocja unikalnych zasobów i bogactwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej (PI 6c)

⁴³ Szczegółowa diagnoza zasobów dziedzictwa kulturowego AO znajduje się w dokumencie pn. *Studium koncepcyjne dziedzictwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej*, Opole 2014r.

Opis działania

Dziedzictwo kulturowe Aglomeracji Opolskiej jest jej niezaprzeczalnym atutem. Jego ochrona jest warunkiem niezbędnym utrzymania i rozwoju tożsamości kulturowej mieszkańców AO. Ponadto działania dotyczące renowacji, konserwacji i zachowania obiektów dziedzictwa kulturowego są warunkiem niezbędnym rozwoju turystyki w AO. Znajdujące się na terenie AO zabytki mogą być niezwykle interesujące dla turystów spoza AO i stać się celem wycieczek indywidualnych lub zorganizowanych form turystyki. Na ich bazie mogą zostać opracowane pakiety pobytowe obejmujące największe atrakcje Aglomeracji. Często jednak stan obiektów dziedzictwa kulturowego jest zły i wymagają one renowacji. Działania w tym zakresie powinny być podejmowane kompleksowo. Główne kierunki działań w obszarze ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego w AO wskazano w *Studium koncepcyjnym dziedzictwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej*.⁴⁴ W ramach ZIT realizowane będą zadania mające na celu podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych i historycznych w AO. Obejmą one również poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego. W ramach działania 4.1.1 nie będą finansowane projekty dotyczące organizacji imprez o charakterze kulturalnym, takich jak wystawy, festiwale. Wsparcie nie będzie także kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. Możliwe będą inwestycje infrastrukturalne mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych. Przewiduje się dofinansowanie działań na rzecz wsparcia infrastruktury małej skali. Warunkiem uzyskania wsparcia będzie zgodność z założeniami *Studium koncepcyjnego dziedzictwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej*.

Realizacja działania bezpośrednio wpłynie na poprawę w ramach zdefiniowanego obszaru problemowego: **dysproporcje w zakresie rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w Aglomeracji Opolskiej**.

Schemat działania 4.1.1

Cel tematyczny	CT 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
Priorytet inwestycyjny	PI 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Oś Priorytetowa RPO WO 2014-2020	5 Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego
Źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – środki EFRR przekazane do ZIT z budżetu RPO WO 2014-2020 (2 000 000 euro) – wkład własny beneficjentów (352 941 euro)
Maksymalny poziom dofinansowania	85% wydatków kwalifikowanych w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną. Maksymalny poziom dofinansowania dla projektów

⁴⁴ *Studium koncepcyjne dziedzictwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej*, Opole 2014r.

	objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.
Typ wiązki projektów realizujących działanie	TYP 2 wiązka projektów punktowych rozproszonych
Wstępny zasięg terytorialny (gminy)	Opole, Krapkowice, Gogolin, Lewin Brzeski, Prószków, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Izbicko, Komprachcice, Murów, Popielów, Strzeleczyki, Tułowice, Turawa, Walce
Dopuszczalny typ projektów wchodzących w skład wiązki	<ul style="list-style-type: none"> – przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla obiektów kultury, służące podwyższeniu standardu technicznego, w tym dostosowaniu do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych; – odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych; – budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, jedynie jako element uzupełniający projektu; – przebudowa lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia; – działania edukacyjne, informacyjne jako integralny element projektu.
Główne grupy docelowe	Działania skierowane będą do mieszkańców i turystów województwa opolskiego.
Główne typy beneficjentów	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego; – instytucje kultury; – kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.
Wskaźniki	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem (szt.); – liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem (szt.); – wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok); <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców.
Zasady wyboru projektów	Przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez Związek ZIT z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR na poziomie regionalnym,

	spełnienie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 6c.
POWIĄZANIE Z INTERWENCJĄ W RAMACH INNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII ZIT/ KOMPLEMENTARNOŚĆ:	
<p>Działania dotyczące renowacji i promocji unikalnych zasobów i bogactwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej przyczynić się mają między innymi do wypracowania wspólnej i rozpoznawalnej marki Aglomeracji Opolskiej oraz kreowania obszaru jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania i pracy. Interwencja w tym obszarze będzie uzupełnieniem wszystkich działań podejmowanych w ramach Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej, które w efekcie przyczynić się mają do osiągnięcia celu głównego Strategii, którym jest zwiększenie konkurencyjności AO względem innych obszarów.</p>	

Źródło: opracowanie własne

9. Matryca logiczna strategii inwestycyjnej *Strategii ZIT* oraz korespondujących osi RPO WO 2014-2020

Priorytet ZIT	Cel ZIT	Działania/ Poddziałania ZIT	Oś priorytetowa/ działanie/ poddziałania RPO	Cel tematyczny UE	Priorytet inwestycyjny UE	Wsparcie UE [EUR]	Środki własne [EUR]	Wsparcie UE w podziale na fundusze		
								EFS	EFRR	
1. Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Aglomeracji Opolskiej	Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy	Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	Oś (II) Konkurencyjna gospodarka	3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	8 000 000	1 411 765		8 000 000	
2. Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zastosowanie OZE w sektorze publicznym	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE w sektorze publicznym	Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej	Oś (III) Gospodarka niskoemisyjna	4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym	6 000 000	1 058 824		6 000 000	
		Poprawa jakości powietrza			Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności w Aglomeracji Opolskiej	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	33 900 000	5 982 353		33 900 000
		Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego					7 000 000	1 235 294		7 000 000
3. Wysoka jakość edukacji	Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	Oś (IX) Wysoka jakość edukacji	10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	2 600 000	458 823	2 600 000		
		Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej				8 000 000	1 411 765	8 000 000		
		Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej			10iv lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	3 900 000	688 235	3 900 000		
4. Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej	Budowa ponadregionalnej rangi Aglomeracji Opolskiej	Renowacja i promocja unikalnych zasobów i bogactwa kulturowego Aglomeracji Opolskiej	Oś (V) Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego	6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	2 000 000	352 941		2 000 000	

Źródło: opracowanie własne

10. Zasady i tryb wyboru projektów przewidzianych do realizacji w ramach ZIT Aglomeracji Opolskiej

Zgodnie z zapisami RPO WO 2014-2020 w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, przewidziano tryb konkursowy wyboru projektów. Proces naboru projektów, ich oceny i wyboru projektów do dofinansowania zostanie uregulowany w Instrukcji Wykonawczej Związku ZIT, która podlegać będzie akceptacji IZ RPO WO 2014-2020. Czynności zmierzające do wyboru projektów rekomendowanych do wsparcia realizowane będą przez Związek ZIT za pośrednictwem Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w sposób zapewniający przejrzystość, rzetelność, bezstronność dokonywanej oceny oraz równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów do dofinansowania.

Planowana jest organizacja konkursów zamkniętych. Oznacza to, iż w dokumentacji konkursowej przedstawiony zostanie z góry jeden lub kilka terminów naboru wniosków. Biuro Stowarzyszenia ogłosi konkurs określając daty otwarcia oraz czas trwania naboru wniosków, tj. okres w którym będą przyjmowane wnioski Beneficjentów.

Informacja o naborze zamieszczana będzie na stronie internetowej Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska oraz w prasie o zasięgu regionalnym. Biuro Stowarzyszenia przeprowadza konkurs na podstawie regulaminu. Do czasu rozstrzygnięcia konkursu regulamin ten nie może zostać zmieniony w sposób skutkujący nierównym traktowaniem wnioskodawców. Regulamin, jego zmiany, wraz z uzasadnieniem oraz terminem zmian, jest publikowany na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Ocena i wybór projektów do dofinansowania będzie dokonywana na podstawie kryteriów wyboru projektów, zatwierdzonych przez KM RPO WO 2014-2020.

Oceny wniosków na podstawie właściwych kryteriów wyboru, dokonywać będzie Komisja Oceny Projektów (KOP), powołana przez Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. W skład Komisji wejdą pracownicy Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska (jako instytucji organizującej konkurs), eksperci zewnętrzni oraz przedstawiciel IZ RPO WO 2014-2020 (w charakterze obserwatora). KOP pracować będzie w oparciu o regulamin opracowany przez Związek ZIT.

Konkurs będzie przebiegać w dwóch etapach:

- **etap pierwszy: ocena formalna (obligatoryjna)** – dokonywana w oparciu o kryteria formalne uniwersalne (tj. zgodności formalnej w zakresie poprawności złożonej dokumentacji projektowej);
- **etap drugi: ocena merytoryczna (obligatoryjna):**
  1. ocena merytoryczna I stopnia – dotyczy analizy wniosku pod względem: wykonalności i trwałości projektu, realności zakładanych wskaźników, zgodności z zasadami udzielania pomocy publicznej,
  2. ocena merytoryczna II stopnia – polega na nadaniu przez KOP określonej ilości punktów w oparciu o listę sprawdzającą do oceny wniosku pod kątem szczegółowych kryteriów merytorycznych II stopnia.

Projekty rekomendowane przez KOP do ujęcia na liście projektów rekomendowanych do dofinansowania poddawane będą również ocenie przez Zespół ds. ochrony środowiska RPO WO 2014-2020, który dokona analizy wpływu wywieranego przez przedsięwzięcia na środowisko.

Dodatkowo przyjmuje się możliwość przeprowadzenia oceny strategicznej (nieobligatoryjnej). W sytuacji kiedy w danym naborze łączna wartość wnioskowanego dofinansowania projektów, które otrzymały minimum 50 % liczby punktów przekracza alokację na dany nabór, Zarząd Związku ZIT może podjąć decyzję o dokonaniu dodatkowej oceny opartej o kryteria strategiczne. Ocena strategiczna dokonywana jest przez Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. Poszczególni Członkowie Zarządu dokonują oceny strategicznej przyznając punkty w ramach danego kryterium strategicznego.

Proces wyboru projektów składać się będzie z następujących etapów:

- ogłoszenie konkursu i nabór wniosków w ramach danego działania/poddziałania RPO WO 2014-2020 - Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska,
- ocena formalna - Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska,
- ocena merytoryczna I i II stopnia – Komisja Oceny Projektów,
- opiniowanie projektów przez Zespół ds. ochrony środowiska,
- ocena strategiczna (nieobligatoryjna) – Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska,
- zatwierdzenie listy projektów rekomendowanych do wsparcia - Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska,
- przekazanie listy projektów rekomendowanych do wsparcia IZRPO WO 2014-2020 – Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

11. Projekty komplementarne do zadań realizowanych w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne nie będą jedyną formą finansowania przedsięwzięć prorozwojowych w perspektywie 2014-2020. Dla osiągnięcia celu głównego *Strategii ZIT* konieczna będzie również realizacja zadań finansowanych z innych dostępnych źródeł zewnętrznych oraz w ramach środków własnych gmin tworzących Aglomerację Opolską. Przedsięwzięcia takie stanowią **projekty komplementarne** do *Strategii ZIT* i przedstawiono je w niniejszym rozdziale.

Z uwagi na charakter i znaczenie projektów komplementarnych dokonano ich podziału na:

- **Projekty komplementarne o znaczeniu strategicznym** dla całego obszaru funkcjonalnego, wpisujące się w założenia *Strategii ZIT* oraz w istotny sposób przyczyniające się do realizacji jej celów (uwzględnione w kontrakcie terytorialnym i lub innych dokumentach programowych o zagwarantowanym wsparciu finansowym). Są to projekty realizowane zarówno przez gminy Aglomeracji Opolskiej, jak i podmioty zewnętrzne. Lista tych przedsięwzięć została uzgodniona z IZ RPO WO 2014 – 2020 oraz wynegocjowana za pośrednictwem IZ RPO WO 2014 – 2020 z właściwą IZ krajowego PO w ramach negocjacji kontraktu terytorialnego. Projekty te mogą zyskać preferencje w procesie ich wyboru do realizacji poprzez:
  - ✓ wprowadzenie priorytetowego traktowania projektów komplementarnych w programach operacyjnych wynegocjowanych w kontrakcie terytorialnym;
  - ✓ umieszczenie preferencji w kryteriach wyboru projektów w ramach danego programu operacyjnego dla projektów komplementarnych wynikających ze *Strategii ZIT*.⁴⁵
- **Pozostałe projekty komplementarne** przyczyniające się do osiągnięcia celów założonych w *Strategii ZIT*. Ich realizacja uwarunkowana będzie w znacznym stopniu pozyskaniem zewnętrznych źródeł finansowania;
- **Projekty o znaczeniu gminnym wspierające priorytety *Strategii ZIT*** pośrednio przyczyniające się do osiągnięcia celów założonych w *Strategii ZIT*. Zadania te są szczególnie istotne dla społeczności lokalnych.

---

⁴⁵ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, Warszawa, lipiec 2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

PROJEKTY KOMPLEMENTARNE O ZNACZENIU STRATEGICZNYM

Tabela 10 Projekty komplementarne o znaczeniu strategicznym

1.	Nazwa projektu	Beneficjent	Zakres projektu	CT	Źródło finansowania	Kwota dofinansowania
2.	Centrum badań i rozwoju technologii Politechniki Opolskiej – Instytut Technologiczny Rzemiosła (CEBART)	Politechnika Opolska	<ul style="list-style-type: none"> Powstanie centrum badawczo – rozwojowego (7 laboratoriów) Zakup wyposażenia i sprzętu laboratoryjnego dla nowoczesnych rozwiązań technologicznych i produktowych w obszarze smart specialisation Wsparcie technologii budownictwa niskoemisyjnego, innowacyjnych technologii diagnostycznych w zakresie wysokich napięć 	CT 1	RPO WO 2014-2020	6,4 mln euro
3.	Rewitalizacja Królewskiej Akademii Nauk w Prószkowie – międzynarodowego centrum badań na rzecz rolnictwa i przemysłu rolno - spożywczego	Uniwersytet Opolski Partnerzy: Powiat Opolski Gmina Prószków	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie i wyposażenie laboratoriów badawczych Wsparcie ekoinnowacji Wzmocnienie kompetencji kadr B+R oraz przedsiębiorstw, w tym komercjalizacja wyników prac B+R 	CT 1	RPO WO 2014-2020	8,5 mln euro
4.	Zintegrowane Centrum Technologii Materiałów Budowlanych i Gospodarki Odpadami, poligon szkoleniowo – wdrożeniowy instalacji półtechnicznych Opolskiego Centrum Transferu Innowacji ICiMB	Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych Oddział IPMB w Opolu	<ul style="list-style-type: none"> Zakup sprzętu i aparatury badawczej prowadzący do utworzenia agendy badawczej w zakresie badań monitoringu środowiska, inżynierii materiałowej, gospodarki odpadami, odnawialnych źródeł energii Utworzenie stanowisk pilotażowych oraz półtechnicznych celem przeprowadzenia walidacji technologii i/lub produktu po skali laboratoryjnej 	CT 1	RPO WO 2014-2020	2,1 mln euro
5.	Rewitalizacja zbiornika retencyjnego Turawa wraz ze zbiornikiem wstępnym w Jedlicach na rzece Małej Panwi	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie nieczynnego zbiornika wstępnego w Jedlicach Poprawa stanu wód zbiornika Turawa, w szczególności poprzez unieszkodliwienie osadów dennych zbiornika, w tym przetestowanie i wybór metody 	CT 6	PO IŚ 2014-2020	25,5 mln euro

6.	Zielony szmaragd. Ochrona bioróżnorodności województwa opolskiego	Samorząd Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja kompleksowych programów mających na celu ochronę bioróżnorodności oraz promowanie dziedzictwa i walorów naturalnych województwa opolskiego Inwestycje infrastrukturalne, w tym w zieloną infrastrukturę – właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych Działania edukacyjne oraz informacyjno – promocyjne – realizacja programów edukacji ekologicznej 	CT 6	RPO WO 2014-2020	10,0 mln euro
7.	Ochrona, promocja i rozwój zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych obszaru Stobrawskiej strefy	Powiat namysłowski Partnerzy (w zakresie gmin AO): Gmina Murów, Gmina Łubniany, Gmina Popielów, Gmina Dobrzeń Wielki	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona, promocja i rozwój endogenicznych zasobów kulturowo – przyrodniczo – historycznych zlokalizowanych na obszarze Stobrawskiej Strefy 	CT 6	RPO WO 2014-2020	8,4 mln euro
8.	Wielokulturowy Śląsk – miejsce emocji historycznych	Województwo Opolskie Partnerzy: m.in. Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu, Filharmonia Opolska im. J. Elsnera w Opolu, Muzeum Wsi Opolskiej, Muzeum Śląska Opolskiego, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu – Łambinowicach, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, PIN Instytut Śląski	<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla istniejących obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego Konserwacje i digitalizacja zbiorów Dostosowanie infrastruktury do właściwego przechowywania i zabezpieczania zbiorów Budowa infrastruktury towarzyszącej Działania edukacyjno – informacyjno - promocyjne 	CT 6	PO IŚ 2014-2020	21,2 mln euro
9.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Powiatowe urzędy pracy	<ul style="list-style-type: none"> Szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, grant na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy dla bezrobotnego rodzica powracającego na rynek pracy lub bezrobotnego sprawującego opiekę nad osobą zależną, 	CT 8	RPO WO 2014-2020	45,1 mln euro

			świadczenie aktywizacyjne za zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy w przypadku rodzica powracającego na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka lub bezrobotnego sprawującego opiekę nad osobą zależną, dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia.			
10.	Wspieramy najlepszych	Samorząd Województwa Opolskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Wypłata stypendiów • Wsparcie dla uczniów szczególnie uzdolnionych m.in. w zakresie nauk matematyczno - techniczno – przyrodniczych będących w trudnej sytuacji materialnej • Projekt skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych 	CT 10	RPO WO 2014-2020	1,6 mln euro
11.	Wsparcie kształcenia zawodowego	13 organów prowadzących szkoły kształcenia zawodowego		CT 10	RPO WO 2014-2020	7,8 mln euro
12.	Wsparcie kształcenia zawodowego w kluczowych dla regionu branżach	Województwo Opolskie Partnerzy: Starostwa powiatowe (m.in. w Brzegu, Krapkowicach, Strzelcach Opolskich oraz Miasto Opole)	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt ułatwi koordynację oferty szkolnictwa zawodowego, lepiej dostosowując ją do potrzeb gospodarki regionu • Wsparcie koncentrować się będzie na branżach kluczowych dla rozwoju regionu • Wsparcie infrastruktury szkolnictwa zawodowego pozwoli na stworzenie w szkołach zawodowych warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej w obszarach zidentyfikowanych jako specjalizacje regionalne województwa opolskiego zgodnie z RSI WO 2020 	CT 10	RPO WO 2014-2020	6,9 mln euro
13.	Uniwersytet Opolski – kuźnia pracowników regionu opolskiego. Uniwersytet dla Opolszczyzny jutra	Uniwersytet Opolski	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenia kształcenia na poziomie wyższym odpowiadającego potrzebom gospodarki i rynku pracy (staże, praktyki) • Stypendia doktoranckie • Studia w języku obcym, krajowe i zagraniczne staże i praktyki, stypendia na wyjazdy do wiodących 	CT 10	PO WER 2014-2020	15,0 mln euro

			<p>ośrodków badawczych dla nauczycieli akademickich i doktorantów</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uczestniczenie w rozwijaniu systemu kadry medycznej w regionie (organizacja studiów) 			
14.	Rozwój oferty kształcenia zgodny z potrzebami gospodarki i rynku pracy oraz wspieranie mobilności międzynarodowej na uczelni	Politechnika Opolska	<p>Działania mające na celu dopasowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy i gospodarki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Staże i praktyki • Realizacja programów i procesu kształcenia w ścisłej współpracy z pracodawcami • Zamawianie kształcenia na wniosek ministra ds. szkolnictwa wyższego lub zgłaszanych przez pracodawców • Wspieranie studentów w aktywnym wejściu na rynek pracy • Rozwój programów studiów doktoranckich, kluczowych dla gospodarki regionu <p>Wspieranie możliwości studiowania przez cudzoziemców.</p>	CT 10	PO WER 2014-2020	3,9 mln euro
15.	Szkoła jutra	Województwo Opolskie	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie propozycji programów kształcenia i doskonalenia nauczycieli, przygotowujących nauczycieli i przyszłych nauczycieli do pracy w szkole w zakresie rozwijania u uczniów, w ramach poszczególnych kompetencji kluczowych, umiejętności miękkich • Opracowanie materiałów dydaktycznych 	CT 10	PO WER 2014-2020	0,82 mln euro
16.	Studia dualne – łączenie nauki z praktyką	Uniwersytet Opolski Partnerzy: Politechnika Opolska	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie 22 kierunków/ specjalności przygotowanych w dualnym trybie kształcenia • Uruchomienie dwóch pełnych cykli kształcenia I stopnia 	CT 10	PO WER 2014-2020	7,0 mln euro
17.	Czysta komunikacja publiczna – zwiększenie mobilności mieszkańców Aglomeracji Opolskiej (zakup taboru autobusowego na potrzeby komunikacji zbiorowej Opola i Aglomeracji Opolskiej)	Miasto Opole	<ul style="list-style-type: none"> • Zakup 37 sztuk nowoczesnych autobusów hybrydowych • Zakup 15 mniejszych autobusów 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	14,1 mln euro

18.	Przebudowa i nadbudowa budynku przy ul. Struga 16 w Opolu na potrzeby administracyjne Urzędu Miasta Opola	Miasto Opole	<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowa termomodernizacja budynku • Zastosowanie wentylacji nawiewno – wywiewnej z odzyskiem ciepła • Odzyskanie energii cieplnej z powietrza usuwanego z central wentylacyjnych • Pozyskiwanie energii cieplnej z kolektorów słonecznych do przygotowania CWU • Pozyskanie energii słonecznej do produkcji energii elektrycznej z kolektorów fotowoltaicznych 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	12,8 mln euro
19.	Modernizacja Kotłowni Pomocniczej polegająca na budowie dwóch nowych kotłów olejowych o wydajności 2x25 t/h	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole	<p>Budowa w formule „pod klucz” dwóch, nowych zasilanych lekkim olejem opałowym kotłów o wydajności 25- t/h pary każdy, umiejscowionych w obiekcie Kotłownia Pomocnicza. W zakres projektu wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie dokumentacji projektowej • uzyskanie wszelkich wymaganych zezwoleń • wykonanie robót ziemnych • dostawa, montaż i uruchomienie kotłów, rozruch • przekazanie kotłów do eksploatacji. 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	
20.	Likwidacja niskiej emisji w budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w mieście Opolu	Energetyka Ciepła Opolszczyzny SA	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja węglowych źródeł ciepła w ok. 200 budynkach w rejonie Śródmieścia • Każdy podłączony budynek wymaga zabudowy węzła cieplnego i instalacji wewnętrznej oraz wybudowania w technologii rur preizolowanych przyłącza do sieci ciepłowniczej 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	12,8 mln euro
21.	Dostawa ciepła z Elektrowni Opole do kompleksu szklarniowego w miejscowości Świerkle	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole	<ul style="list-style-type: none"> • Wybudowanie stacji ciepłowniczej zasilanej parą grzewczą z upustów turbin wraz z niezbędnymi układami pomocniczymi, wybudowanie pompowni wody sieciowej • Wybudowanie magistrali ciepłowniczej od terenu elektrowni do granicy własności inwestora szklarniowego 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	5,0 mln euro
22.	Racjonalizacja zużycia ciepła w Elektrowni Opole	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole	<ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie modernizacji sieci ciepłowniczej • Wykonanie modernizacji instalacji wewnętrznych • Wykonanie termomodernizacji obiektów instalacja dodatkowego opomiarowania 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	0,2 mln euro

23.	Dostawa pary technologicznej do zakładu Knauf w Brzeziu	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa rurociągów kondensatu • Dostosowanie dotychczasowej technologii suszenia płyt gipsowo – kartonowych do technologii suszenia opartej na energii cieplnej pochodzącej z pary technologicznej wraz z budowa rurociągów 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	0,5 mln euro
24.	Modernizacja infrastruktury ciepłowniczej w zakresie przesyłu w mieście Opole	Energetyka Ciepłna Opolszczyzny SA	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa infrastruktury ciepłowniczej (Opole Zakrzów, Opole osiedle AK, Opole Zaodrze) 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	2,2 mln euro
25.	Modernizacja infrastruktury ciepłowniczej w zakresie przesyłu w mieście Krapkowice	Energetyka Ciepłna Opolszczyzny SA	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa infrastruktury ciepłowniczej (Krapkowice osiedle XXX- lecia, ul. 3 Maja, Os. Sady) 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	0,3 mln euro
26.	Likwidacja niskiej emisji wraz z optymalizacją dostawy energii cieplnej do budynków jednorodzinnych w mieście Opole	Energetyka Ciepłna Opolszczyzny SA	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja węglowych źródeł ciepła • Przebudowa istniejącej infrastruktury ciepłowniczej lub/i zabudowa indywidualnych proekologicznych źródeł ciepła • Kolonia Goślawicka, Os. Malinka, Śródmieście, Chabry 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	4,7 mln euro
27.	Likwidacja niskiej emisji w budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej w mieście Krapkowice	Energetyka Ciepłna Opolszczyzny SA	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja węglowych źródeł ciepła w ok. 20 budynkach • Zabudowa węzłów cieplnych i instalacji wewnętrznych • Wybudowanie w technologii rur preizolowanych przyłączy sieci ciepłowniczej 	CT 4	PO IŚ 2014-2020	1,2 mln euro
28.	Budowa obwodnicy Piastowskiej miasta Opola od ul. Niemodlińskiej do obwodnicy północnej – etap II część I: odcinek ul. Wrocławska – Obwodnica Północna	Miasto Opole	<p>Budowa obwodnicy piastowskiej, odcinek od obwodnicy północnej do węzła komunikacyjnego na ul. Wrocławska etap II część I z fragmentami węzłów. Zakres projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi krajowej klasy GP od obwodnicy północnej do ul. Wrocławskiej część I • skomunikowanie działek, które zostaną odcięte od dróg publicznych przez budowaną obwodnicę i skrzyżowania • budowa wiaduktów • budowa mostów • budowa urządzeń ochrony środowiska 	CT 7	RPO WO 2014-2020	12,8 mln euro

			<ul style="list-style-type: none"> • budowa urządzeń i obiektów kolidujących z inwestycją (cieki wodne, sieć wodociągowa, kanalizacja, sieć gazowa, kable techniczne, linie napowietrzne teletechniczne, linie napowietrzne energetyczne, oświetlenie uliczne). 			
29.	<p>Poprawa dostępności do węzłów autostrady A4 Gogolin i Olszowa.</p> <p>W tym: budowa obwodnicy Malni i Choruli w ciągu DW 423</p>	Samorząd Województwa Opolskiego	<p>Na obszarze AO zadanie dotyczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 423 i 409 poprzez budowę obwodnicy miejscowości Malni i Choruli oraz ściślejsze powiązanie Opola z węzłem autostrady A4 Gogolin przy jednoczesnej rozbudowie układu komunikacyjnego prowadzącego do terenów inwestycyjnych Gminy Gogolin. <p>Zakres projektu obejmuje również przebudowę i budowę dróg lokalnych, budowę kanalizacji deszczowej, budowę chodników i ścieżek pieszo – rowerowych, przebudowę skrzyżowań, wykupy gruntów.</p>	CT 7	RPO WO 2014-2020	48,5* mln euro
30.	Budowa obwodnicy m. Czarnowąsy – I etap, obwodnica północna Opola – Elektrownia Opole	Województwo Opolskie Partner: Miasto Opole	<p>Budowa obwodnicy miejscowości Czarnowąsy pozwoli na wyprowadzenie ruchu tranzytowego z Czarnowąsy po nowym śladzie drogi poza zabudowę ww. miejscowości oraz zapewni obsługę komunikacyjną dla PGE Elektrownia Opole i firm zlokalizowanych w jej pobliżu, co jest szczególnie istotne biorąc pod uwagę rozbudowę elektrowni o dwa nowe bloki energetyczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa obwodnicy jako drogi głównej klasy G • Przebudowa drogi gminnej – dojazd do Elektrowni Opole • Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 454 (ul. Jagiełły) • Nadzór inwestorski, wykup gruntów <p>Jest to I etap zadania <i>Budowa obwodnicy m. Dobrzeń Wielki, Dobrzeń Mały, Borki i Czarnowąsy do połączenia z infrastrukturą komunikacyjną miasta Opole.</i></p>	CT7	RPO WO 2014-2020	34,0 mln euro
31.	Opolskie mobilne! – usprawnienie transportu zbiorowego regionu i Aglomeracji Opolskiej	Województwo Opolskie	<ul style="list-style-type: none"> • Zakup i modernizacja taboru kolejowego • Poprawa komfortu i bezpieczeństwa podróży oraz dostępności kolejowej dla osób z ograniczoną zdolnością ruchową na liniach regionu 	CT 7	RPO WO 2014-2020	15,5 mln euro

32.	Budowa obwodnicy m. Dobrzeń Wielki	Samorząd Województwa Opolskiego	<p>Jest to II etap zadania <i>Budowa obwodnicy m. Dobrzeń Wielki, Dobrzeń Mały, Borki i Czarnowąsy do połączenia z infrastrukturą komunikacyjną miasta Opole.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa obwodnicy jako drogi głównej klasy G • Przebudowa dróg gminnych • Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 454 (ul. Jagiełły) • Nadzór inwestorski, wykup gruntów 	CT7	PO IŚ 2014-2020	23,4 mln euro
33.	Budowa obwodnicy miejscowości Niemodlin w ciągu drogi krajowej nr 46	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	<p>Budowa obwodnicy Niemodlona odsunie ruch poza rynek miejski oraz poprawi dojazd do węzła autostradowego. Obwodnica połączy drogi wojewódzkie nr 385, 405 i 435 co przyczyni się do poprawy płynności ruchu również na ww. drogach wojewódzkich oraz wpłynie na właściwe powiązanie układu komunikacyjnego w obrębie węzła autostradowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa obwodnicy Niemodlona w ciągu DK nr 46 • Budowa obiektów inżynierskich • Budowa kanalizacji deszczowej 	CT 7	PO IŚ 2014-2020	123,3 mln euro
34.	Modernizacja linii kolejowych w ciągu CETC – ROUTE65	Projekt ponadregionalny Strategia Polski Zachodniej do 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt ponadregionalny realizowany w ramach Strategii Polski Zachodniej do 2020 roku • Modernizacja linii kolejowej E59/E30 na odcinku Opole Zachodnie – Kędzierzyn Koźle z dopuszczalną prędkością 160 km/h • Projekt pozwoli na wyeliminowanie tzw. wąskiego gardła oraz zwiększenie prędkości i przepustowości 		PO IŚ 2014-2020	375,0** mln euro

*wartość dofinansowania dla całego projektu

**wartość projektu dla województwa opolskiego – 1500 mln PLN

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu *Stanowiska negocjacyjnego Województwa Opolskiego do Kontraktu Terytorialnego*, UMWO, wrzesień 2014r. oraz *Kontraktu terytorialnego dla województwa opolskiego* podpisanego 14 listopada 2014r.

POZOSTAŁE PROJEKTY KOMPLEMENTARNE

Poniżej przedstawiono projekty komplementarne do działań *Strategii ZIT*, które zostały zgłoszone przez gminy Aglomeracji Opolskiej w toku prac nad dokumentem. Ich realizacja w znacznym stopniu przyczyni się do osiągnięcia celów Strategii.

Projekty zostały usystematyzowane w oparciu o komplementarność do poszczególnych priorytetów inwestycyjnych, w ramach których przewidziano realizację zadań w formule ZIT.

1. PROJEKTY KOMPLEMENTARNE DO DZIAŁAŃ W RAMACH PI 3a REALIZOWANE POZA FORMUŁĄ ZIT

Beneficjent	Nazwa zadania
Miasto Opole	Rozbudowa Centrum Wystawienniczo – Kongresowego w Opolu – etap II
	Budowa Opolskiego Parku Naukowo – Technologicznego – projekt III i projekt IV
	Przebudowa i budowa układu komunikacyjnego i infrastruktury dla Groszowic i Metalchemu
Tarnów Opolski	Rozbudowa Parku Naukowo – Technologicznego w Przyworach
Dąbrowa	Budowa dróg wewnętrznych na terenach inwestycyjnych (Karczów-Wrzoski)
Gminy AO	Budowa Optycznej Sieci Teleinformatycznej Aglomeracji Opolskiej

2. PROJEKTY KOMPLEMENTARNE DO DZIAŁAŃ W RAMACH PI 4c REALIZOWANE POZA FORMUŁĄ ZIT

Beneficjent	Nazwa zadania
Dąbrowa	Budowa sali pasywnej Żelazna
	Dofinansowanie mieszkańcom gminy Dąbrowa wymiany pieców węglowych na systemy ekologiczne
Miasto Opole	Modernizacja budynku chłodni w ZOO Opole

3. PROJEKTY KOMPLEMENTARNE DO DZIAŁAŃ W RAMACH PI 4e REALIZOWANE POZA FORMUŁĄ ZIT

Beneficjent	Nazwa zadania
Miasto Opole	Budowa instalacji sprężonego powietrza na zajezdni autobusowej wraz z dostosowaniem taboru autobusowego
	Budowa BUS-PASÓW na ul. Ozimskiej – Częstochowskiej w Opolu na odcinku od ul. Głogowskiej do Obwodnicy Północnej wraz z przebudową skrzyżowań
	Budowa BUS-PASU na ul. Niemodlińskiej w obrębie skrzyżowania z ul. Spychalskiego w Opolu
	Budowa przeprawy przez rzekę Odrę
	Budowa Trasy Kluczborskiej – odcinek od skrzyżowania ulic Sosnkowskiego – Pużaka w Opolu do zbiegu z drogą nr 45 Opole - Kluczbork
	Budowa Obwodnicy Piastowskiej w Opolu odcinek od Obwodnicy Północnej do ul. Krapkowickiej w zakresie: - etap I : odcinek od ul. Krapkowickiej do „węzła Niemodlińska” - etap II: część II odcinek od ul. Wrocławskiej do „węzła Niemodlińska”

Krapkowice	Zmniejszenie emisji CO2 i innych zanieczyszczeń komunikacyjnych do atmosfery w centralnej części miasta, w ciągu DW nr 409
Gogolin	Budowa obwodnicy Gogolina - Karłubca

4. PROJEKTY KOMPLEMENTARNE DO DZIAŁAŃ W RAMACH PI 6c REALIZOWANE POZA FORMUŁĄ ZIT

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Beneficjent	Nazwa zadania
Miasto Opole	Muzeum w przestrzeni miejskiej - Opole na szlakach handlowych średniowiecznej Europy Rozbudowa Galerii Sztuki Współczesnej w Opolu
Krapkowice	Szlakiem historii - Odnowienie zabytkowych murów obronnych przy krapkowickiej Baszcie Szlakiem historii - Renowacja 3 zabytkowych pieców wapienniczych przy ul. Opolskiej w Krapkowicach
Niemodlin	Renowacja zabytkowej baszty na niemodlińskim Rynku
Dąbrowa	Budowa Centrum Kultury - Dąbrowa Odtworzenie muru zabytkowego - Sławice
Dobrzeń Wielki	Modernizacja i rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury
Tarnów Opolski	Modernizacja infrastruktury pełniące funkcje użytkowe i publiczne – edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne, sportowe (m.in. Izba Pamięci Oswalda Matei w Kosorowicach, miejsca plenerów artystycznych i kultywacji tradycji Śląska Opolskiego)
Walce	Przebudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Walcach Renowacja zabytkowego spichlerza w Brozcu
Zdzieszowice	Realizacja Programu Rozwoju Bibliotek w Gminie Zdzieszowice – wzmocnienie roli informacyjnej i społecznej publicznych bibliotek gminnych
Uniwersytet Opolski	Zagospodarowanie Wzgórza Uniwersyteckiego (utworzenie Schronu Wiedzy – Muzeum Ziemi oraz budowa schodów wapiennych na Wzgórzu Uniwersyteckim)

DZIEDZICTWO NATURALNE

Beneficjent	Nazwa zadania
Dąbrowa Gogolin Prószków Strzeleczy Zdzieszowice	Zwiększenie atrakcyjności terenów położonych nad Odrą – rewitalizacja nabrzeży odrzańskich, wykorzystanie potencjału rzeki Odry poprzez budowę marin i przystani, zagospodarowanie nabrzeży itp. (akronim <i>Odra uRzeka w Opolskiem</i>)
Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska	Przeciwdziałanie i ograniczanie skutków występowania zjawisk ekstremalnych w Aglomeracji Opolskiej
Chrzastowice Lewin Brzeski Gogolin	Realizacja projektów z zakresu edukacji ekologicznej i kreowania postaw proekologicznych mieszkańców AO (stworzenie kodeksu dobrej praktyki rolniczej)
Gogolin	Opolski ogród botaniczny w Gogolinie
Niemodlin	Rewitalizacja miejskiego parku w Niemodlinie
Dąbrowa	Rewitalizacja parku w Skarbiszowie Budowa punktu widokowego i obserwacji zwierząt – Żelazna „Czarny Staw” Utworzenie parku wiejskiego w Niewodnikach
Niemodlin	Rekultywacja zbiornika małej retencji - Staw Młyński na Ścinawie w Niemodlinie
Ozimek	Budowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Mała Panew Pogłębienie koryta rzeki Mała Panew na odcinku od śluzy przy zabytkowym moście żeliwnym do ujścia do Jeziora Turawskiego Opracowanie zlewni wód z terenów Krasiejów, Schodnia, Mnichus, Pustków w celu ustalenia zagrożeń przeciwpowodziowych

Zdzieszowice	Fundusz Sołecki Wsi Oleszka – ułożenie koryt betonowych z kratą przelewową na drodze transportu rolnego wzdłuż terenów nadleśnictwa – poprawa gospodarki wodnej na obszarze sołectwa Oleszka (poprawa odprowadzenia wód opadowych)
--------------	--

5. PROJEKTY KOMPLEMENTARNE DO DZIAŁAŃ W RAMACH PI 10i REALIZOWANE POZA FORMUŁĄ ZIT

Beneficjent	Nazwa zadania
Lewin Brzeski	Budowa boisk przyszkolnych przy PSP w Łosiowie
Niemodlin	Budowa przedszkola w Niemodlinie
Dobrzeń Wielki	Rozbudowa Zespołu Szkół w Czarnowąsach
Murów	Budowa pełnowymiarowej sali gimnastycznej wraz z aneksem przy budynku PG w Zagwizdziu
Popielów	Przebudowa Publicznego Gimnazjum w Starych Siołkowicach
Gogolin	Rozbudowa Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Gogolinie - Kartubcu
Zdzieszowice	Zagospodarowanie terenu wokół budynku żłobka – poprawa bezpieczeństwa dzieci przebywających na terenie przyżłobkowym oraz stworzenie terenów zielonych do aktywnego spędzania czasu
	Przebudowa budynku żłobka
Ozimek	Budowa boiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Ozimku
	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Dylakach

PROJEKTY O CHARAKTERZE GMINNYM PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ DO REALIZACJI CELEW ZAŁOŻONYCH W STRATEGII ZIT AO

Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami

Beneficjent	Nazwa zadania
Krapkowice	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
Gogolin	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
Lewin Brzeski	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lewinie Brzeskim
Niemodlin	Kanalizacja obszarów wiejskich etap II - Kanalizacja Wydrowic
	Ochrona wód powierzchniowych zlewni Nisy Kłodzkiej i obszaru chronionego krajobrazu "Bory Niemodlińskie". Kanalizacja Niemodlina etap VII.
	Kanalizacja obszarów wiejskich etap IV - budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich
Prószków	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągowej
	Budowa Punktów Selekttywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
Zdzieszowice	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
Chrzastowice	Ochrona jakości wód powierzchniowych na obszarze AO, w tym: budowa kanalizacji sanitarnej
Dąbrowa	Kanalizacja obszarów wiejskich etap III - Skarbiszów
	Kanalizacja obszarów wiejskich - przydomowe oczyszczalnie ścieków etap II (Narok, Niewodniki, Prądy, Lipowa, Siedliska, Nowa Jamka)
	Modernizacja sieci wodociągowych

	Budowa punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
Dobrzeń Wielki	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków
	Zabezpieczenie wody pitnej dla mieszkańców gminy
Izbicko	Budowa magistrali wodociągowej Siedlec Sprzęcice, przebudowa i remont Stacji Wodociągowej Siedlec wraz z budową sieci wodociągowej w miejscowości Siedlec
Łubniany	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w części miejscowości Luboszyce, Kolanowice, Brynica, Masów i Dąbrówka Łubniańska
Murów	II etap budowy kanalizacji sanitarnej (tranzyt i sieć kanalizacyjna)
	Uzupełnienie sieci wodociągowych
	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Murowie
	Rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Starych Budkowicach
Ozimek	Kanalizacja wsi Schodnia i Mnichus
Popielów	Zabezpieczenie zasobów wody pitnej na potrzeby Gminy Popielów
	Modernizacja oczyszczalni ścieków
	Budowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Popielów
Tarnów Opolski	Modernizacja sieci wodociągowej
	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Tarnów Opolski
Walce	Budowa kolektora sanitarnego tranzytowego Walce-Rozkochów
	Budowa kanalizacji sanitarnej w ramach porządkowania gospodarki wodno ściekowej na terenie gminy Walce

Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Aglomeracji Opolskiej

Beneficjent	Nazwa zadania
Niemodlin	Budowa dróg transportu rolnego na obszarach wiejskich Gminy Niemodlin
	Remont i przebudowa dróg w rejonie ulic Tysiąclecia i Sportowej w Niemodlinie
Ozimek	Budowa drogi osiedlowej ul. 1 Maja w Ozimku
	Budowa drogi osiedlowej ul. Leśnej (domki jednorodzinne) w Ozimku
	Dokończenie budowy drogi do JuraParku
Prószków	Budowa ul. Kwiatowej w Górkach
	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 414 na odcinku Górki - Chrzęszczyce - budowa ciągu pieszo - jezdni
	Budowa infrastruktury drogowej na terenie gminy Prószków
Zdzieszowice	Budowa drogi wraz z oświetleniem na ul. Jagodowej w Żyrowej
Dąbrowa	Budowa i remont dróg gminnych i osiedlowych
	Modernizacja mostku w Niewodnikach
Dobrzeń Wielki	Budowa dróg gminnych na nowych osiedlach mieszkaniowych w miejscowościach Krzanowice, Czarnowąsy
Izbicko	Przebudowa i budowa układu komunikacyjnego wraz z infrastrukturą dla m. Otmice
Komprachcice	Budowa i remont dróg osiedlowych w Gminie Komprachcice
Łubniany	Budowa dróg gminnych na nowych osiedlach mieszkaniowych w miejscowościach Kępa i Luboszyce
Murów	Remont drogi gminnej w Starych Budkowicach
	Budowa i modernizacja dróg gminnych wraz z mostami i przepustami
Popielów	Budowa i modernizacja dróg transportu rolnego wraz z mostami i przepustami
Tarnów Opolski	Budowa i rozbudowa dróg gminnych oraz budowa ciągów pieszo-rowerowych
Walce	Budowa i modernizacja dróg transportu rolnego
Lewin Brzeski	Przebudowa i remont drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą relacji Przecza -Raski
	Budowa dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Lewinie Brzeskim: ulice Chopina, Asnyka, Słowackiego

Aktywizacja społeczności lokalnych

Beneficjent	Nazwa zadania
Prószków	Remont budynków Świetlic Wiejskich na terenie Gminy Prószków
Zdzieszowice	Fundusz sołecki wsi Januszkowice – budowa budynku wielofunkcyjnego w Januszkowicach, wymiana stolarki okiennej – poprawa stanu technicznego budynku
	Fundusz sołecki wsi Krępna – budowa budynku wielofunkcyjnego w Krępnej, wykonanie zagospodarowania wokół terenu wielofunkcyjnego – poprawa życia mieszkańców
Dąbrowa	Modernizacja świetlicy wiejskiej - Żelazna
	Stworzenie tras sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Dąbrowa
Dobrzeń Wielki	Centrum aktywności dla seniorów
Murów	Adaptacja budynku PKP w Murowie na poczet utworzenia świetlicy wiejskiej (remont, przebudowa i doposażenie obiektu)
	Adaptacja budynku PKP w Kałach na poczet utworzenia poczekalni i punktu informacji turystycznej (remont, przebudowa i doposażenie obiektu)
Popielów	Remont budynków Świetlic Wiejskich na terenie Gminy Popielów – Kaniów, Stobrawa
	Budowa świetlicy wiejskiej w m. Nowe Siołkowice
	Utworzenie miejsca aktywności ludzi starszych
	Budowa ośrodka rekreacyjno - wypoczynkowego

Sport i rekreacja

Beneficjent	Nazwa zadania
Gogolin	Modernizacja obiektów basenowych (kryta pływalnia i baseny odkryte) w Gogolinie
Niemodlin	Rewitalizacja Niemodlina- przebudowa stadionu miejskiego w Niemodlinie
Ozimek	Modernizacja boiska sportowego w Ozimku
	Budowa gminnej hali sportowej
Prószków	Przebudowa bieżni i budowa trybun na Stadionie Miejskim w Prószkowie
	Budowa bazy aktywności ruchowej mieszkańców Gminy Prószków – outdoor fitness
Dąbrowa	Budowa szatni Karczów, Skarbiszów
	Modernizacja stadionu w Mechnicach i boisk sportowych przy ZS w Dąbrowie
	Chróścina park - koncepcja urbanistyczna (stworzenie terenu sportowego)
	Stworzenie tras sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Dąbrowa
Dobrzeń Wielki	Rozbudowa kompleksu rekreacyjno-sportowego w Chróścicach
Murów	Modernizacja infrastruktury pełniące funkcje sportowe (remont, przebudowa oraz doposażenie bazy sportowej LZS w Murowie)
Popielów	Budowa bazy aktywności ruchowej mieszkańców Gminy Popielów - outdoor fitness
	Rozbudowa i modernizacja bazy sportowej w gminie Popielów
Turawa	Budowa hali sportowo-widowiskowej
Walce	Zagospodarowanie boiska sportowego w Kromoławie

12. Plan finansowy

Zgodnie z zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 -2020*, na realizację zadań w formule ZIT przeznaczone zostaną środki w łącznej wysokości 71 400 000,00 Euro, w tym ze środków Europejskiego Fundusz Rozwoju Regionalnego 56 900 000 Euro oraz ze środków Europejskiego Fundusz Społecznego 14 500 000 Euro. Stanowi to 7,56% alokacji całego Programu.

Tabela 11 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartości szacunkowe) [Euro]	Udział całkowitej alokacji z funduszu w Programie
EFRR ogółem	56 900 000,00	8,38%
EFS ogółem	14 500 000,00	5,45%
EFRR + EFS ogółem	71 400 000,00	7,56%

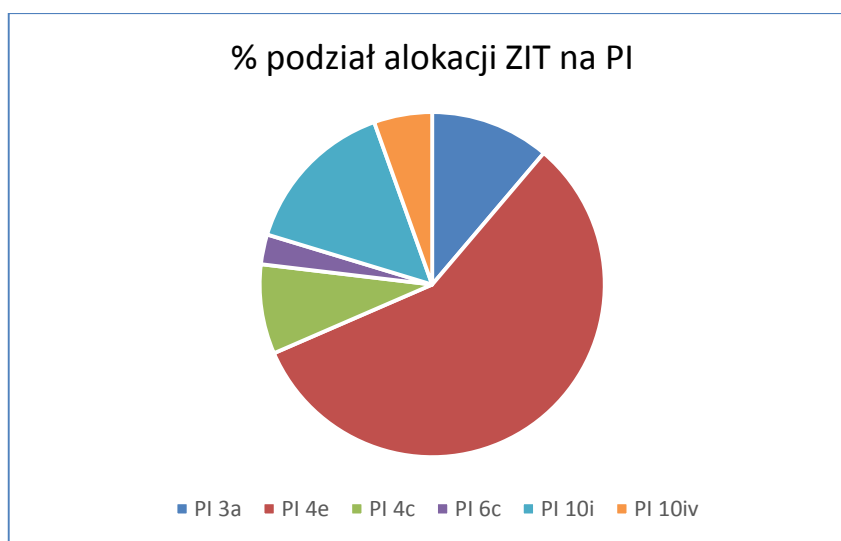
Źródło: *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, grudzień 2014r.

Na przyznaną alokację składają się środki:

- **alokacji podstawowej**, przyznane w oparciu o zastosowany algorytm podziału alokacji na regionalne programy operacyjne,
- **rezerwy programowej**, przyznane w wyniku podziału rezerwy programowej, przeznaczone na wsparcie realizacji zintegrowanych działań na obszarze funkcjonalnych miast wojewódzkich w postaci zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT).

Interwencja RPO WO 2014-2020 dedykowana ZIT koncentrować się będzie na przygotowaniu terenów inwestycyjnych, efektywności energetycznej w budynkach publicznych, strategiach niskoemisyjnych, a także wsparciu dziedzictwa kulturowego i kultury, podnoszeniu jakości edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego i zawodowego. Koncentrację tematyczną interwencji w ramach ZIT przedstawia poniży wykres.

Wykres 1 Koncentracja tematyczna ZIT

Źródło: opracowanie własne

Podział alokacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 przeznaczonych na realizację ZIT przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 Podział środków w ramach RPO WO 2014-2020 w zakresie ZIT

Nr	Nazwa	Alokacja [euro]	Alokacja EFRR [euro]	Alokacja EFS [euro]	Wkład własny [euro]	Typ alokacji
1	2	3	4	5	6	7
OP 2 Konkurencyjna gospodarka						
2.2	Przygotowanie terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki					
2.2.2	Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Aglomeracji Opolskiej	8 000 000	8 000 000		1 411 765	ZIT
OP 3 Gospodarka niskoemisyjna						
3.1	Strategie niskoemisyjne					
3.1.2	Strategie niskoemisyjne w Aglomeracji Opolskiej	40 900 000	40 900 000		7 217 647	ZIT
W tym:						
	Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności w Aglomeracji Opolskiej	33 900 000	33 900 000		5 982 353	ZIT

Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego		7 000 000	7 000 000		1 235 294	ZIT
3.2	Efektywność energetyczna					
3.2.2	Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej	6 000 000	6 000 000		1 058 824	ZIT
OP 5 Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego						
5.3	Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury					
5.3.3	Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej	2 000 000	2 000 000		352 941	ZIT
OP 9 Wysoka jakość edukacji						
9.1	Rozwój edukacji					
9.1.2	Wsparcie kształcenia ogólnego w Aglomeracji Opolskiej	8 000 000		8 000 000	1 411 765	ZIT
9.1.4	Wsparcie edukacji przedszkolnej w Aglomeracji Opolskiej	2 600 000		2 600 000	458 823	ZIT
9.2	Rozwój kształcenia zawodowego					
9.2.2	Wsparcie kształcenia zawodowego w Aglomeracji Opolskiej	3 900 000		3 900 000	688 235	ZIT
RAZEM		71 400 000			12 600 000	ZIT
EFRR			56 900 000			
EFS				14 500 000		

Źródło: Opracowanie własne

13. System wdrażania *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej*

Zgodnie z *Zasadami realizacji ZIT w Polsce*⁴⁶ oraz zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020*⁴⁷, warunkiem realizacji zadań w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych jest m.in. opracowanie *Strategii ZIT* oraz zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa rozumianej jako powołanie Związku ZIT.

W województwie opolskim Związek ZIT przyjął formę stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, powołanego na podstawie zapisów *Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2013 roku, poz. 594). Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska powołane zostało na zebraniu założycielskim 16 listopada 2013 roku. Jego rejestracja w KRS nastąpiła 14 listopada 2013 roku.

Związek ZIT w systemie wdrażania RPO WO 2014 – 2020 pełnić będzie zadania Instytucji Pośredniczącej (w ograniczonym zakresie). Zakres zadań i odpowiedzialności oraz wzajemne relacje pomiędzy IZ RPO WO a Związkiem ZIT regulowane zostaną w porozumieniu zawartym pomiędzy podmiotami.

Zgodnie z zapisami RPO WO 2014 – 2020 Związek ZIT odpowiedzialny będzie za:

- Przeprowadzenie naborów we wskazanych dla ZIT obszarach wsparcia
- Ocenę projektów
- Opracowanie listy rankingowej projektów w uzgodnieniu z IZ RPO WO 2014-2020

Procesy, za które odpowiadać będzie Związek ZIT zostaną szczegółowo opisane w stosownych instrukcjach wykonawczych Związku ZIT, które podlegać będą zatwierdzeniu przez IZ RPO WO 2014-2020. Związek ZIT zobowiązany będzie spełnić kryteria desygnacji określone w załączniku XIII do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z 17 grudnia 2013 r., odpowiednio do zakresu realizowanych zadań.

Poza przeprowadzeniem naborów, oceną projektów i opracowaniem list rankingowych, Związek ZIT będzie pełnił rolę podmiotu koordynującego wdrażanie *Strategii ZIT*. Wszelkie procedury związane z finansowaniem i monitorowaniem projektów ZIT realizowane będą przez IZ RPO WO 2014-2020. IZ RPO będzie działała w granicach przewidzianych dla siebie odrębnymi przepisami uregulowań.

⁴⁶ *Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, MRR, Warszawa, lipiec 2013r.

⁴⁷ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, grudzień 2014r.

Ze strony Związku ZIT w proces wdrażania ZIT zaangażowane będą następujące podmioty:

- **Walne Zgromadzenie Członków** Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska (najwyższa władza Stowarzyszenia);
- **Zarząd** Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska (organ wykonawczy Stowarzyszenia);
- **Biuro** Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

Do podstawowych zadań Związku ZIT w zakresie wdrażania zintegrowanych inwestycji terytorialnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej należeć będą:

- Współpraca z IZ RPO WO w związku z programowaniem RPO WO 2014-2020 w zakresie ZIT;
- Zawarcie porozumienia z IZ RPO WO 2014-2020 w sprawie realizacji ZIT dla AO ze środków programu regionalnego;
- Przygotowanie i przyjęcie *Strategii ZIT*;
- Przygotowanie propozycji kryteriów wyboru projektów wyłanianych w ramach ZIT podlegających uzgodnieniu z IZ RPO WO 2014-2020 oraz zatwierdzanych przez KM RPO WO;
- Wyłanianie propozycji projektów do realizacji w ramach ZIT oraz przedłożenie IZ RPO WO 2014-2020 propozycji listy rankingowej (nabór i ocena projektów w trybie konkursowym);
- Monitorowanie i przygotowywanie raportów z realizacji *Strategii ZIT*;
- Ewaluacja *Strategii ZIT*.

Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska:

- Walne Zgromadzenie tworzą członkowie zwyczajni Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Jest najwyższą władzą Stowarzyszenia AO (Związku ZIT)
- Jest organem stanowiącym i kontrolnym Stowarzyszenia AO

ZADANIA	SPOSÓB PROCEDOWANIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zatwierdzenie <i>Strategii ZIT</i> oraz jej zmian i aktualizacji • Zatwierdzenie porozumienia pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO WO 2014-2020 w sprawie realizacji ZIT w województwie opolskim • Zatwierdzenie sprawozdania rocznego z realizacji ZIT w Aglomeracji Opolskiej • Określanie głównych kierunków działania i rozwoju Stowarzyszenia • Podejmowanie decyzji w sprawach członkostwa w Stowarzyszeniu • Wybór i odwoływanie Zarządu Stowarzyszenia (za wyjątkiem Przewodniczącego Zarządu) oraz Komisji Rewizyjnej • Uchwalanie budżetu Stowarzyszenia • Uchwalanie wysokości składek członkowskich 	<ul style="list-style-type: none"> • Posiedzenia Walnego Zgromadzenia zwoływane są nie rzadziej niż raz na 6 m-cy przez Zarząd Stowarzyszenia • Walne Zgromadzenie jest ważne w przypadku udziału w nim przedstawicieli co najmniej połowy członków zwyczajnych • Posiedzenia prowadzi Przewodniczący Zarządu • Walne Zgromadzenie podejmuje decyzje w formie uchwał • Uchwały zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania (zasady te nie dotyczą uchwał w sprawie zmiany statutu oraz likwidacji Stowarzyszenia)

<ul style="list-style-type: none"> • Rozpatrywanie wniosków i postulatów zgłoszonych przez władze Stowarzyszenia • Podejmowanie uchwał w każdej sprawie wniesionej pod obrady, wymagającej tej formy decyzji • Udzielanie Zarządowi absolutorium. 	<ul style="list-style-type: none"> • Każdy z członków zwyczajnych Stowarzyszenia ma jeden głos. Głosowania są jawne
--	--

Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska:

- Zarząd jest organem wykonawczym Stowarzyszenia
- Zarząd jest powołany do kierowania całą działalnością Stowarzyszenia zgodnie z uchwałami Walnego Zgromadzenia
- Składa się z 3 do 5 członków wybieranych przez Walne Zgromadzenie w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów
- Przewodniczącym Zarządu jest Prezydent Miasta Opola. Zastępcę przewodniczącego wybiera Walne Zgromadzenie w drodze głosowania
- Kadencja Zarządu trwa 4 lata

ZADANIA	SPOSÓB PROCEDOWANIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zawarcie porozumienia pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO w sprawie realizacji ZIT w województwie opolskim • Akceptacja w formie uchwały propozycji kryteriów wyboru projektów przedłożonych przez Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska • Zatwierdzenie w formie uchwały listy projektów rekomendowanych do wsparcia w ramach ZIT (lista rankingowa) • Zatwierdzanie szczegółowych procedur dotyczących wdrażania ZIT w Aglomeracji Opolskiej • Wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia • Sporządzanie planów pracy i budżetu • Sporządzanie sprawozdań z działalności, w tym sprawozdań z wykonania budżetu • Sporządzanie projektów uchwał na posiedzenia Walnego Zgromadzenia • Uchwalanie regulaminu Biura Stowarzyszenia • Nawiązanie stosunku pracy z Dyrektorem Biura Stowarzyszenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz w miesiącu • Posiedzenia zwoływane są przez Przewodniczącego • Posiedzenia Zarządu są prawomocne przy obecności ponad połowy składu Zarządu, w tym Przewodniczącego lub jego zastępcy • Uchwały zapadają zwykłą większością głosów • W posiedzeniach Zarządu mogą uczestniczyć – na podstawie pisemnego upoważnienia – osoby upoważnione jednorazowo do zastępowania członków Zarządu • W posiedzeniach Zarządu mogą uczestniczyć bez prawa głosu inne osoby zaproszone przez Zarząd.

Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska:

- Biuro zajmuje się obsługą prac Zarządu i Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Pracę Biura nadzoruje Zarząd Stowarzyszenia
- Biurem kieruje Dyrektor powołany przez Zarząd

ZADANIA

- Obsługa Zarządu oraz Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Realizacja w powierzonym zakresie uchwał i innych decyzji organów Stowarzyszenia, prowadzenie bieżących spraw Stowarzyszenia
- Organizacja i koordynacja prac związanych z przygotowaniem projektu *Strategii ZIT* oraz projektów zmian lub aktualizacji *Strategii*
- Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu dokumentu
- Przedłożenie projektu *Strategii ZIT* do zaopiniowania w trybie określonym przepisami prawa IZ RPO WO 2014-2020 oraz MIR
- Przygotowanie w porozumieniu z Partnerami AO oraz Instytucją Zarządzającą RPO WO propozycji kryteriów wyboru projektów
- Przygotowanie propozycji szczegółowych procedur dotyczących wdrażania ZIT w Aglomeracji Opolskiej
- Obsługa procedur prowadzących do wyboru propozycji projektów rekomendowanych do wsparcia
- Koordynacja procesu monitorowania *Strategii ZIT*
- Przeprowadzenie lub zlecenie ewaluacji *Strategii ZIT*
- Sporządzanie rocznych raportów z realizacji *Strategii ZIT*
- Przedkładanie rocznych raportów z realizacji *Strategii ZIT* do zaopiniowania Zarządowi Związku ZIT
- Udział w pracach Komitetu Monitorującego RPO WO 2014 – 2020
- Współpraca z IZ RPO WO 2014 – 2020
- Realizacja innych zadań wynikających z umów i porozumień zawartych pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO WO 2014 – 2020
- Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych

14. Monitoring i ewaluacja *Strategii ZIT*

Monitoring polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i przetwarzaniu na potrzeby zarządzania *Strategią ZIT* informacji w zakresie rzeczowo – finansowego wykonania projektów oraz stopnia realizacji celów *Strategii*. Podstawowymi narzędziami monitoringu służącymi jego poprawnej realizacji są: analiza wskaźników produktu i rezultatu oraz analiza danych zastanych.

Monitoring *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej* będzie prowadzony na dwóch poziomach:

- **Celów zdefiniowanych w *Strategii*** – na podstawie zagregowanych wskaźników produktu i rezultatu oraz analizy danych zastanych.
- **Projektów realizowanych w formule ZIT** – na podstawie wskaźników produktu oraz informacji na temat realizacji rzeczowej i finansowej projektów realizowanych przez poszczególnych beneficjentów w ramach ZIT.

W proces monitorowania *Strategii ZIT* zaangażowane będą różne podmioty. Ich rola w procesie również będzie zróżnicowana. **Uczestnicy procesu monitorowania *Strategii ZIT*:**

- Beneficjenci projektów ZIT
- Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Instytucja Zarządzająca RPO WO 2014-2020
- Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020

Poniżej wskazano rolę poszczególnych uczestników w procesie monitorowania *Strategii ZIT*.

Tabela 13 Uczestnicy procesu monitorowania *Strategii ZIT*/ wykorzystywane dokumenty

Podmiot/ uczestnik procesu	Rola w procesie	Narzędzia/ dokumenty
Beneficjenci projektów realizowanych w ramach <i>Strategii ZIT</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Monitoring rzeczowy i finansowy realizowanych projektów ➤ Monitorowanie wskaźników produktu i rezultatu na poziomie projektów ➤ Sporządzanie wniosków o płatność z częścią sprawozdawczą zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020 (postęp rzeczowy i finansowy) ➤ Sporządzanie rocznych raportów z realizacji zadań ujętych w <i>Strategii ZIT</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wnioski o płatność z częścią sprawozdawczą (przekazywane IZ RPO WO 2014-2020 zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020) ➤ Roczne raporty z realizacji zadań ujętych w <i>Strategii ZIT</i> (przekazywane do Biura SAO)

<p>Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Monitorowanie projektów, których beneficjentem lub liderem jest SAO ➤ Monitorowanie wskaźników produktu i rezultatu na poziomie projektów, których beneficjentem lub liderem jest SAO ➤ Sporządzanie wniosków o płatność z częścią sprawozdawczą w ramach projektów, których beneficjentem lub liderem jest SAO zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020 ➤ Sporządzanie rocznych raportów z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ Przedkładanie rocznych raportów z realizacji <i>Strategii ZIT</i> do zaopiniowania Zarządowi Związku ZIT 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wnioski o płatność z częścią sprawozdawczą (przekazywane IZ RPO WO 2014-2020 zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020) ➤ Roczne raporty z realizacji <i>Strategii ZIT</i> (przekazywane do zaopiniowania Zarządowi Związku ZIT)
<p>Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nadzór nad prawidłową realizacją wszystkich procedur dotyczących wdrażania i monitorowania <i>Strategii ZIT</i> ➤ Opiniowanie rocznych raportów z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ Przedkładanie rocznych raportów z realizacji <i>Strategii ZIT</i> Walnemu Zgromadzeniu Członków ➤ W przypadku nieprawidłowości podejmowanie działań naprawczych ➤ Udział w pracach KM RPO WO 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uchwała w sprawie zaopiniowania rocznego raportu z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ Roczne raporty z realizacji <i>Strategii ZIT</i> (przekazywane do przyjęcia Walnemu Zgromadzeniu Związku ZIT)
<p>Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przyjmowanie rocznych raportów z realizacji <i>Strategii ZIT</i> ➤ W przypadku nieprzyjęcia rocznego raportu z realizacji <i>Strategii ZIT</i> wydanie zaleceń w sprawie podjęcia działań naprawczych Zarządowi Związku ZIT 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uchwała w sprawie przyjęcia rocznego raportu z realizacji <i>Strategii ZIT</i>
<p>Instytucja Zarządzająca RPO WO 2014-2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Monitorowanie postępów realizacji programu operacyjnego, w tym na podstawie wniosków o płatność przedkładanych przez beneficjentów ➤ Określenie wskaźników produktu i rezultatu na potrzeby monitorowania ➤ Powołanie KM RPO WO 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zgodnie z procedurami przewidzianymi dla RPO WO 2014-2020
<p>Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opiniowanie i analiza efektów realizacji RPO WO 2014-2020, w tym udział w procesie sprawozdawczości 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zgodnie z regulaminem prac KM RPO WO 2014-2020

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki wykorzystywane w procesie monitorowania *Strategii ZIT* uzgodnione zostały z IZ RPO WO 2014-2020 w trakcie prac nad projektem programu regionalnego. Wartości docelowe wskaźników oszacowano na podstawie informacji przekazanych przez gminy Aglomeracji Opolskiej. Poniżej przedstawiono zestawienie wskaźników wraz z ich wartościami docelowymi.

Tabela 14 Wskaźniki produktu i rezultatu monitorowane w ramach Strategii ZIT

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	PI	Wartość docelowa (2023)	Metodologia monitorowania
Wskaźniki produktu					
1	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	3a	250	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
2	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	4c	15	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
3	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	4c	1 500 000	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa, audyty energetyczne
4	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	4c	10	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
5	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	4c	40	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
6	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	4e	11	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
7	Liczba wybudowanych obiektów „bike&ride”	szt.	4e	43	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
8	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.	4e	1	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
9	Długość ścieżek rowerowych	km	4e	250	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
10	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	4e	8	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
11	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „bike&ride”	szt.	4e	310	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
12	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	6c	10	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa
13	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	szt.	6c	3 000	Bilety wstępu, statystyka, dokumentacja instytucji i placówek odwiedzanych przez turystów
14	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	10i	do uzupełnienia	Dokumentacja projektowa
15	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami	osoby	10i	4 800	Dokumentacja projektowa

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	PI	Wartość docelowa (2023)	Metodologia monitorowania
	zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej				
16	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	10i	1 010	Dokumentacja projektowa (wspólnie dla wsparcia edukacji przedszkolnej oraz wsparcia kształcenia ogólnego)
17	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	10i	700	Dokumentacja projektowa
18	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoby	10i	11 460	Dokumentacja projektowa
19	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	10i	146	Dokumentacja projektowa
20	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoby	10iv	200	Dokumentacja projektowa
21	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	10iv	2 000	Dokumentacja projektowa
22	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	osoby	10 i/10iv	9 500	Dokumentacja projektowa (wspólnie dla wsparcia edukacji przedszkolnej, wsparcia kształcenia ogólnego i wsparcia kształcenia zawodowego)
Wskaźniki rezultatu					
1	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.	3a	20	Dokumentacja gmin AO związana z obsługą inwestorów, pozwolenia na budowę
2	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	4c	250	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa, audyty energetyczne
3	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok	4c	10 000	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa, audyty energetyczne
4	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	4e	980	Dokumentacja techniczna, dokumentacja odbiorowa, audyty energetyczne
5	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	szt.	10i	do uzupełnienia	Dokumentacja gmin
6	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	10i	do uzupełnienia	Dokumentacja projektowa

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	PI	Wartość docelowa (2023)	Metodologia monitorowania
7	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	10i	146	Dokumentacja projektowa
8	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS	osoby	10i	do uzupełnienia	Dokumentacja projektowa
9	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby	10i	do uzupełnienia	Dokumentacja projektowa
10	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	10iv	do uzupełnienia	Dokumentacja projektowa
11	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki	osoby	10iv	do uzupełnienia	Dokumentacja projektowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazywanych przez gminy Aglomeracji Opolskiej

Powyższa lista wskaźników nie wyczerpuje wszystkich parametrów, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania *Strategii ZIT*. W zależności od potrzeb mogą być stosowane również inne miary oceny. System monitorowania *Strategii ZIT* uszczegóławiać i uzupełniać mogą np. systemy monitorowania innych dokumentów o charakterze strategicznym lub operacyjnym. Podstawowymi źródłami danych służących monitorowaniu wdrażania *Strategii* będą dane pozyskiwane od partnerów Aglomeracji Opolskiej (w zakresie realizacji projektów ZIT oraz projektów komplementarnych) oraz analiza danych zastanych (statystyka publiczna, dokumenty nadrzędne, opracowania zewnętrzne, zestawienia Głównego Urzędu Statystycznego, raporty instytucji publicznych).

Za koordynację procesu monitorowania realizacji *Strategii ZIT* odpowiadać będzie Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

Ewaluacja

Ewaluacja *Strategii ZIT* polegać będzie na ocenie skuteczności, efektywności, użyteczności oraz trwałości zaplanowanych i wdrażanych działań ZIT.

Podstawowymi kryteriami ewaluacji są:

- **Trafność:** w jakim stopniu zaplanowane cele oraz projekty odpowiadają potrzebom mieszkańców i innych interesariuszy Aglomeracji Opolskiej, czy realizowane projekty przyczynią się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów oraz czy są zgodne z założeniami *Strategii*.
- **Skuteczność:** w jakim stopniu realizowane projekty przyczyniają się do osiągnięcia zakładanych celów.
- **Efektywność:** jaki jest stosunek zasobów realizowanych projektów oraz nakładów na nie, do osiągniętych produktów i rezultatów.
- **Użyteczność:** czy produkty i rezultaty realizowanych projektów będą użyteczne, funkcjonalne dla mieszkańców (interesariuszy), czy mieszkańcy będą z nich korzystać oraz czy pojawiły się pozytywne lub negatywne efekty uboczne.
- **Trwałość:** czy na poziomie użyteczności realizowanych projektów pozostaną trwałe zmiany i czy zmiany te będą użyteczne przez długi czas.

Ewaluacja będzie dokonywana za pomocą badań uwzględniających źródła wtórne i źródła pierwotne. Jej najważniejszym elementem będzie zdiagnozowanie zmian, jakie zaszły w wyniku realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych Aglomeracji Opolskiej.

Planuje się, iż proces ewaluacji zlecony zostanie podmiotowi zewnętrznemu. Zlecającym badanie ewaluacyjne będzie Związek ZIT.

15. Udział społeczeństwa w opracowaniu *Strategii ZIT*

Zgodnie z zapisami *Zasad realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, w proces opracowania i realizacji *Strategii ZIT* powinni być zaangażowani lokalni aktorzy: instytucje pozarządowe, partnerzy społeczno – gospodarczy, wspólnoty mieszkaniowe, środowisko akademickie, a nade wszystko mieszkańcy obszaru funkcjonalnego.

Proces opracowania *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej* przebiegał z udziałem wielu podmiotów. Na każdym etapie opracowania dokumentu, pierwszeństwo miała zasada partnerstwa. Ostateczny kształt *Strategii ZIT* jest efektem konsensusu i uzgodnień pomiędzy partnerami Aglomeracji Opolskiej, a także Partnerami AO a Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020. Ponadto dokument konsultowany był z mieszkańcami i partnerami społeczno - gospodarczymi.

Prace nad *Strategią ZIT Aglomeracji Opolskiej* prowadzone były w dużej mierze równoległe z pracami nad *Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*. *Strategia rozwoju* jest dokumentem szerszym aniżeli *Strategia ZIT*. Obejmuje wszystkie aspekty rozwoju społeczno – gospodarczego Aglomeracji Opolskiej. W proces jej tworzenia od początku zaangażowany był blisko 50 osobowy zespół ds. opracowania *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*. Wyniki prac zespołu oraz jego ustalenia zostały wykorzystane również w procesie opracowania *Strategii ZIT*.

Ostatecznie w proces tworzenia *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej* zostali zaangażowani:

- Partnerzy Aglomeracji Opolskiej zgodnie z zasadą partnerstwa i wspólnego decydowania o kwestiach rozwojowych AO;
- Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020;
- Zespół ds. opracowania *Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020*, w skład którego weszli przedstawiciele świata nauki, organizacji pozarządowych i instytucji o znaczeniu regionalnym;
- Mieszkańcy Aglomeracji Opolskiej;
- Rady Gmin Partnerów Aglomeracji Opolskiej;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu.

Poszczególne grupy były zaangażowane w opracowanie lub opiniowanie *Strategii ZIT* na innym etapie jej tworzenia. Ponadto dla każdej z nich przewidziano inne metody i narzędzia uspołecznienia.

Szczegółowy opis zaangażowania grup docelowych w proces uspołecznienia *Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej*, zgodnie z wytycznymi zawartymi w *Zasadach realizacji ZIT w Polsce*, stanowi załącznik do niniejszej *Strategii (Raport z przygotowania Strategii ZIT)*.

16.Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu po analizie wniosku złożonego przez Związek ZIT w kwietniu 2014 r. oraz uwarunkowań, o których mowa w art. 49 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) stwierdził brak przesłanek do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej (pismo znak WOOŚ.411.1.13.2014.KM z dnia 6 maja 2014r.).

W związku z powyższym dla dokumentu nie przeprowadzono procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis tabel

Tabela 1 Dokumenty regulujące wdrażanie ZIT w Polsce	10
Tabela 2 Spójność <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Opolskiej</i> z dokumentami strategicznymi poziomu unijnego, krajowego i regionalnego	13
Tabela 3 Spójność <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych ze Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020 oraz Strategią rozwoju Opola w latach 2012 – 2020</i>	17
Tabela 4 Powiązanie <i>Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych z Umową partnerstwa</i>	18
Tabela 5 Potencjał demograficzny Aglomeracji Opolskiej – analiza porównawcza (2013 r.)	36
Tabela 6 Potencjał gospodarczy i rynek pracy Aglomeracji Opolskiej – analiza porównawcza (2013 r.)	38
Tabela 7 Edukacja – analiza porównawcza	41
Tabela 8 Infrastruktura sieciowa, transport i środowisko Aglomeracji Opolskiej – analiza porównawcza	42
Tabela 9 Kultura i potencjał turystyczny – analiza porównawcza	43
Tabela 10 Projekty komplementarne o znaczeniu strategicznym	110
Tabela 11 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS	123
Tabela 12 Podział środków w ramach RPO WO 2014-2020 w zakresie ZIT	124
Tabela 13 Uczestnicy procesu monitorowania Strategii ZIT/ wykorzystywane dokumenty	130
Tabela 14 Wskaźniki produktu i rezultatu monitorowane w ramach Strategii ZIT	132

Spis map

Mapa 1 Miejski obszar funkcjonalny Opola zgodnie z <i>Kryteriami delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich</i>	21
Mapa 2 Zasięg terytorialny Aglomeracji Opolskiej	22
Mapa 3 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie Aglomeracji Opolskiej	55
Mapa 4 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności na terenie Aglomeracji Opolskiej	55
Mapa 5 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w Aglomeracji Opolskiej	56
Mapa 6 Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności w Aglomeracji Opolskiej [km]	58
Mapa 7 Obszary prawnie chronione na terenie Aglomeracji Opolskiej [ha]	59
Mapa 8 Średnie wyniki testów gimnazjalnych w 2013 roku w Aglomeracji Opolskiej – część humanistyczna	60
Mapa 9 Wyniki testów gimnazjalnych w 2013 roku w AO – część matematyczno-przyrodnicza	61
Mapa 10 Wyniki testów gimnazjalnych w 2013 roku w AO – część językowa	61
Mapa 11 Rozlokowanie zabytków dziedzictwa kultury materialnej w AO [%]	63

Spis wykresów

Wykres 1 Koncentracja tematyczna ZIT	124
--	-----

